

**OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLER
İÇİN DÜZENLENEN HİZMETİÇİ EĞİTİM
ETKİNLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(ESKİŞEHİR İLİ)**

**Tuğba Madden
(Yüksek Lisans Tezi)
Temmuz 2003**

OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLER İÇİN DÜZENLENEN
HİZMET İÇİ EĞİTİM ETKİNLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(ESKİŞEHİR İLİ)

Tuğba Madden

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Coşkun BAYRAK

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Temmuz 2003

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLER İÇİN DÜZENLENEN HİZMET İÇİ EĞİTİM ETKİNLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (ESKİŞEHİR İLİ)

Tuğba MADDEN

Eğitim Bilimleri (Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi) Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Haziran 2003

Danışman: Prof. Dr. Coşkun BAYRAK

Bu araştırmada okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının amaçlarına, yararlarına, içeriğine, programlarda kullanılan yöntem ve tekniklere, programlarda görev alan öğretim elemanlarına, eğitim ortamlarına, eğitim programlarının süresine, zamanına ve programlarda başarının değerlendirilmesine ilişkin görüşleri alınmıştır.

Araştırma tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Eskişehir il merkezinde görev yapan ve 2002 yılında düzenlenmiş, süresi 30 saat ve üzerinde olan hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmış olan 2001 okul yöneticisi ve öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacını gerçekleştirmeye yönelik veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan "Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerini Değerlendirme Anketi" aracılığı ile 2003 yılı Nisan ayı içerisinde toplanmıştır. Araştırma evreninin %22.9'undan kullanılabilir veri elde edilmiştir.

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenleri “SPSS 9.0 for Windows” paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, hizmet içi eğitim programlarının amaçları, yararları, içeriği, süresi, zamanı ve programların uygulanması sürecinde kullanılan yöntem ve teknikler ile programlarda başarının değerlendirilmesiyle ilgili boyutlarında iyileştirmelerin yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın eğitim programlarında görev alan öğretim görevlilerinin ve programların gerçekleştirildiği eğitim ortamlarının istenen düzeyde olduğu belirlenmiştir.

ABSTRACT**THE EVALUATION OF IN SERVICE TRAINING PROGRAMMES THAT ARE
HELD FOR HEADMASTERS AND TEACHERS
(IN THE CITY OF ESKİŞEHİR)**

Tuğba MADDEN

The Department of Educational Sciences

(Educational Administration, Supervision, Planning and Economics)

Anadolu University Institute of Educational Sciences, June 2003

Advisor: Professor. Dr. Coşkun BAYRAK

The aim of this study is to evaluate the in service training programmes that headmasters and teachers participate in. Teachers and headmasters were asked for their opinions about aims, benefits and contents of the in service training programmes and also the methods and techniques that instructors use in teaching the programmes, the instructors who teach the programmes, the environment that the in service training programmes are held in, the time period in which the in service training lasts, the time of the programmes and the evaluation of the success rate of the trainees.

The research was conducted by the use of survey method. 2001 headmasters and teachers who work in Eskişehir, who also attended the in service training programmes that lasted 30 hours or more in the year 2002 were the subjects of this research.

The data that was needed to attain the aims of this research was collected in April 2003 by means of a survey entitled "Evaluation of In Service Training Programmes Questionnaire" that was prepared by the researcher of this thesis. 22.9 percent of the subjects who took the questionnaire presented useful data. The statistical analysis of the data was prepared by using "SPSS 9.0 for Windows" software programme.

According to the findings of this research, a conclusion was reached that the aims, benefits, contents, the time period in which the in service training lasts, the time of the programmes and the evaluation of the success rate of the trainees need reforming in several ways. In contrast though, it was concluded that the instructors who teach the programmes and the environment that the in service training programmes are held in, are at the required level.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Tuğba MADDEN'in "Okul Yöneticileri ve Öğretmenler İçin Düzenlenen Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi" başlıklı tezi 02.07.2003 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Prof.Dr.Coşkun BAYRAK	
Üye	: .Doç.Dr.Esmahan AĞAOĞLU	
Üye	: Yard.Doç.Dr.Erhan EROĞLU	

Prof.Dr. İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Toplumların kalkınmasında en önemli öge olan eğitim örgütlerinin verimi, çalışanlarının değişen ve gelişen bilgi ve teknolojiye uyum sağlamak için kendilerini geliştirme ve yetiştirmelerine devam etmelerine bağlıdır. Bunu sağlamak amacıyla okul yöneticileri ve öğretmenler göreve başladıkları andan itibaren hizmet içi eğitime tabi tutulurlar. Bu eğitim programlarının kalitesi ise doğrudan okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerin ve dolayısı ile eğitim sisteminin çıktısı olan öğrencilerin niteliğini etkiler. Bu nedenle hizmet içi eğitim etkinliklerinin sürekli olarak değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarından hareketle geliştirilip güncelleştirilmesi bir zorunluluktur.

Araştırmada okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinin çeşitli boyutları ile ilgili görüşlerine başvurularak bu etkinliklerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde tüm süreç boyunca bana birikimlerini aktararak rehberlik eden ve amaca ulaşmanı sağlayan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Coşkun Bayrak'a sonsuz teşekkür ederim.

Bu araştırmayı destekleyerek, araştırmanın verilerinin toplanması sürecinde görüş ve yardımlarını esirgemeyen Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü Müdür Yardımcısı Sayın İbrahim Gümüş'e ve Hizmet İçi Eğitim Bölümü çalışanlarına teşekkür ederim.

Araştırmanın çeşitli aşamalarında öneriler ve eleştirilerde bulunarak araştırmaya katkıda bulunan Sayın Doç. Dr. Esmahan Ağaoğlu'na, Sayın Yrd. Doç. Dr. Turan Akman Erkılıç'a, Sayın Yrd. Doç. Dr. Yücel Şimşek'e, Sayın Yrd. Doç. Dr. Aykut Ceyhan'a, Sayın Yrd. Doç. Dr. Oğuz Gürsel'e ve Sayın Öğretim Görevlisi Adnan Boyacı'ya teşekkür ederim.

Araştırma süreci boyunca her türlü görüş ve önerilerini paylaşarak bana zaman ayıran Sayın Araştırma Görevlisi Çetin Terzi'ye yardımlarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca araştırmanın sonuçlanmasında bana her türlü desteği sağlayan Öğretim Görevlisi eşim Philip Madden'a ve aileme sonsuz teşekkürler.

Tuğba MADDEN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZGEÇMİŞ.....	viii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Hizmet İçi Eğitim Kavramı.....	3
1.1.1. Hizmet İçi Eğitimin Amaçları.....	3
1.1.2. Hizmet İçi Eğitimin Yararları.....	5
1.1.3. Hizmet İçi Eğitimin İlkeleri.....	6
1.1.4. Hizmet İçi Eğitimin Sınırlılıkları.....	7
1.1.5. Hizmet İçi Eğitimin Aşamaları.....	8
1.1.5.1. Eğitim ihtiyacı analizi.....	9
1.1.5.2. Eğitim programının geliştirilmesi ve uygulanması.....	10
1.1.5.3. Eğitim programının değerlendirilmesi.....	14
1.1.6. Hizmet İçi Eğitim Türleri.....	16
1.1.6.1. Uygulama evrelerine göre hizmet içi eğitim türleri.....	17
1.1.6.2. Uygulama zamanına göre hizmet içi eğitim türleri.....	18
1.2. M.E.B. Tarafından Gerçekleştirilen Hizmet İçi Eğitim Çalışmaları.....	19
1.3. Amaç.....	24
1.4. Önem.....	25
1.5. Sınırlılıklar.....	26
2. YÖNTEM.....	27
2.1. Araştırma Modeli.....	27
2.2. Evren ve Örneklem.....	27
2.3. Verilerin Toplanması.....	29
2.3.1. Veri toplama aracının geliştirilmesi.....	30
2.3.2. Anketin uygulanması.....	32
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	33
3. BULGULAR VE YORUM.....	34
3.1. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Amaçlarına İlişkin Görüşleri.....	34
3.2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Yararlarına İlişkin Görüşleri.....	38
3.3. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının İçeriğine İlişkin Görüşleri.....	41
3.4. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Öğretim Süreçlerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri.....	45

3.5. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Yürütülmesinde Görev Alan Öğretim Elemanlarına İlişkin Görüşleri.....	49
3.6. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Eğitim Ortamlarına İlişkin Görüşleri.....	52
3.7. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Süresine İlişkin Görüşleri.....	55
3.8. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Zamanına İlişkin Görüşleri.....	58
3.9. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Uygulanması Sürecinde Başarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşleri.....	62
3.10. Özet.....	65
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
4.1. Sonuçlar.....	67
4.2. Öneriler.....	70
EKLER.....	74
KAYNAKÇA.....	110

ÇİZELGE LİSTESİ

ÇİZELGE	<u>Sayfa</u>
1. Araştırmanın Çalışma Evreni.....	28
2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Amaçlarına İlişkin Görüşleri.....	35
3. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Yararlarına İlişkin Görüşleri.....	39
4. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının İçeriğine İlişkin Görüşleri.....	42
5. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Öğretim Süreçlerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri.....	46
6. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Yürütülmesinde Görev Alan Öğretim Görevlilerine İlişkin Görüşleri.....	49
7. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Eğitim Ortamlarına İlişkin Görüşleri.....	53
8. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Süresine İlişkin Görüşleri.....	56
9. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Zamanına İlişkin	59
10. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Uygulanması Sürecinde Başarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşleri.....	62

BÖLÜM I

1.Giriş

Örgütlerin varlıklarının oluşmasında ve sürmesinde en önemli öge örgütte bulunan insan kaynaklarıdır. Bu gerçeğin anlaşılması ile birlikte, örgütlerde, üretimde etkililik ve verimliliğin artırılması amacıyla, eğitim yoluyla insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik etkinlikler öncelik ve yoğunluk kazanmıştır (Özer,1998,s.2). Örgütlerde çalışan insan kaynaklarının devamlı gelişen ve değişen bilgi ve teknikleri izleyerek bu gelişmelere uyum sağlamaları ve etkin bir hizmet sunmaları için sürekli eğitime ihtiyaçları vardır (M.E.G.S.B., 1988, s.30). Bu amaçla pek çok örgüt çalışanlarına örgütte çalıştıkları süre boyunca hizmet içi eğitim vermektedirler. Örgütte çalışan bireylerin hizmet içi eğitim yoluyla sağlayacağı yararlar, örgütün verimi ve gelişmesi ile doğrudan ilişkilidir. Bu durum ise, verilen eğitimlerin etkililiğinin önemini ortaya koymaktadır (Pehlivan, 1992, s.153).

Eğitim; toplumun yaratıcı gücünü ve verimini artıran, kalkınma çabasının gerçekleşmesi için gerekli nitelik ve nicelikte elemanların yetişmesini sağlayıcı ve toplumda kişilere yeteneklerini geliştirme olanağı veren etkili bir araçtır (Sabuncuoğlu, 2000, s.110). İnsan kaynaklarını geliştirmek amacıyla yapılan eğitim etkinlikleri, bireysel açıdan bakıldığında, çalışanların davranış, bilgi, yetenek ve güdülenmelerini değiştirme ve geliştirme sürecini içermektedir. Örgütsel açıdan bakıldığında ise, örgütün etkililik, etkinlik ve verimlilik açısından mevcut başarısını geliştirmeyi amaçlayan yönetim araçlarının tümünü kapsamaktadır (Yüksel, 1998, s.178). Örgütlerde hizmet içi

eğitim yoluyla insan kaynaklarını geliştirme çabalarıyla birlikte; çalışanların işlerinden elde ettikleri doyum, bireylerin verimi ve bütün olarak örgütün performansını yükselecektir (Palmer ve Winters, 1993, s.119).

Örgütlerin insan kaynaklarından en yüksek verimi elde etmek için verdiği hizmet içi eğitim etkinlikleri; eğitim ihtiyaç ve amaçlarını belirlemek, eğitim programlarını hazırlamak, eğitimi verecek ve eğitime katılacak olanları belirlemek, eğitim yöntemlerini ve materyallerini saptamak ve eğitim programlarını değerlendirmek gibi aşamalardan oluşur (Yüksel,1998,s.181). Tüm bunları gerçekleştirmek için maddi kaynak, zaman ve uzman kişilere gereksinim vardır. Hizmet içi eğitim sürecinin her aşamasının bilimsel olarak ele alınıp yürütülmemesi halinde harcanan zaman, para ve emek boşa gidecek ve eğitimden istenilen verim sağlanamayacaktır.

Eğitim sisteminin yönetiminden sorumlu olan Milli Eğitim Bakanlığı da, çalışanlarının mesleki bilgi, beceri, tutum ve başarısını geliştirmek ya da bir üst göreve hazırlamak amacıyla Eğitim Kurulu ve Hizmet içi Eğitim Dairesi Başkanlığı'nca hizmet içi eğitim programları düzenler. Milli Eğitim bünyesinde çalışan okul yöneticileri ve öğretmenlerin kendilerinden beklenen hizmeti en iyi şekilde yerine getirmesi, her zaman nitelikli bir eğitim süreci içerisinde bulunmalarını özendirecek düzenlemelerin yapılmasına bağlıdır. Eğitim hizmeti; bir toplumun teknolojik, ekonomik, kültürel ve sosyal alanlardaki şekillenmesini sağlayan ve bu alanlardaki değişim ve gelişmelere ayak uydurarak kendini devamlı toplum ihtiyaçları yönünde yenilemek zorunda olan sürekli bir etkinliktir. Bu nedenle, içindeki insan kaynaklarının niteliğini artırıcı hizmet içi eğitim çalışmalarının büyük bir özenle gerçekleştirilip, sonuçlarının değerlendirilmesi gerekmektedir (Şimşek ve Bağcı,2002).

1.1.Hizmet İçi Eğitim Kavramı

Çağdaş toplumlarda yer alan örgütlerin, sosyal bir varlık olarak, değişen toplumsal koşullara göre kendilerini yeniden düzenlemeleri, sunulan hizmetin çağdaş olması ve varlıklarını korumaları için örgütsel bir zorunluluktur (Aydın, 2000, s.125). Bunu gerçekleştirmek için örgütler en önemli öğeleri olan insan kaynaklarının eğitim yoluyla sürekli gelişimlerini sağlarlar. Örgütlerde insan kaynaklarını geliştirme çabalarının önemli bir bölümünü oluşturan hizmet içi eğitim, işe alınan bireylerin nitelikleri ile işin gerektirdiği nitelikler arasındaki dengeyi sağlamaya yöneliktir (Kaya, 1984, s.220).

Örgütlerin etkinlik alanlarının sahip olduğu farklı özellikler ve çevre koşullarındaki sürekli değişim, insan kaynaklarının sahip olduğu bilgi ve becerileri yetersiz hale getirmektedir. Bu bağlamda hizmet içi eğitim, çalışanların görevini verimli bir şekilde yerine getirmeleri için meslek hayatına atıldığından emekli oluncaya kadar ihtiyaç duyduğu eğitimidir (Özyürek, 1981, s.13). Örgütlerde, belirli bir maaş karşılığı işe alınmış ve çalışmakta olan bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmayı hedefler (Taymaz,1981, s.4).

Örgütlerde verilen hizmet iç eğitimlerin çeşitli amaçları, yararları, ilkeleri, sınırlılıkları ve aşamaları vardır. İzleyen başlıklarda bu öğelere yer verilmektedir.

1.1.1. Hizmet İçi Eğitimin Amaçları

Hizmet içi eğitimin çeşitli amaçları bulunmaktadır. Amaçlara bireysel ve örgütsel bakılabileceği gibi örgüt yönüyle ve genel olarak da bakılabilir. İnsan kaynağı açısından amaç, bireyi işini daha iyi yapabilecek konuma

getirmektir. Örgüt açısından ise, örgütü meydana getiren bireylere görevlerini nasıl yapacaklarına, birlikte nasıl çalışacaklarına ilişkin bilgi sunmaktır (Gül,2002).

Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, örgütlerin, hizmet içi eğitim programlarını hangi amaçlara yönelik olarak düzenlediklerinin bilincinde olmaları ve bu amaçları somut olarak ortaya koymaları gerekmektedir. Hizmet içi eğitimin başarısı, program amaçlarının katılımcıların eğitim ihtiyaçlarına yönelik olmasına ve bu amaçların bireylere en etkili yöntem ve amaçlarla kazandırılmasına bağlıdır. Bunun yanında, program amaçlarının program başlangıcında programa katılacaklar tarafından açıklıkla bilinmesi gerekmektedir. Katılımcıların öğretim sonunda neleri, niçin kazanmış olacaklarını bilmeleri, derslere motive olmaları ve katıldıkları programı ona göre değerlendirmeleri açısından oldukça önemlidir (Yalın,2002).

Genel olarak hizmet içi eğitimin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

1. Verimliliği yükseltmek,
2. Çalışanlara işlerini yürütebilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmak,
3. Teknolojik gelişmelere göre çalışanları bilgi sahibi yapmak,
4. Örgüt yapısını, dış çevreden gelen değişmelere karşı esnek hale getirmek,
5. Örgüte hareketlilik ve saygınlık kazandırmak,
6. Eğitimlere katılanların yeteneklerini belirleyerek bu yeteneklerden en iyi şekilde yararlanılmasını sağlamak,
7. Çalışanları üst kadrolara hazırlayarak eleman ihtiyacını örgüt içinden sağlamak,
8. Performansı artırarak çalışanların güdülenmesini artırmak,
9. Kişiler ve bölümler arası iletişime katkıda bulunmak,
10. Yöneticilerin denetim ve görev yüklerini azaltmak,
11. İş kazalarını ve işten kaynaklanan şikayetleri ve hataları azaltmak,
12. Bakım ve onarım giderlerini azaltmak (Can ve diğerleri,1998, s.186 ; Ünüsan,1989,s.2).

Bu amaçlarla gerçekleştirilen hizmet içi eğitim etkinliklerinin örgüte ve bireye sağladığı çeşitli yararlar bulunmaktadır.

1.1.1. Hizmet İçi Eğitimin Yararları

Hizmet içi eğitim genellikle bireye işi için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırmak amacı ile yapıldığından, eğitim programı bir anlamda meslek eğitimi olarak adlandırılabilir. Bireyin eğitim sonrası kazanımları doğrudan örgütün verimliliğine etki eder. Bu bakımdan hizmet içi eğitimin sağladığı yararlar, bireysel ve örgütsel boyutlarıyla iki yönlü incelenebilir (Taymaz, 1981, s.15).

Hizmet içi eğitimin bireysel yararları şu şekilde sıralanabilir:

1. Birey, hizmet öncesinde kazandığı bilgi ve becerilerdeki eksikliklerini giderir.
2. İşiyile ilgili gelişmeleri öğrenir ve değişmelere uyumu kolaylaştır.
3. Öğrenme ihtiyacını karşılayarak bireysel doyum sağlar,
4. Örgüt içinde yükselme imkanını artırır.
5. İşini daha iyi ve kendinden emin yapar hale gelir.
6. İş bilgisinin artmasıyla iş doyumunu da artır,
7. Bireyin kendisine olan güvenini artırır, olaylara bakış açısı genişler.
8. Bilgi eksikliğinden kaynaklanan iş kazalarında azalma olur (Canman,2000,s.98 ; Tortop, 1999, s. 245).

Hizmet içi eğitimin örgütsel yararları ise şunlardır:

1. Üretilen mal veya hizmetin kalitesi artar,
2. Verim yükselir, maliyetler düşer ve kazanç artar,
3. Örgütün ilişkide bulunduğu kişi ve kuruluşlar arasındaki saygınlığı artar,
4. Örgütün kendini yenilemesi kolaylaşır,
5. Örgütte yenilik ve gelişmelere uyum kolaylaşır,
6. İş metotlarının geliştirilmesi kolaylaşır,
7. Örgütte iletişim artar, anlaşmazlıklar ve disiplin sorunları azalır,

8. Üst kademelere insan kaynağı hazırlanır,
9. Örgütte iş güvenliği sağlanır,
10. Hatalı üretim azalır,
11. Makine ve araçların yıpranma oranları azaldığından bakım onarım giderleri asgariye düşer,
12. İşe devamsızlık azalır,
13. Denetim yükü hafifler (Taymaz, 1981, s. 15 ; Tortop, 1999, s.245).

Hizmet içi eğitimden beklenen yararların sağlanabilmesi için kendine özgü niteliklerinin yerine getirilmesi zorunludur. Bu nedenle de ilkelerinin ortaya konularak sistemin işleyişine yön verecek kuralların geliştirilmesi gerekmektedir.

1.1.3. Hizmet İçi Eğitimin İlkeleri

Hizmet içi eğitimin ilkeleri şu şekilde sıralanabilir (Aytaç, 2002):

1. Örgütlerde bilgi ve teknik etkinliğin artırılması düşüncesinin yerleştirilmesine destek olunması,
2. Hizmet içi eğitim, yaşam boyu eğitim ve kendini geliştirme kavramlarının bütünleştirilmesi,
3. Bireylerin amaç ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması,
4. Hizmet içi eğitim programının, çalışanların temel bilgi, beceri ve seviyesine uygun olması,
5. İnsan kaynağının periyodik aralıklarla hizmet içi eğitime alınması,
6. Tüm örgüt çalışanlarına eğitimlere katılmada fırsat eşitliğinin sağlanması,
7. Hizmet içi eğitim-verimlilik-meslekte ilerleme bağının kurulması,
8. Hizmet içi eğitim sonunda eğitim-ücret-yükselme dengesinin kurulmasını sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması,
9. Hizmet içi eğitim almış kişilerin aldıkları eğitimle ilgili alanlarda çalışması,
10. Hizmet içi eğitim etkinliklerinin süreklilik göstermesi,
11. Örgütteki her yöneticinin insan kaynaklarının geliştirilmesinden sorumlu olması,
12. Hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi,
13. Hizmet içi eğitimde maliyet etkililiğinin sağlanması esastır.

Bu ilkelere uyularak yerine getirilen hizmet içi eğitim etkinlikleri, tek başına örgütteki tüm sorunlara çözüm getiremez. Hizmet içi eğitim, sorunların tek çözüm yolu değildir ve belirli sınırlılıkları vardır.

1.1.4. Hizmet İçi Eğitimin Sınırlılıkları

Örgütlerde insan kaynaklarını geliştirmek için yapılan hizmet içi eğitim çalışmalarını doğru bir şekilde yönlendirmek ve uygulamak için bir takım sınırlılıkları göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Bu sınırlılıkları Taymaz (1981, s.16) şu şekilde özetlemiştir:

1. Eğitim ihtiyacı ve amacı belirlenmeden yapılırsa bir yarar sağlanamaz. İhtiyaç duyulmadan ve amacı belirlenmeden yapılan eğitimin değerlendirilmesi mümkün olmayacağından, eğitimin yararlılık ve etkililik derecesi de saptanamaz ve hakkında bir yargıya varılamaz.
2. Bireylerin amaç ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmadan yapılan eğitimden olumlu sonuç alınamaz. Yapılan eğitimlerde amaç örgütsel verimliliği artırmaya yönelik olsa da, bireyler isteklendirilmeden ya da belirli ihtiyaçları karşılanmadan verilen eğitim programı diğer boyutları çok iyi olsa da başarı sağlayamaz.
3. Hizmet içi eğitim programı, çalışanların temel bilgi ve beceri seviyesine uygun değilse başarı sağlanamaz. Eğitim programına katılacak kişilerin öğrenim dereceleri, işteki özgeçmişleri, yaş grupları ve eğitim ihtiyaçları göz önünde tutulmadan hazırlanan programın uygulanması olanaksızdır.
4. Bir örgütün yapısından kaynaklanan sorunlar hizmet içi eğitim ile çözülemez. Örgütün yapısı hatalı oluşturulmuş ve bu nedenle iletişim, işbirliği ve eşgüdümde düzensizlik ve aksaklıklar varsa, hizmet içi eğitim yolu ile kazandırılan bilgi ve becerilerin uygulanmasına olanak sağlanmıyorsa, beklenen derecede yararlanılması düşünülemez.
5. Hatalı insan kaynakları politikası, hizmet içi eğitimin yararlılık derecesini azaltır. Örgüt içinde çeşitli kademelere insan kaynakları atanırken, örgüt içinde yetiştirilme başarı ve yeterlik durumları göz önünde bulundurulmuyorsa, çalışanların isteklendirilmesi ve güven duygusunun geliştirilmesi güçleşir. Birey eğitim almasının kendine örgüt içinde bir yarar sağlayacağına kuşkuyla bakar ve önemsemeyebilir.

6. Gerekli potansiyelle sahip olmayan bireylere verilen eğitim ile başarı sağlanamaz. Hizmet içi eğitim, çalışanların gizli kalmış yeteneklerini ve potansiyelini geliştirir. Yeni bir potansiyel katmaz.
7. Hizmet içi eğitim örgütte yalnız bir kademeye yapılmışsa beklenen yarar sağlanamaz. Hizmet içi eğitimin, çeşitli kademelerde bulunan çalışanların yapacağı iş veya görevi ile ilgili bilgi ve becerileri yanı sıra, iletişim, işbirliği ve eşgüdüm tekniklerini de geliştirmesi beklenir. Bir alan veya kademede çalışanların yetiştirilmesi, iletişimin sağlanmasına olanak vermez ve bu nedenle de beklenen sonuç alınmaz.
8. Hizmet içi eğitimde görevin gerektirdiği nitelikte elemanlar görevlendirilmemiş ise, başarılı eğitim yapılamaz. Eğitim programına katılanlar zamanın iyi değerlendirilmesini ve sarf ettiği çabanın karşılığını almak ister. Öğretim elemanı gerekli yeterlikleri kazanmamış ise bireyin öğrenme ihtiyaç ve arzusunun karşılanamayacaktır.

Eğitim programlarının etkin ve verimli bir biçimde yürütülmesi için dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da etkinliklerin sistemli bir biçimde ve bir bütün olarak ele alınmasının gerekliliğidir. Eğitim için harcanan maddi kaynaklar ve zamanın karşılığının alınabilmesi için eğitim etkinliklerinin diğer örgüt etkinlikleriyle paralel yürütülmesi gerekmektedir. Bu yüzden hizmet içi eğitim etkinlikleri birbirine bağlı ve her aşamanın diğer aşamayı doğrudan etkilediği bir dizi etkinlik olarak görülmelidir.

1.1.5. Hizmet İçi Eğitimin Aşamaları

Eğitim etkinlikleri üç temel aşamadan oluşur. Birinci aşama eğitim ihtiyacının belirlenmesidir. İkinci aşama, eğitim programının geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Üçüncü aşamada ise eğitim programı değerlendirilir. (Şencan ve Erdoğan,2001,s.12).

Bir eğitim programının hazırlanması için program ihtiyacının ortaya çıkması ve bu ihtiyacın en iyi şekilde karşılanması için de gerçek ihtiyacın ne olduğunun saptanması gerekmektedir (Demirel,1999,s.80).

Bu bağlamda eğitim ihtiyacı analizi, eğitim etkinlikleri gerçekleştirme çabalarında ilk adımı oluşturmaktadır.

1.1.5.1.Eğitim ihtiyacı analizi

Başarılı bir eğitim programının tasarlanması ve geliştirilmesinde gerçekleştirilmesi gereken ilk basamak, eğitilecek insan grubunu ve bunların ne tür bir eğitime ihtiyacı olduğunu belirlemektir. Bu sürece ve toplanılan verilere ihtiyaç analizi adı verilir (Abella, 1993,s.17).

İhtiyaç analizi; ne ile ne olmalı arasındaki farkın örgütler ve bireyler açısından belirlenmesi ve aradaki bu farkın nasıl kapatılacağı yönünde önceliklerin belirlenmesi sürecidir. İhtiyaç analizi süreci tamamlandığında nereye doğru ve niçin yol alındığı ortaya çıkar (Çetinkaya,1999,s.19).

Eğitim ihtiyacı analizi; örgütsel düzeyde, etkinlikler düzeyinde ve bireysel düzeyde gerçekleştirilir. Örgütsel analizlerde örgütün etkinliğini artırmak için işgücü maliyeti, çıktının miktarı ve kalitesi gibi çeşitli etkinlik ölçütleri göz önüne alınarak, eğitim ihtiyacı duyulan alanlar saptanır. Örgütsel analiz yaparken örgütteki değerler sistemi veya örgüt üyelerinin duygu ve tutumlarını içeren örgüt iklimi de incelenmelidir. Bu incelemeyen toplanan veriler, örgütte mevcut davranış kalıplarının sürdürülmesi ya da değiştirilmesine yönelik kullanılabilir (Yüksel, 1998, s.182).

Etkinlikler düzeyinde gerçekleştirilen analiz, iş tanımları ve iş gereklerinin araştırılmasını içerir. İş tanımlarında belirlenen ihtiyaçlar ve iş gereklerinin ortaya koyduğu bilgi ve beceriler ile mevcut durum karşılaştırılarak eğitim eksiklikleri belirlenebilir (Aşkun,1982. s.437).

Bireysel düzeyde yapılan analiz ise bireyin işindeki etkililiği, başka bir pozisyonda çalıştırılabilirliği, kişisel ya da profesyonel gelişim isteği gibi konuların araştırılmasıdır (Castetter,1992,s.224). Araştırma, performans değerlendirme sonuçlarından elde edilen verilere dayanır. Eğer sonuçlar bireyin çalışmak için gerekli bilgi ve becerilere yeterince sahip olmadığını gösteriyorsa bu, eğitimin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu aşamada zayıf performansın dönüt eksikliğinden kaynaklanıp kaynaklanmadığına dikkat etmek gerekmektedir (Noe, 1999, s.74).

Eğitim ihtiyacı analizi bir eğitim programının ilk aşamasını oluşturur ve bu aşamada elde edilecek bilgiler eğitim programının başarıyla uygulanabilmesini sağlar. Eğitim programına kimlerin katılacağı, hangi eğitim yöntemlerinin kullanılacağı gibi pek çok konu, eğitim ihtiyacı analizi aşamasında elde edilecek bilgilerle belirlenir. Bu nedenle, eğitim ihtiyacı analizinin doğru bir şekilde yapılması eğitim programının tamamının başarısını etkileyecektir (Şencan ve Erdoğan, 2001, s.25).

Eğitim ihtiyacı analizi, örgütlerde performansla ilgili sorunların iyileştirilmesinde yararlanılan bir yöntemdir. Analizden elde edilen sonuçlar, performansla ilgili sorunların eğitimle düzeltilip düzeltilmeyeceğini belirlemeye yardımcı olur. Böylece, sorun doğru olarak belirlenip gereksiz yere kaynak ve zaman harcanması önlenmiş olur (Şencan ve Erdoğan, 2001, s.25).

Eğitim ihtiyacı analizi yapıldıktan sonra, verilecek eğitim programının geliştirilmesi ve uygulanması aşamasına geçilir.

1.1.5.2.Eğitim programının geliştirilmesi ve uygulanması

Eğitim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde ikinci aşama eğitim ihtiyacı analizi bilgileri kullanılarak eğitim programlarının geliştirilmesidir. Bu

aşamada örgütte kimlerin, hangi konularda, nerede ve ne zaman eğitim alacaklarına karar verilir ve program uygulamaya konulur. Geliştirilen program örgüt ve insan kaynaklarının ihtiyaçlarını gidermeye yöneliktir. Doğru zaman ve yerde, doğru kişilere, ihtiyaç duyulan konularda verilecek eğitim etkin ve daha düşük maliyetli olacaktır (Şencan ve Erdoğan, 2001, s.14).

Eğitim programlarının geliştirilmesi sırasında öğrenci kitlesinin yetişkinler olduğu mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Birçok öğrenme teorisi gençleri ve çocukları eğitmek için geliştirilmiştir. Yetişkinlerin nasıl öğrendiğine dair duyulan ihtiyaçtan ortaya çıkan ve eğitim psikologlarının geliştirdikleri yetişkinlerin öğrenme teorisi, hizmet içi eğitim programlarının geliştirilmesi aşamasında ele alınması gereken bir modeldir. Bu modelin dayandığı varsayımlar şunlardır:

1. Yetişkinler neden öğrendiklerini bilme gereksinimi duyarlar.
2. Yetişkinler kendi kendilerini yönetme ihtiyacı duyarlar.
3. Yetişkinler öğrenme ortamına daha fazla işle ilgili deneyim getirirler.
4. Yetişkinler öğrenme sürecine sorun odaklı bir yaklaşım tarzıyla girerler.
5. Yetişkinler öğrenme sürecine iç ve dış unsurlar aracılığı ile motive olurlar (Noe, 1999, s.100).

Eğitim programlarını geliştirilmesi ve uygulanması aşamasında aşağıdaki süreçler izlenebilir.

Eğitim konularının saptanması

Planlı eğitim etkinlikleri için ayrılan zamanın sınırlı olması nedeniyle eğitimle kazandırılması mümkün özellikler arasında en önemli sayılanlar belirlenmelidir (Demirel, 1999, s.106). Burada izlenen amaç doğrudan doğruya yükselme durumunda olan çalışanın eğitimine dönük olabileceği

gibi, mevcut görevin daha iyi yapılmasına ya da teknik işgörenin bilgi kapasitesini yükseltmeye yönelik de olabilir (Sabuncuoğlu, 2000, s.126).

Eğitim organlarının belirlenmesi

Eğitim organlarının belirlenmesinde örgüt politikası rol oynar. Eğitim etkinlikleri, örgütün kendi iç organları aracılığı ile gerçekleştirilebileceği gibi, çalışanların örgüt dışında düzenlenen eğitim programlarına katılması da özendirilebilir. Bir diğer seçenek ise, dışarıdan örgüte getirilecek eğitici uzman elemanlardan yararlanılmasıdır (Sabuncuoğlu, 2000, s.126).

Öğretim yöntemlerinin seçimi

Öğretim yöntemleri seçilirken, eğitime katılacaklara kazandırılacak bilgi, beceri ve de davranışların tür ve düzeyi dikkate alınır. Bunlara dayalı olarak, düz anlatım, tartışma, örnek olay, gösteri ya da beyin fırtınası ve altı şapka yöntemi gibi problem çözme yöntemlerinin arasından seçim yapılabilir. Kazandırılacak bilgi, beceri ve davranışlar yanında öğretim yöntemlerinin seçimini etkileyen başka faktörler de vardır. Öğrenci grubunun büyüklüğü, zaman, öğretim ortamı, araç gereç durumu, eğiticinin yeterliliği ve tutumu göz önünde bulundurulması gereken bu faktörlerden bazılarıdır (Yalın,1997, s.80).

Eğitim ortamının seçimi

Burada öncelikle söz konusu olan iş dışı ve iş başı eğitim tekniklerinden hangisinin kullanılacağına karar vermektir. Eğer iş dışında eğitim yapılacaksa; eğitim ortamının konforlu, kolay erişilebilir, sessiz ve

dikkat dağıtıcı unsurlardan uzak olmasına özen göstermek gerekmektedir. Bunların yanında, eğitim ortamında eğitilenlerin rahatça dolaşabilecekleri kadar yeterli boş alan bulunmalıdır. Ortam eğitilenlerin birbirlerini, eğiticiyi ve görsel araçları (tepegöz, video, slayt v.b.) rahatlıkla görebilecekleri bir şekilde düzenlenmiş olmalıdır (Noe, 1999, s.111,112).

Eğitilecek kişilerin seçimi

Eğitime katılacak çalışanlar belirlenirken, daha önce çeşitli bölümlerden gelen eğitim istekleri ve eğitim gereksinmesi çalışmaları göz önünde bulundurulur. Burada kimlere öncelik verileceği konusunda yaş, okul, eğitim düzeyi, mesleki bilgi düzeyi, yükselme yeteneği ve yaptığı işin doğasına göre bir değerlendirme ve sıralama yapılır (Sabuncuoğlu, 2000, s.126).

Eğitim etkinliğinin, eğitilecek olan kişilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun planlanıp uygulanması programın başarısını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, eğitime katılacakların belirlenmesi sürecinde, katılımcıların önceden sahip oldukları bilgi ve beceriler hakkında yeterli bilgi sahibi olunmasına dikkat edilmelidir. Böylece oluşturulacak gruplar aynı düzeyde olacak şekilde ayarlanabilir (Yalın, 1997,s.49). Grup üyelerinin aynı zamanda birbirine yakın işleri yapıyor olmaları da üzerinde durulması gereken bir diğer konudur.

Eğitim zamanı ve süresinin saptanması

Yıllık eğitim programlarının hazırlanmasında kararlaştırılması gereken önemli konulardan biri de eğitim zaman ve sürelerinin belirlenmesidir. Eğitim uygulanan grubun niteliğine göre, eğitimin hangi aylarda,

haftalarda, günlerde ve saatler arasında yapılacağı ve yılda kaç saat eğitim alınacağı önceden belirlenmelidir. Eğitimin örgüt için bir gider kaynağı olduğu düşünülürse, eğitim programlarının verimlilik ilkesi doğrultusunda mümkün olduğu kadar kısa olmasına özen gösterilmelidir (Sabuncuoğlu, 2000, s.126).

Eğitimin yapılacağı zaman belirlenirken öncelikle örgütteki işlerin aksamayacağı bir zaman seçilmelidir. Bunun yanında eğitime katılacak kişilerin motivasyonlarını artıracak bir zaman eğitim için uygun olacaktır. Çalışanların istekli bir biçimde katılımını sağlayarak eğitimden verim alınabilmesi için, üretim ve hizmet programları elveriyor ise, örgütün çalışma saatleri içinde ve günün en uygun saatleri eğitim için seçilmelidir (Şencan ve Erdoğan, 2001, s.142).

Tüm bu süreçler gerçekleştirildikten sonra, verilen hizmet içi eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi zorunluluğu vardır.

1.1.5.3. Eğitim programının değerlendirilmesi

Eğitim programının iyi tasarlanması ve uygulanmasının çok önemli olması yanında, programın uygun yöntemlerle değerlendirilip, değerlendirme sonuçlarının program tasarımına yansıtılması da bir o kadar önemlidir. Programın etkililiğinin sorgulanması ve değerlendirilmesi, programın geliştirilmesi için bir başlangıç noktasıdır. Bir program hazırlanma aşamasından başlanarak, uygulama sırasında ve uygulama sonrasında çeşitli değerlendirme yöntemleri izlenerek değerlendirilmelidir (Gözütok, 2001, s.178).

Program değerlendirme, program etkililiği hakkında karar verme süreci olduğundan, eğitim programı değerlendirilirken programın tüm öğelerine tek tek bakmak gerekir. Program değerlendirildiği zaman, uygulanan

eğitim programının etkililiği hakkında yargıda bulunma, programdaki aksaklıkların programın hangi öge ya da ögelerinden kaynaklandığını belirleyerek gerekli düzeltmeleri yapma fırsatı elde edilir (Gürkan, 2001, s.26).

Konusu ne olursa olsun yapılan eğitim çalışmalarının amaçlara ne derecede ulaştığı, ne kadar verimli olduğu, örgüte ne kadar faydalı olduğu gibi sorular gündeme getirilmelidir (Fındıkçı,2001,s.275). Bunu gerçekleştirmede dört yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlardan biri, birkaçı ya da hepsi değerlendirme aşamasında kullanılabilir. Bunlar:

1. Sistem yaklaşımı: Programın geliştirilmesi ile ilgilidir.
2. Eğitilen merkezli yaklaşım: Eğitime katılanlar tarafından değerlendirilen eğitimin etkililiği üzerine odaklanır.
3. Fayda maliyet yaklaşımı ya da istatistiksel yaklaşım: Yönetimin, eğitim hakkında karar vermesini destekleyecek gerekli bilgilerin ölçme ve analizini içerir.
4. Araştırma yaklaşımı: Eğitim programı hakkında yapılan araştırmaları gerçekleştirip, yürüterek, etkililiğini sistemli bir şekilde değerlendirmekle ilgilenir (Webb and Norton, 1999, s.480).

Gerçekleştirilen hizmet içi eğitim etkinliklerini değerlendirmede değişik yöntemler kullanılabilir. Burada önemli olan ölçülmek istenen değişkenlerin gözlenebilir nitelikte olmasıdır. Aksi halde ölçme yapılması söz konusu değildir (Bayrak, 2001, s.226). Örneğin, yapılacak eğitimlerin hemen sonunda uygulanacak bir anketle eğitimin verimliliği belirli ölçüde ortaya çıkarılabilir. Çoğunlukla eğitim etkinliğinin sonunda uygulanan isimsiz bir anket ile eğitimin genel durumu, konunun güncelliği ve içerik düzeni, öğretim elemanının başarısı gibi konularda değerlendirme yapmak mümkündür. Böylece eğitime katılan bireylerin yoğunlukla gündeme getirdikleri görüşler eğitim hakkında bilgi verici olmaktadır. Eğitim sonunda eğitimin yararı ve etkinliği üzerine

katılımcılar arasında yapılan grup tartışmaları da, bu amaçla kullanılan bir diğer yöntemdir (Fındıkçı, 2001, s.275).

Hizmet içi eğitim etkinliklerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmesi gerekli bir diğer süreç eğitim programlarındaki başarının değerlendirilmesidir. Başarının değerlendirilmesi eğitim programlarında katılımcılara kazandırılmak istenen davranış değişikliklerinin ne dereceye kadar gerçekleşip gerçekleşmediğini anlamaya yönelik bir süreçtir (İşman ve Eskicumalı,1999,s.47). Başarının değerlendirilmesi sürekli bir süreçtir ve planlı bir etkinliktir. Eğitime katılanlar programlara belirli bir bilgi ve beceri düzeyinde alınıyor ve programda amaçlanan bilgi beceri düzeyine ulaştırılır. Değerlendirme, öğretimin nasıl ilerlediğini saptamak, sonucun ne olduğunu belirlemek ve öğretimin nasıl daha iyi yapılabileceğini göstermek için gerekli verilerin toplanmasını içerir. Böylece, katılımcıların programa başlamadan önceki durumundan başlayarak, program süresince ve öğretim tamamlandıktan sonra devam eden bir süreçte öğretimin etkililiği ve verimi konusunda bilgi edinilmesini sağlar (Doğan,1997,s.317).

Bu şekliyle, değişik yaklaşım ve yöntemler kullanılarak, verilen her türlü hizmet içi eğitim etkinliğinin amaçlarına ulaşip ulaşmadığı mutlaka belirlenmelidir. Eğitim için ayrılacak zaman, emek, para ve sonuçlarının örgüte ve bireye sağlayacağı yararlar düşünülecek olursa, etkililiğinin şansa bırakılmaması ve her aşamasının sürekli ve özenle değerlendirilmesi gerekmektedir.

1.1.6.Hizmet İçi Eğitim Türleri

Genelde hizmet içi eğitim türleri, “uygulama evrelerine” ve “uygulama zamanına” göre sınıflandırılır.

1.1.6.1.Uygulama evrelerine göre hizmet içi eğitim türleri

Hizmet içi eğitim uygulama evrelerine göre; hizmete yeni başlamış olan, örgütte çalışmakta olan, örgütte görevi değiştirilecek olan ve üst kademelere yükseltilecek olan insan kaynakları için düzenlenen eğitimler olmak üzere dört grupta toplanabilir.

Hizmete yeni başlamış olan insan kaynakları için düzenlenen eğitim

Bu eğitim türünde amaç, örgüte yeni katılmış olan bireye çalışacağı örgütü, politikalarını, iş ve uğraş alanını, birlikte çalışacağı insan kaynaklarını, görev, yetki ve sorumluluklarını tanıtmaktır. Bunların yanında birey yapacağı iş ve göreve ilişkin hizmet öncesi eksikliklerini bu eğitim yoluyla giderebilir (Taymaz,1981, s.62). Adaylık veya stajyerlik eğitimi olarak adlandırılan bu süreçte bireyin ve örgütün sorumlulukları yönetmeliklerle belirlenmiştir.

Örgütte çalışmakta olan insan kaynakları için düzenlenen eğitim

Bu hizmet içi eğitim programının amacı, bireye meslekteki gelişme ve değişimlerin getirdiği yeni bilgi ve teknikler hakkında bilgi verilmesidir (Canman, 2000, s.100). Bilim ve teknolojiye, mevzuatta meydana gelen değişiklikler örgüt içindeki çeşitli süreç, yöntem ve tekniklerin de değiştirilmesi ihtiyacını yaratmaktadır (Yüksel, 1998, s.180). Bu bağlamda çalışanların da değişikliklere uyum sağlamak için gerekli yeni bilgi, beceri ve davranışları kazanmaları gerekmekte ve bu ihtiyaçlarını düzenlenen hizmet içi eğitim etkinlikleri ile sağlamaktadırlar.

Örgütte görevi değiştirilecek insan kaynakları için düzenlenen eğitim

Bazı durumlarda örgütler, iş alanı ve üretim sisteminde değişiklikler yapmak zorunda kalabilirler. Bu durum, örgütte çalışmakta olan insan kaynaklarının görevlerinin değiştirilmesini gerektirebilir. Çalışanların yeni işin gerektirdiği yeterlikleri kazanması ve kadrolamanın kolay yapılabilmesi için hizmet içi eğitim programı uygulanır (Taymaz, 1981, s.62).

Üst kademelere yükseltilecek insan kaynakları için düzenlenen eğitim

Bu eğitim türü kurumda üst kademelere hazırlanacak çalışanlar için düzenlenir. Bir üst kademenin görev ve sorumluluğunu alacak olan kişinin belli bilgi ve becerileri öğrenmesi gerekmektedir. Bu tür hizmet içi eğitimde, kurumda çalışan bireyin belirli bir süreye ilişkin değerlendirilmesi sonunda, öngörülen mevki için başarı sağlaması, bir üst görevin gerektirdiği yetenekleri taşıması gerekmektedir (Gül, 2000).

1.1.6.2. Uygulama zamanına göre hizmet içi eğitim türleri

Uygulama zamanına göre hizmet içi eğitim; iş başında ve iş dışında hizmet içi eğitim olmak üzere iki sınıfa ayrılmıştır(Tutum, 1979,s.127).

İş başında hizmet içi eğitim

İş başında hizmet içi eğitim, yeni veya deneyimsiz çalışanın, işi yapan çalışma arkadaşlarını veya yöneticileri gözlemlemek ve onların davranışlarını taklit etmek yoluyla öğrenmelerini ifade eder. Bu eğitim türü; işe yeni alınan bireylerin eğitimi, teknolojideki yeniliklere göre çalışanların beceri düzeyinin yükseltilmesi ve terfi alan bir çalışanın

yeni görevine uyumunun sağlanması konularında yararlıdır. Aynı zamanda diğer yöntemlerle karşılaştırıldığında materyaller, eğitimcilerin ücreti veya eğitim programı hazırlama açısından daha az zaman ve para gerektirir (Noe, 1999, s.193).

Bununla birlikte eğitimin başarısı büyük oranda eğitimcinin sahip olduğu yeteneklere bağlıdır. Bir işi uzun bir süredir yapıyor olmak ve o işte deneyime sahip olmak bireyleri o işte en yetenekli kişi haline getirmeyebilir ya da iyi bir eğitimci yapmaz. Bu yüzden eğitimi verecek kişiler özenle seçilmeli ve eğitimciler, yeni çalışanları nasıl eğiteceklerine dair bilgilendirilmelidir (Webb and Norton, 1999, s.478).

İş dışında hizmet içi eğitim

İş dışında hizmet içi eğitim örgütün dışında düzenlenen eğitim çalışmalarıdır. İnsan kaynaklarının her zamanki toplumsal ve psikolojik çevresinin dışında iş yerinden ayrı bir ortamda eğitilmesi yöntemidir. Buna göre kişinin örgüt içinde veya dışında olsun, çalışma ortamının dışındaki bir yerde yapılan eğitsel çalışmalara katılması iş dışında eğitimidir. Örgütün içinde yapılan hizmet içi eğitim çalışmalarına göre daha maliyetli olabilen bu eğitim türü genelde üniversite ve enstitü gibi eğitim kurumlarındaki uzmanlarca verilir (Gül, 2000).

1.2. M.E.B. Tarafından Gerçekleştirilen Hizmet İçi Eğitim Çalışmaları

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı çalışanların hizmet içi eğitimiyle Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı ve Eğitim Kurulu ilgilenmektedir. M. E. B. tarafından gerçekleştirilen hizmet içi eğitim

etkinlikleri Bakanlık tarafından çıkarılan yasa ve yönetmeliklere göre sürdürülmektedir. Bu etkinliklere ilişkin üç yönetmelik bulunmaktadır. Bunlar:

1. Eğitim Kurumları Öğretmen ve Yöneticilerine Yüksek Öğretim Kurumlarınca Yaptırılacak Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği, (12.08.1985 tarih ve 18840 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.)
2. Hizmet İçi Eğitim Merkezleri Yönetmeliği, (04.01.1995 tarih ve 22161 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.)
3. Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliğidir. (08.05.1995 tarih ve 2252 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.)

Eğitim Kurumları Öğretmen ve Yöneticilerine Yüksek Öğretim Kurumlarınca Yaptırılacak Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği'nin amacı, bakanlıklara bağlı alt düzeydeki eğitim kurumlarında görevli öğretmenler ve yöneticilere yükseköğretim kurumlarınca yaptırılacak hizmet içi eğitim etkinliklerini düzenlemektir. Bu yönetmeliğe göre hizmet içi eğitim; bakanlıklar ve bakanlıklara bağlı eğitim ve öğretim örgütlerinde görevli öğretmen ve yöneticiler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının çalışanlarının hizmeti daha iyi yapabilmeleri, verimliliği artırmaları, yeni değişmelere ve gelişmelere uyum sağlamaları, alanlarında yükselmeleri, yeteneklerini geliştirmeleri ve alan değiştirmeleri amacı ile yapılan eğitim olarak tanımlanmıştır.

Hizmet İçi Eğitim Merkezleri Yönetmeliği'nde Bakanlık tarafından gerçekleştirilecek hizmet içi eğitim etkinliklerinin esasları ve uygulanma şekilleri düzenlenmiştir.

Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği'nde ise Milli Eğitim Bakanlığı'nın merkez ve taşra teşkilatında görevli çalışanların her türlü hizmet içi eğitimlerini sağlamak amacıyla yapılacak eğitim etkinliklerinin amaçları, ilkeleri, planlaması, uygulanması, değerlendirilmesi ve yönetimi ile ilgili esaslar belirlenmiştir. Aynı yönetmelikte hizmet içi eğitim etkinliklerini

yürütmekle sorumlu Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı ve Eğitim Kurulunun görevleri de belirlenmiştir.

Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği'ne göre Eğitim Kurulu: Bakanlığın hizmet içi eğitime ilişkin politikasını belirlemek ve hizmet içi eğitim ihtiyacını tespit edip sonuçlarını değerlendirmekle görevlidir. Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı ise; Bakanlık çalışanlarının hizmet içi eğitim yoluyla yetiştirilmeleriyle ilgili bütün görev ve hizmetleri yürütür. Çalışanların eğitim ihtiyaçları çerçevesinde hizmet içi eğitim plan ve programlarını hazırlar ve uygular.

Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği'ne göre düzenlenen eğitim etkinlikleri, merkezi ve mahalli düzeyde olmak üzere iki boyutlu olarak planlanıp gerçekleştirilmektedir. Merkezi boyutta düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinin planları Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığınca belirlenir ve makam onayı alındıktan sonra uygulamaya koyulur. Mahalli boyutta gerçekleştirilen hizmet içi eğitim etkinliklerinin planları ise. Milli Eğitim Müdürlüklerince mahalli hizmet içi eğitim ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanıp, valilik onayı alındıktan sonra uygulamaya koyulur.

Hizmet içi eğitim yönetmeliğine (2252, 08.05.1995) göre etkinliklerin amaçları, ilkeleri ve türleri şu şekilde belirlenmiştir:

Hizmet içi eğitimin amaçları;

1. Hizmet öncesi eğitimden gelen personelin kuruma intibakını sağlamak,
2. Personele Türk Milli Eğitiminin amaç ve ilkelerini bir bütünlük içinde kavrama ve yorumlamada ortak görüş sağlamak ve uygulamada birlik kazandırmak,
3. Mesleki yeterlilik açısından, hizmet öncesi eğitimin eksikliklerini tamamlamak,

4. Eğitim alanındaki yeniliklerin, gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak,
5. Personelin mesleki yeterlik ve anlayışlarını geliştirmek,
6. İstekli ve yetenekli personelin, mesleklerinin üst kademelerine geçişlerini sağlamak,
7. Farklı eğitim görenler için, yan geçişleri sağlayacak tamamlama eğitimi yapmak,
8. Türk Milli Eğitim politikasını uygulamada bütünlük kazandırmak,
9. Eğitime ait temel prensip ve teknikleri uygulamada birlik sağlamak,
10. Eğitim sisteminin geliştirilmesine destek olmak.

Hizmet içi eğitimin ilkeleri;

1. Eğitimin sürekli olması,
2. Personelin eğitim ihtiyacına uygun programların düzenlenmesi,
3. Her amirin, mahiyetinde çalışan personelin eğitime gönderilmesinden ve yetiştirilmesinden sorumlu olması.
4. Personelin işbaşı eğitimine önem ve ağırlık verilmesi.
5. Hizmet içi eğitimden yararlanmada öncelikler esas alınarak bütün personele fırsat eşitliği sağlanması.
6. Eğitim faaliyetlerinin yapılacağı yerlerin eğitim şartlarına uygun olması, eğitimin gereklerine göre düzenlenmesi ve donatılması,
7. Hizmet içi eğitim programlarının sürekli değerlendirilmesi ve geliştirilmesi,
8. Kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlarla işbirliği yapılması,
9. Hizmet içi eğitime katılan personelin başarısının izlenmesi.

Hizmet içi eğitim türleri;

1. Adaylık süresi içinde; Temel Eğitim, Hazırlayıcı Eğitim ve staj şeklinde "Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Genel Yönetmelik" esaslarına göre,
2. Asli memurluk süresi içinde; yetenek ve verimliliği geliştirme eğitimi ile üst görev kadrolarına hazırlama eğitimi olarak bu Yönetmelik esaslarına göre yapılır.

Bu yönetmeliklere dayanarak, hizmet içi eğitim etkinlikleri; taşra ve yurt dışı örgütü birimleri ile bağlı kurum ve kuruluşlar, YÖK, üniversiteler, TODAİE, MPN, TÜSSİDE, TÜBİTAK, TİKA, Atatürk Kültür Dil ve

Tarih Yüksek Kurumu, Devlet Memurları Yabancı Dil Eğitim Merkezi gibi ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak, altı hizmet içi eğitim enstitüsü, öğretmen evleri, otelcilik ve turizm meslek liseleri ve pansiyonlu okullarda gerçekleştirilmektedir (M.E.B., 2002).

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Yönetimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (YÖDGED), Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) ve Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü de hizmet içi eğitim etkinliklerinin düzenlenmesini ve eşgüdümünü sağlayan birimlerdendir.

YÖDGED, görevlerine yeni başlayacak olan yöneticilerin görev öncesi yetiştirilmeleri ve geliştirilmesi amacıyla eğitim programları hazırlamak ve Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı ile birlikte uygulanmasını sağlamakla görevlidir. Bunun yanında yöneticilerin eğitim ihtiyaçlarını belirleyerek, bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla eğitim programları hazırlar ve programların uygulanmasını sağlar (M.E.B.,2003).

EARGED' in Eğitimi Geliştirme Şubesi ise, yurt içi ve yurt dışında eğitimle ilgili yenileşme ve gelişmeleri izleyerek, bu doğrultuda eğitim ortamları, öğretmen yeterlikleri, öğrenci başarı düzeyleri ve müfredatla ilgili standart geliştirme çalışmalarında bulunur. Bu çalışmalardan elde edilen bilgilerden hizmet içi eğitim etkinliklerinin çeşitli aşamalarında yararlanır (EARGED,2003).

Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün Hizmet İçi Eğitim ve Kültür Şubesi Müdürlüğü; Araştırma Geliştirme ve Avrupa Birliği Şubesi ile koordinasyon sağlayarak, okullarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personelin hizmet içi eğitim ihtiyacı ve önceliklerini belirler. Bunun yanında okullarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel için açılacak hizmet içi eğitim etkinliklerinin yürütülmesinde ilgili

birimlerle işbirliği yapar ve buna ilişkin işlemleri yürütür (M.E.B.,2003).

Hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması ve yürütülmesi kadar değerlendirilmesi de önem taşımaktadır. Değerlendirme programın işlevselliğinin ve dinamikliğinin sağlanmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu araştırmada, Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenen hizmet içi eğitim etkinlikleri aşağıda sıralanmış olan amaçlar doğrultusunda değerlendirilecektir.

1.3. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından, okul yöneticileri ve öğretmenler için düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerini değerlendirmektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının;

- a. amaçlarına,
- b. yararlarına,
- c. içeriğine,
- d. öğretim süreçlerinde kullanılan yöntem ve tekniklere,
- e. yürütülmesinde görev alan öğretim elemanlarına,
- f. eğitim ortamlarına,
- g. süresine,
- h. zamanına,
1. uygulanması sürecinde başarının değerlendirilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Önem

Örgütün verimliliğine doğrudan etki eden hizmet içi eğitim çalışmaları örgüt için bir yatırımdır. Bu nedenle, yapılan eğitimlerin etkinliğinin ölçülmesi ve amaçlara ne derece ulaşıldığının değerlendirilmesi gerekir. Aksi halde çalışanlara kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve davranışların gerçekleşip gerçekleşmediği ya da gerçekleşmemesi durumunda sorunun nereden kaynaklandığı bilinemez. Eğitim için harcanan zaman, para ve emeğin boşa gitmesi söz konusudur. Bu araştırma, hizmet içi eğitim programlarının etkinliğinin ölçülmesi ve amaçlarına ne derece ulaşıldığının belirlenmesini sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

Örgütlerin çalışanları için düzenledikleri hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesi, eğitim programlarının eksik ya da yetersiz öğelerinin ortaya çıkarılıp, bunların giderilmesi anlamında önemli katkılar sağlar. Bu araştırmayla, M.E.B.'na bağlı olarak çalışan okui yöneticisi ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinlikleri değerlendirilerek, programların başarısını olumsuz yönde etkileyen öğeler düzeltilip, eksiklikleri giderilebilir. Bu öğelerin belirlenmesi ile gerekli iyileştirmelerin yapılabilmesine olanak sağlaması bakımından bu araştırmanın katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın; okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının geniş bir boyutta değerlendirilmesi açısından ve değerlendirme sonuçlarından hareketle, eğitim programlarının niteliğinin geliştirilip güncelleştirilmesi çalışmalarına kaynak olabilmesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırmanın, bundan sonra düzenlenecek olan hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması ve değerlendirilmesi çalışmalarına rehberlik edebileceği düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma, 2002 yılında Eskişehir ilinde gerçekleştirilen 30 saat ve üzerindeki 18 adet hizmet içi eğitim programı ile sınırlıdır.
2. Araştırma, 2002 yılında Eskişehir ilinde düzenlenmiş olan 30 saat ve üzerindeki hizmet içi eğitim programlarına katılan okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modelinde bir desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlar (Karasar,1991,s.77). Bu araştırmada, Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinin varolan durumunun betimlenmeye çalışılması, bu yöntemin seçilmesinde etkili olmuştur.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2002 yılında Eskişehir ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı kurumlarda çalışan ve müdürlüğün düzenlediği hizmet içi eğitim etkinliklerine katılan 2001 okul yöneticisi ve öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni ile ilgili sayısal veriler Ek 1'de verilmiştir. Araştırma sürecinde evrenden örneklem alma yoluna gidilmeksizin, araştırma evreni çalışma evreni olarak kabul edilmiş ve araştırma çalışma evreninin tümü üzerinde sürdürülmüştür.

Araştırma evreninin oluşturulması aşamasında 2002 yılı içerisinde Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü'nün düzenlediği hizmet içi eğitim etkinliklerinden 30 saat ve üzerinde olan etkinliklere katılan okul yöneticileri ve öğretmenler seçilmiştir. 30 saat ve üzeri olan etkinliklerin, katılımcıların programları değerlendirmesi için fikir edinmeleri açısından yeterince uzun olduğu düşünülmüştür. Bu hizmet içi eğitim etkinliklerinin isimleri ve süreleri Ek 2'de sıralanmıştır.

Ek 2'de konuları belirtilmiş olan hizmet içi eğitim programlarına katılmış olan tüm öğretmenlere ulaşılmış fakat, bilgisayar kursuna katılım sayısı 2520 gibi oldukça yüksek bir rakam olduğundan %20'si hesaplanmıştır (504 kişi). Bu şekliyle, Eskişehir il merkezindeki tüm okullarda çalışmakta bulunan ve 2002 yılında düzenlemiş olan hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmış okul yöneticisi ve öğretmen sayısı 2001 olarak belirlenmiştir. Çalışma evreni ile ilgili bilgiler Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1
Araştırmanın Çalışma Evreni

Dağıtılan Anket	Yanıtlanan Anket		Yanıtlanmayan Anket		Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket		Değerlendirmeye Alınan Anket	
Sayı (N)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
2001	1269	63.4	732	36.6	810	63.8	459	36.2

Çizelge 1'de görüldüğü gibi, çalışma evrenini oluşturan 2001 okul yöneticisi ve öğretmenin %63.4'ü anketi yanıtlamıştır. Anketlerin %36.6'sı ise okullarda yapılacak işlerin fazlalığı sebebiyle zaman ayıramama ya da gelen anketlerin sıklığının yarattığı bıkkınlık dolayısıyla zaman ayırmak istememe gibi nedenlerle anketi yanıtlamamışlardır. Bunların yanında bazı öğretmenlerin 2002 yılı

içerisinde birden fazla eğitim etkinliğine katılmış olması da yanıtlanan anket sayısının gönderilen anket sayısından daha düşük olmasına sebep olmuştur.

Yanıtlanan anketlerin incelenmesi sonucunda anketlerin %63.8'i değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu anketlerden bazılarında bir önerme için birden fazla görüş bildirilmiş ya da bazı önermeler için görüş bildirmemiştir. Bunların yanında, ölçme aracının güvenilirliğini sağlamak için 7. ve 8. önermeler kontrol soruları olarak sırasıyla 21. ve 27. önermeler olarak aynı şekliyle yeniden yazılmış ve bu kontrol sorularına aynı yanıtların verilmediği anketler de değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Çizelge 1'de görüldüğü gibi yanıtlanan anketlerden değerlendirmeye alınan anketlerin oranı %36.2, değerlendirmeye alınmayan anketlerin oranı ise %63.8'dir. Değerlendirme dışı kalan anket sayısının bu derece yüksek olmasının nedenlerini araştırmak amacıyla bir grup okul yöneticisi ve öğretmenle görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde, okul yöneticileri ve öğretmenler, şimdiye kadar katıldıkları araştırmaların sonuçlarından haberdar edilmediklerini, yapılan araştırma sonuçlarının amaçlarına yönelik değişimler getireceğine inanmadıklarını, kendilerine bireysel bir fayda sağlamayacağı için zaman kaybı olduğunu ve bazıları da doldurdukları anketlerin değerlendirmeye alındığına inanmadıklarını bildirmişlerdir. Bu belirtilen nedenlerden dolayı anketleri özenle yanıtlamadıklarını ya da araştırmalara katılmak istemediklerini belirtmişlerdir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacını gerçekleştirmeye yönelik temel veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan ve Eskişehir il merkezinde çalışmakta olan tüm

okul yöneticileri ve öğretmenlere uygulanan “Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerini Değerlendirme Anketi” aracılığı ile toplanmıştır. Veri toplama aracı Ek 3’te sunulmuştur.

2.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programları ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanan anket, hizmet içi eğitim programlarını değerlendirmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Anketin geliştirilmesinde öncelikle hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi ile ilgili alanyazın taraması yapılmıştır. Bu süreçte, araştırmaya benzer nitelikteki diğer araştırmalarda kullanılan ölçme araçları incelenmiştir. İncelenen bu ölçme araçlarından da faydalanarak bir taslak anket oluşturulmuş ve anketin geçerliliğini sağlama amacıyla alan uzmanlarının* görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda veri toplama aracına son şekli verilmiştir. Bu son şekline göre anket iki bölümden oluşmaktadır.

Anketin birinci bölümünde 2002 yılında Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenen ve süresi 30 saat ve üzerinde olan hizmet içi eğitim programlarının isimlerine yer verilerek, okul yöneticisi ve öğretmenlerden katıldıkları etkinlikleri belirtmeleri istenmiştir. Böylece konuları listede bulunmayan ve süresi 30 saatten az olan etkinliklere katılan okul yöneticisi ve öğretmenler değerlendirmeye katılmamışlardır.

* Doç.Dr. Esmahan AĞAOĞLU, Yrd.Doç.Dr. Aykut CEYHAN, Yrd.Doç.Dr. Oğuz GÜRSEL, Yrd.Doç.Dr. Turan Akman ERKİLİÇ, Yrd.Doç.Dr. Yücel ŞİMŞEK, Öğretim Görevlisi Adnan BOYACI.

Anketin ikinci bölümünde ise okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programları ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik önermelere yer verilmiştir. Bu bölüm ölçme aracının güvenilirliği için konulan 2 kontrol sorusu ile birlikte toplam 38 önerme içermektedir. Görüşlerin alınabilmesi için bu bölümde beşli Likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Seçenekler sırasıyla “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “az katılıyorum”, “çok az katılıyorum” ve “hiç katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Her bir seçenek yine sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanarak değerlendirilmiştir.

İkinci bölümde yer alan önermeler, aynı amacı ölçecek maddeler bir arada olacak şekilde sıralanmıştır. Böylece anketi yanıtlayanların her bir önerme grubunda ölçülecek olunan konuya odaklanmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Her bir alt amaç cümlesini ölçmek için dört önerme bulunmaktadır. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının amaçlarına yönelik görüşleri 1, 2, 3 ve 4 numaralı maddelerle ölçülmüştür. Bu eğitim programlarının yararlarına yönelik görüşleri 5, 6, 8 ve 9 numaralı maddelerle ölçülmüştür. Eğitim programlarının içeriğine yönelik görüşlerini ölçmek için 10, 11, 12 ve 13. maddeler, eğitim programlarında kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerini ölçmek için 14, 15, 16 ve 17. maddeler kullanılmıştır. Eğitim programlarında görev alan öğretim elemanları ile ilgili görüşleri 18, 19, 20 ve 21 numaralı maddeler, eğitim programlarının gerçekleştirildiği eğitim ortamlarına ilişkin görüşleri de 22, 23, 24 ve 25 numaralı maddeler kullanılarak belirlenmiştir. Yine 26, 28, 29 ve 30. maddeler eğitim programlarının süresi ile ilgili görüşleri belirlemekte, 31, 32, 33 ve 34. maddeler de eğitim programlarının zamanı ile ilgili görüşleri belirlemekte kullanılmıştır. Son olarak eğitim programlarda başarının değerlendirilmesi ile ilgili görüşler belirlenmeye çalışılmış ve bunun için 35, 36, 37 ve 38. maddeler kullanılmıştır. 7. ve 27. önermeler kontrol maddeleri olarak düzenlendiği için değerlendirilmeye alınmamıştır.

Kontrol maddeleri anketin güvenilirliğini artırmak amacıyla kullanılmıştır. Anketin 7. ve 21. maddesi ile 8. ve 27. maddeleri biçim ve içerik yönünden aynı şekilde düzenlenmiştir. Böylece anketi dolduran kişilerin ölçme aracını özenle ve içtenlikle doldurup doldurmadığı kontrol edilebilmiş, her iki kontrol sorusuna da aynı yanıtların verilmediği anketler ise değerlendirme dışı bırakılarak ölçme aracının güvenilirliğinin sağlanması yoluna gidilmiştir.

2.3.2. Anketin Uygulanması

Araştırmada kullanılacak anket son şeklini aldıktan sonra, okullarda uygulamanın yapılabilmesi için gerekli onay Eskişehir Valiliği ve Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır. Bu onay Ek 4'te sunulmuştur.

Gerekli onayın alınmasının ardından anketin çoğaltılması aşamasına geçilmiştir. Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü araştırmaya destek olmak amacıyla anketlerin çoğaltılmasını üstlenmişlerdir. Her okula kaçar anket gönderileceğinin hesaplanması için yine Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü Bilgisayar ve Sınav hizmetleri ve Hizmet İçi Eğitim Bölümünün bilgisayar arşivlerinden 2002 yılında düzenlenen ve süresi 30 saat ve üzerinde olan hizmet içi eğitim programlarına katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin ve çalıştıkları okulların isimlerine ulaşılmıştır. Bu sürecin gerçekleştirilmesi için de Milli Eğitim Müdürlüğü bir eğitim salonunu bir hafta süreyle araştırmacının çalışmaları için ayırmıştır.

Anket okullara Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü aracılığı ile 2003 yılı Nisan ayı içerisinde ulaştırılmış ve okullardan anketleri 10 günlük bir süre içerisinde Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü Bilgisayar ve Sınav

hizmetleri ve Hizmet İçi Eğitim Bölümüne teslim etmeleri istenmiştir. Anketler, gerçekleştirilen hizmet içi eğitim programlarına 50'den fazla katılım olan okullara Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan üst yazıyla birlikte (Ek 5) araştırmacı tarafından götürülüp araştırmaya daha fazla katılım sağlanmaya çalışılarak ölçme aracının geçerliliğine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan okulların isimleri ve gönderilen anket sayıları Ek 1' de sunulmuştur.

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan anketler toplandıktan sonra anket formları incelenmeye alınmıştır. Yanıtlanmayan maddeler olan, bir madde için birden fazla seçenek işaretlenen ve her iki kontrol sorusunda da aynı seçenek işaretlenmemiş olan 810 anket değerlendirme dışı bırakılmıştır. Değerlendirilmeye alınan 459 anketin verilerinin çözülmesi "SPSS 9.0 for Windows" paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi amacıyla, anket yoluyla toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmelerinin yapılması sonucu elde edilen bulgular ve bunların yorumlarına yer verilmiştir. Araştırmanın verilerine ait frekans ve yüzde dağılımları çizelgeler halinde bu bölümde sunulmuş, yüzde grafikleri ise Ek 6'da verilmiştir. Araştırmanın amacına dayalı olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının sırasıyla; amaçlarına, yararlarına, içeriğine, kullanılan yöntem ve tekniklere, öğretim elemanlarına, eğitim ortamlarına, süresine, zamanına ve programlardaki başarının değerlendirilmesine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ele alınmıştır.

3.1. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Amaçlarına İlişkin Görüşleri

Okul yöneticisi ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının amaçlarına ilişkin görüşlerini belirlemek için, araştırmaya katılanlarından; etkinlikler öncesinde programların amaçlarının kendilerine bildirilmesi, hangi konularda eğitime ihtiyaçları olduğu konusunda görüşlerinin alınması, verilen eğitim etkinliklerinin programların amaçları ile tutarlılığı ve programların amaçlarının eğitim ihtiyaçlarına yönelik olması ile ilgili önermelere katılma derecelerini

belirtmeleri istenmiştir. Bu alt amaçla ilgili bulgular Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2
Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim
Programlarının Amaçlarına İlişkin Görüşleri
(n=459)

Katılma Derecesi	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Az Katılıyorum		Çok Az Katılıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Önermeler										
1.Katıldığım hizmet içi eğitim programları öncesinde programların amaçları tarafıma bildirildi.	67	14.6	139	30.3	73	15.9	52	11.3	128	27.9
2.Verilen eğitim etkinliklerinden önce, hangi konularda eğitime ihtiyacım olduğu konusunda görüşlerim alındı.	18	3.9	57	12.4	63	13.7	65	14.2	256	55.8
3.Verilen eğitim etkinlikleri programların amaçları ile tutarlıydı.	82	17.9	224	48.8	88	19.2	48	10.5	17	3.7
4.Programların amaçları eğitim ihtiyaçlarıma yönelikti.	89	19.4	208	45.3	106	23.1	41	8.9	15	3.3

Çizelge 2 incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programları öncesinde programların amaçlarının kendilerine bildirilmesi ile ilgili olan önermeye, %14.6’sının ‘tamamen katılıyorum’, %30.3’ünün ‘katılıyorum’ şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, %15.9’unun ‘az katılıyorum’, %11.3’ünün ‘çok az katılıyorum’ ve %27.9’unun ise ‘hiç katılmıyorum’ seçeneğini işaretleyerek toplam %55.1’inin olumsuz yönde görüş bildirdikleri saptanmıştır. Yalın’ın

(2002) 1997 yılında hizmet içi eğitim programlarının değerlendirmek amacıyla yaptığı araştırmada bu maddeye %45.5'lik bir kesim olumsuz yönde yanıt vermişlerdir. Elde edilen bulgular, düzenlenen eğitim etkinlikleri öncesinde programların amaçlarının çoğunlukla katılımcılara bildirilmediği şeklinde yorumlanabilir. Bulgu Çetinkaya'nın (1999) yönetici görüşlerini ele alan benzer bir çalışmada uygulama öncesinde programların amaçlarının katılımcılara iletilmediği sonucuyla da örtüşmektedir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, kendilerine verilen eğitim etkinliklerinden önce hangi konularda eğitime ihtiyaçları olduğu konusunda görüşlerinin alınması ile ilgili önermeye Çizelge 2'de görüldüğü gibi %3.9'u tamamen katıldıklarını, %12.4'ü de katıldıklarını belirtmişlerdir. Buna karşın okul yöneticileri ve öğretmenlerin %13.7'si bu önermeye az katıldıklarını, %14.2'si çok az katıldıklarını, %55.8'i ise hiç katılmadıklarını bildirmişlerdir. Sonuçlara bakıldığında okul yöneticileri ve öğretmenlerin yalnızca %16.3'ünün bu önermeye olumlu yanıt verdikleri görülmektedir. Bu bulgu, hizmet içi eğitim etkinliklerine katılacak olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin hangi konularda eğitime ihtiyaçları olduğu konusunda görüşlerinin alınmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bulgu Çetinkaya'nın (1999) eğitim çalışmalarında katılımcıların ihtiyaç alanlarının belirlenmeden hizmet içi eğitime tabi tutuldukları bulgusuyla da desteklenmektedir.

Verilen eğitim etkinliklerinin programların amaçları ile tutarlı olması ile ilgili önermeye ise Çizelge 2'de görüldüğü gibi okul yöneticisi ve öğretmenlerin %17.9'u 'tamamen katılıyorum', %48.8'i 'katılıyorum', %19.2'si 'az katılıyorum', %10.5'i 'çok az katılıyorum' ve %3.7'si ise 'hiç katılmıyorum' şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu önermeye 'tamamen katılıyorum' ve 'katılıyorum' diyerek olumlu görüş bildirenlerin yüzdesine bakıldığında (%66.7), verilen hizmet içi eğitim etkinliklerinin genellikle programların amaçları ile tutarlı olduğu

söylenbilir. Fakat olumsuz cevap veren 33.3'lük yüzde dikkate alındığında, hizmet içi eğitim etkinliklerinde konu-amaç bütünlüğünün sağlanması konusunun halen iyileştirmelere açık olduğu yorumu yapılabilir. Bulgular Yalın'ın (2002), eğitim programlarına katılanların %31.7'sinin programların amaçları ile eğitim etkinlikleri arasında kısmen veya çok az tutarlılık olduğu ya da hiç tutarlılık olmadığını belirttikleri sonucuyla da desteklenmektedir.

Çizelge 2 incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları eğitim etkinliklerinin amaçlarının eğitim ihtiyaçlarına yönelik olması ile ilgili önermeye %19.4'ü tamamen katıldıklarını ve %45.3'ü de katıldıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, %23.1'i az katıldıklarını, %8.9'u çok az katıldıklarını ve %3.3'ü de hiç katılmadıklarını bildirmişlerdir. Sonuçlara bakıldığında hizmet içi eğitim programlarının amaçlarının çoğunlukla okul yöneticisi ve öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik olduğu söylenebilir. Bulgu Çetinkaya'nın (1999) eğitim programlarının amaçlarının, yöneticilerin eğitim ihtiyaçlarına oldukça yönelik olduğu bulgusuyla desteklenmektedir. Buna karşın programların eğitim ihtiyaçlarına yönelik olduğu önermesine az veya çok az katılan ya da hiç katılmayanların oranı yaklaşık üçte birdir (%35.3). Bu sonuç Yalın'ın (2002) hizmet içi eğitim etkinliklerine katılanların %32.3'ünün programların eğitim ihtiyaçlarına çok az ya da kısmen yönelik olduğu ya da programlarla eğitim ihtiyaçları arasında hiçbir ilişkinin bulunmadığı şeklinde görüş bildirdikleri araştırma sonucuyla da örtüşmektedir. Bulgulara dayanarak, okul yöneticileri ve öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi çalışmalarının daha özenli gerçekleştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Çizelge 2 genel olarak incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının amaçlarıyla ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik olan maddelerden, verilen eğitim etkinliklerinin programların amaçları ile tutarlı olması ve programların

amaçlarının eğitim ihtiyaçlarına yönelik olması ile ilgili önermelerde 'katılıyorum' seçeneği etrafında yığılma gösterdikleri görülmektedir. Verilen eğitim etkinlikleri öncesi programların amaçlarının kendilerine bildirilmesi ve hangi konularda eğitime ihtiyaçları olduğu konusunda görüşlerinin alınması ile ilgili önermelerde ise yığılmaların 'az katılıyorum', 'çok az katılıyorum' ve 'hiç katılmıyorum' seçeneklerinde olduğu görülmektedir.

3.2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Yararlarına İlişkin Görüşleri

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinin yararlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla, araştırmaya katılanlardan; eğitim programlarında amaçlanan bilgilerin kazanılması, etkinliklerden kazanılan bilgilerin iş yaşamında kullanılması, programların işlerinde yükselme olanağını ve verimliliklerini artırması ile ilgili önermelere katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Bu alt amaçla ilgili bulgular Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3
Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim
Programlarının Yararlarına İlişkin Görüşleri
(n=459)

Katılma Derecesi	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Az Katılıyorum		Çok Az Katılıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Önermeler										
1.Eğitim programlarında amaçlanan bilgileri kazandım.	86	18.7	185	40.3	125	27.2	49	10.7	14	3.1
2.Katıldığım eğitim etkinliklerinde kazandığım bilgileri iş yaşamımda kullanabiliyorum.	84	18.3	175	38.1	112	24.4	53	11.5	35	7.6
3.Katıldığım eğitim programları işimde yükselme olanağımı artırdı.	18	3.9	67	14.6	122	26.6	46	10.0	206	44.9
4.Katıldığım eğitim programları işimdeki verimliliğimi artırdı.	67	14.6	181	39.4	100	21.8	58	12.6	53	11.5

Çizelge 3 incelendiğinde, eğitim programlarında amaçlanan bilgileri kazanmakla ilgili önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %18.7'sinin 'tamamen katılıyorum', %40.3'ünün 'katılıyorum' şeklinde yanıt verdikleri görülmüştür. Aynı önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %27.2'si 'az katılıyorum', %10.7'si 'çok az katılıyorum' ve %3,1'i 'hiç katılmıyorum' şeklinde yanıt vermişlerdir. Eğitim programlarında amaçlanan bilgileri kazandıkları yönünde görüş bildirenlerin yüzdesi toplam %59'dur. Konu eğitim programlarının amaçlarına ulaşması olduğunda %59 oldukça düşük bir yüzdendir. Bu bulguya dayanarak, hizmet içi eğitim programlarıyla okul yöneticileri ve öğretmenlere amaçlanan bilgileri kazandırmada tümüyle başarılı olunmadığı şeklinde yorum yapılabilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında kazandıkları bilgileri iş yaşamlarında kullanmaları ile ilgili önermeye görüş bildirmeleri istendiğinde, Çizelge 3'te de görüldüğü gibi bu önermeye %18.3'ünün 'tamamen katılıyorum' ve %38.1'inin 'katılıyorum' şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %24.4'ü az katıldıklarını, %11.5'i çok az katıldıklarını ve %7.6'sı hiç katılmadıklarını bildirmişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %43.6'lık bir kısmının bu önermeye olumsuz yönde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu sonuç, Çetinkaya'nın (1999) aynı önermeye katılımcıların %57.1'inin olumsuz yönde görüş bildirdiği araştırma sonucuyla da benzerlik göstermektedir. Elde edilen bulgu, hizmet içi eğitim programlarının, okul yöneticileri ve öğretmenlerin iş yaşamlarında kullanabilecekleri bilgileri içerecek şekilde iyi yapılandırılmadığı ve bu nedenle katılımcıların programlardan istenilen derecede yararlanamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Çizelge 3'e göre, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları eğitim programlarının işlerinde yükselme olanağını artırması ile ilgili önermeye %3.9'unun tamamen katıldıkları, %14.6'sının katıldıkları, %26.6'sının az katıldıkları, %10.0'inin çok az katıldıkları ve %44.9'unun hiç katılmadıkları gözlenmektedir. Bu sonuçlar incelendiğinde, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının okul yöneticileri ve öğretmenlere işlerinde yükselme olanaklarını artırmak gibi bir yarar sağlamadığı ve bu anlamda hizmet içi eğitim programlarına eğitimcilerin teşviki için yeterince çalışılmadığı yorumu yapılabilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları eğitim programlarının işlerindeki verimliliklerini artırması ile ilgili önermeye Çizelge 3'te görüldüğü gibi %14.6'sı 'tamamen katılıyorum', %39.4'ü 'katılıyorum', %21.8'i 'az katılıyorum', %12.6'sı 'çok az katılıyorum' ve %11.5'i ise

'hiç katılmıyorum' şeklinde yanıt vermişlerdir. Sonuçlara göre okul yöneticisi ve öğretmenlerin %49.9'u katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının işlerindeki verimliliklerini artırmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuçlar, Çetinkaya'nın (1999) eğitim programlarının katılımcıların işlerindeki verimliliklerini kısmen artırdığı sonucuyla da benzerlik göstermektedir. Bulgulara dayanarak, düzenlenen hizmet içi eğitim programlarının yararları yanında amaçlarından da biri olan işteki verimliliğin artırılması boyutunda işlevini tam anlamıyla yerine getiremediği yorumu yapılabilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının yararlarına ilişkin görüşlerini içeren Çizelge 3 genel olarak incelendiğinde, eğitim programlarında amaçlanan bilgilerin kazanılması önermesinde okul yöneticileri ve öğretmenlerin yaklaşık 5'te 2'sinin olumsuz yönde yanıt verdiği görülmektedir. Kazanılan bilgilerin iş yaşamında kullanılması ve verimliliği artırması ile ilgili önermelere araştırmaya katılanların yarısına yakın kısmının olumsuz yönde yanıt verdiği gözlenmiştir. Hizmet içi eğitim programlarının işlerinde yükselme olanağını artırması ile ilgili önermeye ise okul yöneticileri ve öğretmenlerin %81.5'i az ve çok az katıldıklarını ya da hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara bakıldığında, okul yöneticileri ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının kendilerine yeterince yarar sağlamadıklarını düşündükleri yorumu yapılabilir.

3.3. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının İçeriğine İlişkin Görüşleri

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldığı hizmet içi eğitim programlarının içeriği ile ilgili değerlendirme yapmak için araştırmaya katılanlara, katıldıkları eğitim programlarının iş yaşamlarındaki güncel

uygulamalara ve karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak hazırlanması, eğitim programlarının konuyla ilgili ihtiyaç duydukları bilgileri sağlaması ve programların içeriklerinin kolayca anlaşılabilir nitelikte olması ile ilgili önermelere yanıt vermeleri istenmiştir. Bu konularla ilgili bulgular Çizelge 4'te sunulmuştur.

Çizelge 4
Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının İçeriğine İlişkin Görüşleri
(n=459)

Katılma Derecesi	Tamamen Katılıyorrum		Katılıyorrum		Az Katılıyorrum		Çok Az Katılıyorrum		Hiç Katılmıyorum	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Önermeler										
1.Katıldığım hizmet içi eğitim programları iş yaşamımdaki güncel uygulamalara yönelik olarak hazırlanmıştı.	58	12.6	173	37.7	129	28.1	59	12.9	40	8.7
2.Katıldığım hizmet içi eğitim programları iş yaşamımda karşılaştığım sorunlara yönelik olarak hazırlanmıştı.	36	7.8	145	31.6	160	34.9	63	13.7	55	12.0
3.Katıldığım eğitim programları konularla ilgili ihtiyaç duyduğum bilgileri karşıladı.	65	14.2	161	35.1	141	30.7	51	11.1	41	8.9
4.Programların içeriği kolayca anlaşılabilir nitelikteydi.	71	15.5	230	50.1	103	22.4	38	8.3	17	3.7

Çizelge 4'te okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının iş yaşamlarındaki güncel uygulamalara yönelik olarak hazırlanmış olması ile ilgili önermeye %12.6'sının tamamen katıldıkları ve %37.7'sinin katıldıkları görülmektedir. Görüşlerin %28.1'i önermeye az katıldıkları, %12.9'u çok az katıldıkları ve %8.7'si ise hiç katılmadıkları yönündedir. Olumlu görüş bildirenlerin yüzdesi ile olumsuz görüş bildirenlerin yüzdesinin birbirlerine oldukça yakın olduğu gözlenmektedir. İki farklı değerlendirmenin ortaya çıkmış olmasında, okul yöneticileri ve öğretmenlerin daha önce katıldıkları değişik nitelikteki hizmet içi eğitim programlarının içeriklerinin etkili olmuş olabileceği söylenebilir. Önceki programların içeriğinden iş yaşamlarındaki güncel uygulamalara yönelik olarak hazırlanmış olması anlamında yararlananlar olumlu, yararlanmayanlar ise olumsuz yönde görüş bildirmiş olabilirler. Bu sonuçlara göre, içeriklerinin katılımcıların iş yaşamlarındaki güncel uygulamalara yönelik olduğu hizmet içi eğitim programları olduğu gibi, bazen programların bu içerikte sunulmadığı söylenebilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının içerikleriyle ilgili görüşlerini almak üzere hazırlanmış bir diğer önerme de katılınan programların iş yaşamında karşılaşılan sorunlara yönelik olmasıdır. Çizelge 4'te görüldüğü gibi, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %7.8'i tamamen katıldıklarını, %31.6'sı katıldıklarını, %34.9'u az katıldıklarını, %13.7'si çok az katıldıklarını bildirmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %12.0'ı ise bu önermeye hiç katılmadıkları görüşündedir. Bu maddeye olumlu cevap verenler araştırmaya katılanların %39.4'ünü oluşturmaktadır. Yetişkin eğitiminde içeriğin mümkün olduğunca soruna dayalı olması gerektiği düşünüldüğünde bu yüzde çok düşüktür. Bu bulgudan hareketle, hizmet içi eğitim programlarının içeriğinin yeteri kadar soruna dayalı olmadığı yorumu yapılabilir.

Çizelge 4'e göre okul yöneticileri ve öğretmenlerin %8.9'u katıldıkları eğitim programlarının konularla ilgili ihtiyaç duydukları bilgileri karşılamadığı görüşündedirler. Bununla ilgili önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %14.2'si tamamen katıldıklarını, %35.1'i katıldıklarını, %30.7'si az katıldıklarını ve %11.1'i çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde, bu önermeye olumsuz yanıt verenlerin yüzdesinin 50.8 olduğu görülmektedir. Bu bulguya dayanarak, hizmet içi eğitim programlarının içeriklerinin her zaman katılımcıların konuyla ilgili ihtiyaç duydukları bilgileri karşılayacak şekilde düzenlenmediği söylenebilir. Bulgu, Çetinkaya'nın (1999), hizmet içi eğitim etkinliklerinin katılımcıların ihtiyaçları olan bilgileri kısmen karşıladığı yönündeki sonucuyla da desteklenmektedir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, hizmet içi eğitim programlarının içeriklerinin kolayca anlaşılabilir nitelikte olması ile ilgili önermeye Çizelge 4'te görüldüğü gibi %15.5'i tamamen katıldıklarını, %50.1'i katıldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanların %22.4'ü bu önermeye az katıldıkları, %8.3'ü çok az katıldıkları ve %3.7'si ise hiç katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde okul yöneticileri ve öğretmenlerin çoğunluğunun (%65.6) eğitim programlarının içeriğini kolayca anlaşılabilir bulduğu söylenebilir. Buna rağmen %34.4'lük bir kesimin programların içeriğini tam olarak anlaşılır bulmadığı görülmektedir. Bu bulguya göre programların içeriklerinin genelde kolay anlaşılır bulunduğu fakat bunu tüm programlara yaymak için çalışmalar yapılması gerektiği yorumu yapılabilir. Bulgu, Çetinkaya'nın (1999) hizmet içi eğitim programlarının içeriğinin düzenleniş biçiminin söz konusu içeriğin öğrenilmesini oldukça kolaylaştırdığı sonucuyla da benzerlik göstermektedir.

Çizelge 4 genel olarak incelendiğinde, hizmet içi eğitim programlarının içeriklerinin, okul yöneticileri ve öğretmenlerin iş yaşamlarındaki güncel uygulamalara ve karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak hazırlanması ile

ilgili önermelerde yığılmaların genelde 'az katılıyorum' seçeneğinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar Çetinkaya'nın (1999), eğitim programlarında katılımcıların görevleri ile ilgili uygulamalara ve karşılaştıkları sorunlara yönelik çalışmaların kısmen yapıldığı sonucunu da desteklemektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenler, programların içeriklerinin ihtiyaç duydukları bilgileri karşılaması ile ilgili önermeye programların bunu gerçekleştirmede tam olarak başarılı olamadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Eğitim programlarının içeriğinin kolayca anlaşılabilir nitelikte olması ile ilgili önermede ise okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin genelde 'katılıyorum' seçeneğinde yoğunlaştığı söylenebilir.

3.4. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Öğretim Süreçlerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri

Okul Yöneticileri ve öğretmenlere, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının öğretim süreçlerinde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerini belirtmeleri için, programların uygulanması sırasında kullanılan yöntem ve tekniklerin konuları öğrenmelerini sağlaması, kullanılan yöntem ve tekniklerin katılımcıların da derse etkin katılımını sağlaması, eğitim programları sürecinde konularla ilgili ihtiyaç duydukları yazılı ve görsel materyallerin sağlanması ile ilgili önermelere yanıt vermeleri istenmiştir. Bu önermelerin bulguları Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5
Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim
Programlarının Öğretim Süreçlerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere
İlişkin Görüşleri
(n=459)

Katılma Derecesi	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Az Katılıyorum		Çok Az Katılıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Önermeler										
1.Eğitim programlarının uygulanması sırasında kullanılan yöntem ve teknikler konuları öğrenmemi sağladı.	62	13.5	192	41.8	127	27.7	51	11.1	27	5.9
2.Kullanılan yöntem ve teknikler katılımcıların da derse etkin katılımına olanak sağladı.	79	17.2	186	40.5	116	25.3	48	10.5	30	6.5
3.Programın uygulanması sürecinde konularla ilgili ihtiyaç duyduğum yazılı materyaller sağlandı.	67	14.6	172	37.5	117	25.5	42	9.2	61	13.3
4. Programın uygulanması sürecinde konularla ilgili ihtiyaç duyduğum görsel materyaller sağlandı.	77	16.8	178	38.8	121	26.4	39	8.5	44	9.6

Çizelge 5 incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, hizmet içi eğitim programlarında kullanılan yöntem ve tekniklerin konuları öğrenmelerini sağlaması ile ilgili önermeye, %13.5'i 'tamamen katılıyorum' ve %41.8'i 'katılıyorum' şeklinde yanıt vermişlerdir. Aynı önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %27.7'si az katıldıklarını, %11.1'i çok az katıldıklarını ve %5.9'u hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde okul yöneticileri ve öğretmenlerin %55.3'ü eğitim programları sırasında kullanılan yöntem ve tekniklerin konuları öğrenmelerini sağladığını düşündükleri

görülmektedir. Bu bulgu hizmet içi eğitim etkinliklerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrenmeyi sağlamada kısmen başarılı olduğu fakat, bu amaca hizmet etmeyen yöntem ve tekniklerin de programlarda önemli ölçüde kullanıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Eğitim programlarında kullanılan yöntem ve tekniklerin, okul yöneticileri ve öğretmenlerin derslere katılımlarını sağlaması ile ilgili önermeye Çizelge 5'te de görüldüğü gibi, %17.2'si 'tamamen katılıyorum', %40.5'i 'katılıyorum', %25.3'ü 'az katılıyorum', %10.5'i 'çok az katılıyorum' ve %6.5'i 'hiç katılmıyorum' şeklinde görüş bildirmişlerdir. Sonuçlara göre katılımcıların %57.7'si kullanılan yöntem ve tekniklerin derslere etkin katılımlarını sağladıklarını düşünürken, %42.3'ü bu konuda aksi yönde görüş bildirmişlerdir. Bulgular incelendiğinde eğitim programlarında katılımcıların etkin katılımını sağlayacak yöntem ve tekniklerin büyük ölçüde kullanılmaya çalışıldığı, fakat bu yöntem ve tekniklerin kullanımının tüm hizmet içi eğitim programlarına yayılımının sağlanamadığı yorumu yapılabilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlere katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında konularla ilgili ihtiyaç duydukları yazılı materyallerin sağlanması durumu hakkında görüş bildirmeleri istendiğinde, ilgili önermeye Çizelge 5'te de görülebileceği gibi, %14.6'sı tamamen katıldıklarını, %37.5'i katıldıklarını, %25.5'i az katıldıklarını, %9.2'si çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. %13.3'lük bir kesim ise bu önermeye hiç katılmadıklarını bildirmişlerdir. Sonuçlar bazı hizmet içi eğitim programlarında okul yöneticisi ve öğretmenlere konularla ilgili ihtiyaç duydukları yazılı materyallerin sağlandığı (%52.1), bazı programlarda ise bunun gerçekleştirilmediği (%47.9) yönündedir. Bu sonuç, Yalın'ın (2002) eğitim programlarına katılanların %87.1'inin kendilerine konularla ilgili yazılı materyallerin sağlandığını belirttiği araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. Bunun nedeni, M.E.B. Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı'nca düzenlenen eğitim programlarında, yazılı

materyallerin sağlanması konusunda daha özenli çalışılması olabilir. Bulgulara dayanarak, düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinde katılımcılara konularla ilgili ihtiyaç duydukları yazılı materyallerin sağlanması konusunda standart bir tutum izlenilmediği söylenebilir.

Hizmet içi eğitim programlarında konularla ilgili ihtiyaç duyulan görsel materyallerin sağlanması ile ilgili önermeye, Çizelge 5'te görüldüğü gibi, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %16.8'i 'tamamen katılıyorum', %38.8'i 'katılıyorum', %26.4'ü 'az katılıyorum', %8.5'i 'çok az katılıyorum' ve %9.6'sı 'hiç katılmıyorum' şeklinde görüş bildirmişlerdir. Okul yöneticisi ve öğretmenlerin yalnızca %55.6'sı programlar sırasında kendilerine konularla ilgili ihtiyaç duydukları görsel materyallerin sağlandığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuç, bazı eğitim programlarında konularla ilgili ihtiyaç duyulan görsel materyallerin katılımcılara sağlandığını göstermektedir. Bununla birlikte, ihtiyaç duyulan görsel materyallerin genelde sağlanmadığı yönünde görüş bildiren okul yöneticileri ve öğretmenlerin yüzdesinin 44.4 olmasına dayanarak, görsel materyallerin sağlanmasının tüm eğitim programlarında gerçekleştirilmesi için bir çaba gösterilmediği yorumu yapılabilir.

Çizelge 5 genel olarak incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları öğretim programlarında kullanılan yöntem ve tekniklerin konuları öğrenmelerini ve derslere etkin katılımlarını sağlaması, yine kullanılan yöntem ve teknikler kapsamında kendilerine konularla ilgili ihtiyaç duydukları yazılı ve görsel materyallerin sağlanması ile ilgili önermelerde, yığılmaların 'katılıyorum' seçeneği ile 'az katılıyorum' seçeneği arasında yoğunlaştığı söylenebilir.

3.5. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Yürütülmesinde Görev Alan Öğretim Elemanlarına İlişkin Görüşleri

Hizmet içi eğitim programlarına katılan okul yöneticileri ve öğretmenlere, bu programlarda görev alan öğretim elemanlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla, programlardaki öğretim elemanlarının konularında ve konuları katılımcılara aktarma konusunda yeterli olmaları, öğretim elemanlarının katılımcıların konularla ilgili karşılaştıkları sorunlarla ilgili olmaları ve eğitim programları sürecinde öğretim elemanları ile olumlu bir iletişim kurulması ile ilgili önermelere katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Bu önermelerle ilgili bulgular Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6

Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Yürütülmesinde Görev Alan Öğretim Elemanlarına İlişkin Görüşleri
(n=459)

Katılma Derecesi	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Az Katılıyorum		Çok Az Katılıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Önermeler										
1.Katıldığım programların öğretim elemanları konularında yeterliydim.	113	24.6	226	49.2	79	17.2	24	5.2	17	3.7
2.Katıldığım programların öğretim elemanları konuları katılımcılara aktarma konusunda yeterliydim.	109	23.7	225	49.0	86	18.7	30	6.5	9	2.0
3.Öğretim elemanları, konularla ilgili karşılaştığımız sorunlarla ilgilendiler.	98	21.4	233	50.8	84	18.3	28	6.1	16	3.5
4.Eğitim programları sürecinde öğretim elemanları ile olumlu bir iletişim kuruldu.	126	27.5	249	54.2	54	11.8	18	3.9	12	2.6

Çizelge 6 incelendiğinde okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretim elemanlarının konularında yeterli olmaları ile ilgili önermeye %24.6'sı 'tamamen katılıyorum', %49.2'si 'katılıyorum', %17.2'si 'az katılıyorum', %5.2'si 'çok az katılıyorum' şeklinde yanıt vermişlerdir. Bu önermeye hiç katılmadıklarını bildiren okul yöneticileri ve öğretmenlerin yüzdesi ise 3.7'dir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %26.1'inin bu önermeye olumsuz yönde görüş bildirdikleri sonucuna bakıldığında, bazı eğitim programlarındaki öğretim elemanlarının konularında yeterli olmadıkları yorumu yapılabilir. Bu sonuç Yalın'ın (2002) hizmet içi eğitim programlarına katılanların %20.6'sının katıldıkları programların öğretim elemanlarının konularına hakim olması ile ilgili maddeye olumsuz yönde görüş bildirdikleri sonucuyla da benzerlik göstermektedir. Çizelge 6 öğretim elemanlarının konularında yeterli olduğunu belirtenlerin yüzdesinin ise 73.8 olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara göre, okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretim elemanlarının, konularında yeterli olan kişilerden seçilmeye çalışıldığı ve bunun büyük ölçüde başarıldığı söylenebilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretim elemanlarının, konuları katılımcılara aktarma konusunda yeterliliklerinin sorgulandığı önermeye katılımcıların, Çizelge 6'da da görülebileceği gibi %23.7'si tamamen katıldıklarını, %49.0'ının katıldıklarını, %18.7'si az katıldıklarını, %6.5'i çok az katıldıklarını, %2.0'ı hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bulguya dayalı olarak, hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretim elemanlarının, konuları katılımcılara aktarma konusunda büyük ölçüde (%72.7) yeterli oldukları söylenebilir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %27.2'sinin bu önermeye olumsuz yönde görüş bildirmeleri, bazı hizmet içi eğitim etkinliklerinde konuları katılımcılara

aktarmada tam olarak başarılı olamayan öğretmenlerinin de görev aldığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Çizelge 6'ya göre okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretmenlerle ilgili olarak 'Öğretim elemanları konularla ilgili karşılaştığımız sorunlarla ilgilendiler' önermesine %21.4'ünün tamamen katıldıkları, %50.8'inin katıldıkları görülmektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %18.3'ü bu önermeye az katıldıklarını, %6.1'i çok az katıldıklarını, %3.5'i ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bulgulara göre hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretmenlerinin, programlara katılan okul yöneticileri ve öğretmenlerin konularla ilgili karşılaştıkları sorunlarla büyük ölçüde ilgilendikleri söylenebilir. Buna karşın, bu önermeye olumsuz yönde yanıt veren okul yöneticileri ve öğretmenlerin yüzdesi incelendiğinde (%27.9), eğitim programlarında görev alan öğretmenlerinin, katılımcıların konularla ilgili karşılaştıkları sorunlarla ilgilendirmelerinin gerekliliğinin daha fazla vurgulanılması gerektiği yorumu yapılabilir.

Çizelge 6'da okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretmenlerle ilgili önermeye ne derecede katıldıkları gösterilmektedir. Buna göre okul yöneticileri ve öğretmenlerin %27.5'i 'tamamen katılıyorum', %54.2'si 'katılıyorum', %11.8'i 'az katılıyorum', %3.9'u 'çok az katılıyorum' ve %2.6'sı 'hiç katılmıyorum' şeklinde görüş bildirmişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %81.7'sinin eğitim programlarında görev alan öğretmenlerle ilgili olumlu bir iletişim kurulduğunu belirttikleri görülmektedir. Sonuç, Yalın'ın (2002) 'Kursiyerlerin büyük bir çoğunluğuna göre (%79.8) öğretmenlerle ilgili programlara katılanlar arasında olumlu bir iletişim kurulmuştur.' sonucuyla da desteklenmektedir. Bu bulguya dayalı olarak, hizmet içi eğitim

programlarında görev alan öğretmen elemanlarının, programlara katılanlarla iletişim kurma konusunda oldukça yeterli oldukları yorumu yapılabilir. Programlara katılan okul yöneticileri ve öğretmenlerin yalnızca %18.3'ünün olumsuz yönde yanıt vermesinin kendi iletişim becerilerindeki yetersizliklerden kaynakladığı yorumu yapılabilir.

Çizelge 6 genel olarak incelendiğinde, yanıtların 'katılıyorum' seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenler genelde, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretmen elemanlarının konularında ve konuları katılımcılara aktarma konusunda oldukça yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Programlar sırasında, öğretmen elemanlarının konularla ilgili karşılaştıkları sorunlarla büyük ölçüde ilgilendiklerini ve kendileriyle olumlu bir iletişim kurduklarını belirtmişlerdir.

3.6. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Eğitim Ortamlarına İlişkin Görüşleri

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının eğitim ortamlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla katıldıkları eğitim etkinliklerinin gerçekleştiği yerlerin; katılımcı sayısına göre yeterli olması, kolayca ulaşabilmelerine olanak verecek şekilde seçilmiş olması, ısı durumunun iyi ayarlanmış olması ve ışıklandırmanın yeterli olması ile ilgili önermelere katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Bu önerme ile ilgili bulgular Çizelge 7'de sunulmuştur.

Hizmet içi eğitim etkinliklerinin gerçekleştirildiği yerlerin katılımcıların kolayca ulaşabilmesine olanak verecek şekilde seçilmesi ile ilgili önermeye, Çizelge 7'de görüldüğü gibi, okul yöneticisi ve öğretmenlerin %22.7'si tamamen katıldıklarını, %44.9'u katıldıklarını, %19.4'ü az katıldıklarını, %6.3'ü çok az katıldıklarını, %6.8'i hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bulgulara dayalı olarak, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %32.5'inin hizmet içi eğitim etkinliklerinin gerçekleştirildiği yerlere kolayca ulaşamadıkları yönünde görüş bildirmelerinin, eğitim ortamlarının tüm katılımcıların yaşadıkları ya da çalıştıkları yerlere göre ayarlamamanın zorluğundan kaynaklanmış olabileceği yorumu yapılabilir. Buna rağmen, katılımcıların çoğunluğunun (%67.6) eğitimlerin verildiği yerlere kolayca ulaşabildikleri söylenebilir.

Çizelge 7'de, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları eğitim etkinliklerinin gerçekleştiği yerlerin ısı durumu ile ilgili önermeye katılma dereceleri gösterilmektedir. Bu önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %26.8'i 'tamamen katılıyorum', %49.9'u 'katılıyorum', %15.0'ı 'az katılıyorum', %4.4'ü 'çok az katılıyorum' ve %3.9'u 'hiç katılmıyorum' şeklinde görüş bildirmişlerdir. Sonuçlara dayalı olarak hizmet içi eğitim etkinliklerinin gerçekleştiği ortamların ısı durumlarının genelde iyi ayarlandığı söylenebilir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 23.3 gibi düşük bir yüzdeyle olumsuz yönde yanıt vermeleri, bazı eğitim ortamlarının ısı durumlarının ayarlanmasında sorunlar olduğu ya da gerekli özenin gösterilmediği şeklinde yorumlanabilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinin eğitim ortamlarında ışıklandırmanın yeterli olması ile ilgili önermeye katılma dereceleri Çizelge 7'de gösterilmiştir. Bu önermeye, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, %30.5'i tamamen katıldıklarını, %58.0'ı katıldıklarını, %7.8'i az katıldıklarını, %2.0'ı çok

az katıldıklarını, %1.7'si hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %88.5'inin bu önermeye olumlu yanıt vermeleri, eğitim programlarının gerçekleştirildiği eğitim ortamlarının, ışıklandırma konusunda oldukça yeterli oldukları yönünde yorumlanabilir. Eğitim ortamlarındaki ışıklandırmanın yeterli olmadığı yönünde görüş bildirenlerin yüzdesinin sadece 11.5 olmasının, okul yöneticileri ve öğretmenlerin ışık düzeninin yeterliliği konusundaki bireysel görüş farklılıklardan kaynaklanıyor olduğu yorumu yapılabilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının eğitim ortamlarına ilişkin önermelere katılma derecelerini gösteren Çizelge 7 genel olarak incelendiğinde, yığılmaların 'katılıyorum' seçeneği etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, eğitim ortamlarının çoğunluğunun katılımcı sayısına göre yeterli olduğu ve katılımcıların kolayca ulaşabilecekleri yerlerde gerçekleştiği, bunların yanında ısı ve ışık durumlarının da iyi ayarlandığı söylenebilir.

3.7. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Süresine İlişkin Görüşleri

Hizmet içi eğitim programlarına katılan okul yöneticileri ve öğretmenlere, bu programların süresine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla; katıldıkları eğitim programlarının süresinin programların içeriğini yeterince anlamalarına olanak verecek şekilde ayarlanması, programların günlük ders saatlerinin yeterli olması, sürenin verimli olarak kullanılması ve eğitim programlarının süresine ilişkin programın önceden ellerine ulaşması ile ilgili önermelere katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Bu önermelere ilişkin bulgular Çizelge 8'de verilmiştir.

Çizelge 8
Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim
Programlarının Süresine İlişkin Görüşleri
(n=459)

Katılma Derecesi	Tamamen Katılıyor		Katılıyor		Az Katılıyor		Çok Az Katılıyor		Hiç Katılmıyor	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Önermeler										
1.Katıldığım eğitim programlarının süresi, programların içeriğini yeterince anlamamıza olanak verecek şekilde ayarlanmıştı.	67	14.6	182	39.7	138	30.1	39	8.5	33	7.2
2.Eğitim programlarının günlük ders saatleri yeterliydi.	83	18.1	253	55.1	77	16.8	34	7.4	12	2.6
3.Eğitim programlarında süre verimli olarak kullanıldı.	72	15.7	239	52.1	99	21.6	34	7.4	15	3.3
4.Eğitim programlarının süresine ilişkin bilgi program öncesinde elimize ulaştı.	97	21.1	179	39.0	53	11.5	45	9.8	85	18.5

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının süresinin programların içeriğini kolayca anlamalarına olanak verecek şekilde ayarlanması ile ilgili önermeye katılma dereceleri Çizelge 8'de verilmiştir. Bu önermeye, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %14.6'sı tamamen katıldıklarını, %39.7'si katıldıklarını, %30.1'i az katıldıklarını, %8.5'i çok az katıldıklarını, %7.2'si hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bulgular incelendiğinde, bu önermeye olumlu yanıt verenlerin yüzdesinin (%54.3) daha fazla olduğu, fakat olumsuz yanıt verenlerin yüzdesinin de (%45.8) oldukça yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu sonuç, Yahn'ın (2002), eğitim programlarına

katılanların %40.5'inin programların süresini yetersiz bulduğu araştırma sonucuyla da yakın bir benzerlik göstermektedir. Bulgulara dayalı olarak, hizmet içi eğitim programlarının süresinin, katılımcıların programların içeriğini yeterince anlamalarına olanak verecek şekilde ayarlanmaya çalışıldığı fakat bu konuda istenilen başarının sağlanamadığı yorumu yapılabilir. Bu bulgu, Çetinkaya'nın (1999), eğitim programlarında süre ayarlanmasının içeriğe göre kısmen uygun olarak yapıldığı bulgusuyla da desteklenmektedir.

Çizelge 8 incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının günlük ders saatlerinin yeterli olması ile ilgili önermeye, %18.1'inin 'tamamen katılıyorum', %55.1'inin 'katılıyorum', %16.8'inin 'az katılıyorum', %7.4'ünün 'çok az katılıyorum' ve %2.6'sının 'hiç katılmıyorum' şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%73.2) bu önermeye olumlu yanıt vermelerinden eğitim programlarının günlük ders saatlerinin yeterli olduğu yorumu yapılabilir. Bu önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin 26.8'lik bir yüzdeyle olumsuz yanıt vermesi, sayıca az olan bazı eğitim programlarında, günlük ders saatlerinin yeterli olacak şekilde ayarlanamamış olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Hizmet içi eğitim etkinliklerinde sürenin verimli olarak kullanılması ile ilgili önermeye, Çizelge 8'de görüldüğü gibi, okul yöneticisi ve öğretmenlerin %15.7'si tamamen katıldıklarını, %52.1'i katıldıklarını, %21.6'sı az katıldıklarını, %7.4'ü çok az katıldıklarını, %3.3'ü hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %67.8'inin programların süresinin verimli olarak kullanıldığı yönünde görüş bildirdikleri sonucu, Yalın'ın (2002) araştırmasında elde ettiği, hizmet içi eğitim programlarına katılanların %68.8'inin programların süresinin verimli kullanıldığını belirttikleri sonuç ile desteklenmektedir. Bildirilen görüşlere dayanarak, hizmet içi eğitim programlarının çoğunda

sürenin verimli olarak kullanıldığı fakat, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %32.2'sinin bu önermeye olumsuz yönde yanıt vermelerinden hareketle programların tamamında bunun gerçekleştirilemediği söylenebilir.

Hizmet içi eğitim etkinliklerine katılan okul yöneticileri ve öğretmenlerin eğitim programlarının süresine ilişkin bilginin program öncesinde ellerine ulaşması ile ilgili önerme hakkında bildirdikleri görüşler Çizelge 8'de verilmiştir. Bu önermeye, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %21.1'i 'tamamen katılıyorum', %39.0'ı 'katılıyorum', %11.5'i 'az katılıyorum', %9.8'i 'çok az katılıyorum' ve %18.5'i 'hiç katılmıyorum' şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bulgulara dayanarak, yerel olarak düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinin sürelerinin programlar öncesinde çoğunlukla katılımcılara bildirildiği fakat bunun yapılmasında standart bir tutumun izlenmediği sonucuna ulaşılabılır.

Çizelge 8 genel olarak incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin, programların süresinin, programların içeriğini yeterince anlamalarına olanak verecek şekilde ayarlanmış olması ve programların süresine ilişkin bilginin programlar öncesinde katılımcılara ulaştırılması ile ilgili önermelerde 'katılıyorum' ve 'az katılıyorum' seçeneği arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Programların günlük ders saatlerinin yeterli olması ve sürenin verimli olarak kullanılması önermelerinde ise 'katılıyorum' seçeneğinde yığılmaların olduğu gözlenmektedir.

3.8. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Zamanına İlişkin Görüşleri

Okul yöneticileri ve öğretmenlere, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının zamanına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla; eğitim programlarının zamanının görevlerini aksatmayacakları şekilde

ayarlanmış olması, programların konularla ilgili eğitim ihtiyacını hissettikleri zamanda gerçekleşmiş olması, eğitim programlarının zamanını kendilerine göre ayarlayabilmeleri için farklı seçeneklerin sunulmuş olması ve derslerin zamanını belirten ders programlarının önceden program öncesinde ellerine ulaşmış olması ile ilgili önermelere katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Önermelerle ilgili bulgular Çizelge 9'da verilmiştir.

Çizelge 9
Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim
Programlarının Zamanına İlişkin Görüşleri
(n=459)

Katılma Derecesi	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Az Katılıyorum		Çok Az Katılıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
Önermeler										
1.Eğitim programlarının zamanı görevimizi aksatmayacağımız şekilde ayarlanmıştı.	119	25.9	196	42.7	65	14.2	25	5.4	54	11.8
2.Eğitim programları konularla ilgili eğitim ihtiyacını hissettiğimiz zamanda gerçekleşti.	38	8.3	149	32.5	119	25.9	82	17.9	71	15.5
3.Katıldığım hizmet içi eğitim programlarının zamanını kendimize göre ayarlayabilmemiz için farklı seçenekler sunuldu.	24	5.2	83	18.1	68	14.8	63	13.7	221	48.1
4.Eğitim etkinliklerinin ders programı önceden elimize ulaştı.	51	11.1	112	24.4	78	17.0	53	11.5	165	35.9

Çizelge 9 incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının zamanının görevlerini aksatmayacakları şekilde ayarlanmış olması ile ilgili önermeye, %25.9'unun 'tamamen katılıyorum', %42.7'sinin 'katılıyorum', %14.2'sinin 'az katılıyorum', %5.4'ünün 'çok az katılıyorum' ve %11.8'inin 'hiç katılmıyorum' şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %68.6'sının olumlu yönde görüş bildirmesine dayanarak, hizmet içi eğitim programlarının zamanının katılımcıların görevlerini aksatmayacakları şekilde ayarlanmaya çalışıldığı fakat bunu tüm eğitim programları için gerçekleştirmede istenilen başarının sağlanamadığı yorumu yapılabilir.

Düzenlenen hizmet içi eğitim programlarının, konuyla ilgili eğitim ihtiyacını hissettikleri zamanda gerçekleşmesi ile ilgili önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin bildirdikleri görüşler Çizelge 9'da verilmiştir. Bu önermeye, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %25.9'u 'az katılıyorum', %17.9'u 'çok az katılıyorum' ve %15.5'i 'hiç katılmıyorum' şeklinde yanıt vererek toplam 59.3'lük bir yüzdeyle olumsuz yönde görüş bildirmişlerdir. Bu bulguya dayanarak, düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinin çoğunluğunun, okul yöneticileri ve öğretmenlerin konuyla ilgili eğitim ihtiyacını hissettikleri zamanda gerçekleştirilmeyip bunda geç kalındığı söylenebilir. Aynı önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %8.3'ünün 'tamamen katılıyorum' ve %32.5'inin 'katılıyorum' şeklinde görüş bildirmelerine dayanarak bazı eğitim programlarının, katılımcıların programların konusuyla ilgili eğitim ihtiyacını hissettikleri zamanda gerçekleştirme de kısmen de olsa başarılı olunabildiği yorumu yapılabilir.

Çizelge 9'da okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının zamanını kendilerine göre ayarlayabilmeleri için farklı seçenekler sunulması ile ilgili önermeye katılma dereceleri verilmiştir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %5.2'sinin bu önermeye

tamamen katıldıkları, %18.1'inin katıldıkları, %14.8'inin az katıldıkları, %13.7'sinin çok az katıldıkları ve %48.1'inin hiç katılmadıkları yönünde görüş bildirdikleri gözlenmektedir. Bulgulara dayanarak okul yöneticileri ve öğretmenlere, hizmet içi eğitim programlarının zamanını kendilerine göre ayarlayabilmeleri için farklı seçeneklerin sunulduğu eğitim programlarının sayısının çok az olduğu, programların çoğunda katılımcılara böyle bir seçenek sunulmadığı söylenebilir.

Çizelge 9 incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları eğitim programlarının zamanlarını gösteren ders programlarının program öncesinde ellerine ulaştırılması ile ilgili önermeye, %11.1'inin tamamen katıldıkları, %24.4'ünün katıldıkları yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu önermeye okul yöneticileri ve öğretmenlerin %17.0'ı az katıldıklarını, %11.5'i çok az katıldıklarını ve %35.9'u hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %64.5'i bu önermeye olumsuz yönde yanıt vermişlerdir. Bulgulara dayalı olarak, okul yöneticileri ve öğretmenlere, katılacakları eğitim etkinliklerinin zamanlarını gösteren ders programlarının program öncesinde ellerine ulaştırıldığı programların sayısının oldukça az olduğu yorumu yapılabilir.

Çizelge 9 genel olarak incelendiğinde okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının zamanının görevlerini aksatmayacakları şekilde ayarlanması ile ilgili önermeye katılma derecelerinin genelde 'katılıyorum' seçeneği etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Eğitim etkinliklerinin konularla ilgili eğitim ihtiyacını hissettikleri zamanda gerçekleşmesi, eğitim programlarının zamanını kendilerine göre ayarlayabilmeleri için farklı seçeneklerin sunulması ve ders programlarının program öncesinde kendilerine ulaştırılması ile ilgili önermelerde ise yığılmaların 'az katılıyorum', 'çok az katılıyorum' ve 'hiç katılmıyorum' seçeneklerinde olduğu görülmektedir.

3.9. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Uygulanması Sürecinde Başarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşleri

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinin uygulanması sürecinde başarının değerlendirilmesi ile ilgili görüşlerinin alınması amacıyla, kendilerine; eğitim programlarına katılmadan önce programların konusuyla ilgili bilgi düzeylerinin ölçülmesi, programların uygulanması sırasında başarı durumlarının ölçülmesi ve programdaki başarılarının nasıl artırılacağına yönelik görüşlerinin alınması, eğitim programları sonunda başarı durumlarının ölçülmesi ile ilgili önermelere katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Bu önermelerle ilgili bulgular Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10

Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarının Uygulanması Sürecinde Başarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşleri (n=459)

Katılma Derecesi	Tamamen Katılıyorrum		Katılıyorrum		Az Katılıyorrum		Çok Az Katılıyorrum		Hiç
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	
Önermeler									
1.Eğitim programlarına katılmadan önce programların konusuyla ilgili bilgi düzeyimiz ölçüldü.	21	4.6	46	10.0	61	13.3	56	12.2	275 59
2.Programların uygulanması sırasında başarı durumumuz ölçüldü.	66	14.4	138	30.1	75	16.3	57	12.4	123 26
3.Programların uygulanması sırasında, programdaki başarılarımızın nasıl artırılacağına yönelik görüşlerimiz alındı.	36	7.8	107	23.3	115	25.1	83	18.1	118 25
4.Eğitim programları sonunda başarı durumumuz ölçüldü.	145	31.6	187	40.7	45	9.8	35	7.6	47 10

Çizelge 10 incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, hizmet içi eğitim programları öncesinde programların konusuyla ilgili bilgi düzeylerinin ölçülmesi ile ilgili önermeye, %4.6'sının 'tamamen katılıyorum', %10.0'ının 'katılıyorum', %13.3'ünün 'az katılıyorum', %12.2'sinin 'çok az katılıyorum' ve %59.9'unun 'hiç katılmıyorum' şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %85.4 gibi büyük bir çoğunluğu bu önermeye olumsuz yönde yanıt vermişlerdir. Bu sonuç, Yalın'ın (2002) araştırmasında hizmet içi eğitim programlarına katılanların %71.3'ünün programlarla ilgili giriş yeterliliklerinin ölçülmesi konusunda olumsuz yönde görüş bildirdikleri sonucuyla da benzerlik göstermektedir. Bulgulara dayalı olarak, hizmet içi eğitim programları öncesinde katılımcıların konularla ilgili bilgi düzeyinin ölçülmediği yorumu yapılabilir. Bunun aksi yönünde görüş bildirenlerin yüzdesinin oldukça düşük olmasının (%14.6), okul yöneticileri ve öğretmenlerin, programların konusuyla ilgili bilgi düzeylerinin ölçüldüğü eğitim programları ile ilgili geçmişteki bazı deneyimlerinden etkilenerek bu yanıtı vermiş olmalarından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programları sırasında başarı durumlarının ölçülmesi ilgili önermeye verdikleri yanıtlar Çizelge 10'da verilmiştir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %14.4'ü bu önermeye tamamen katıldıkları, %30.1'i katıldıkları, %16.3'ü az katıldıkları, %12.4'ü çok az katıldıkları ve %26.8'i hiç katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu önermeye olumsuz yönde görüş bildirenlerin yüzdesi 55.6'dır. Yalın'ın (2002) araştırmasında bu önermeye olumsuz görüş bildirenlerin yüzdesi 38.9'dur. Sonuçlar incelendiğinde, bazı eğitim programlarının uygulanması sırasında katılımcıların başarı durumu ölçülürken, sayıca daha fazla olan bazı eğitim programlarında bunun gerçekleştirilmediği yorumu yapılabilir.

Düzenlenen hizmet içi eğitim programlarının uygulanması sırasında okul yöneticileri ve öğretmenlerin, programlardaki başarılarının nasıl artırılacağına yönelik görüşlerinin alınması ile ilgili önermeye verdikleri yanıtlar Çizelge 10'da verilmiştir. Bu önermeye, okul yöneticileri ve öğretmenlerin %7.8'inin 'tamamen katılıyorum', %23.3'ünün 'katılıyorum', %25.1'inin 'az katılıyorum', %18.1'inin 'çok az katılıyorum' ve %25.7'sinin 'hiç katılmıyorum' şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin %68.8'inin bu önermeye olumsuz yönde görüş bildirmelerinden hareketle, düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinde, programlardaki başarılarının nasıl artırılacağına yönelik olarak katılımcıların görüşlerine başvurulmuş eğitim programlarının sayısının çok az olduğu, buna karşılık programların çoğunda, katılımcıların programlardaki başarılarının nasıl artırılacağına yönelik görüşlerinin alınmadığı yorumu yapılabilir.

Hizmet içi eğitim etkinliklerinin sonunda başarı durumunun ölçülmesi ile ilgili önermeye, Çizelge 10'da görüldüğü gibi, okul yöneticisi ve öğretmenlerin %31.6'sı tamamen katıldıklarını, %40.7'si katıldıklarını, %9.8'i az katıldıklarını, %7.6'sı çok az katıldıklarını, %10.2'si hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%72.3) eğitim programları sonunda başarı durumlarının ölçüldüğünü belirttikleri görülmektedir. Yalın'ın (2002) araştırmasında, eğitim programlarına katılanlardan %64.2'sinin programlar sonunda başarı durumlarının ölçüldüğünü belirttikleri görülmüştür. Yüzdenin yüksek çıkmasında, araştırmaya katılan okul yöneticileri ve öğretmenlerin büyük bir kısmının, program sonunda başarı durumunun ölçüldüğü 'Bilgisayar Kullanımı' kursuna katılmış olmalarının etkili olmuş olabileceği söylenebilir. Bulgulara dayalı olarak, hizmet içi eğitim programlarının sonunda katılımcıların başarı durumlarının genelde ölçüldüğü fakat bunun yapılmasının tüm eğitim programlarına yayılımının sağlanamadığı söylenebilir.

Çizelge 10 genel olarak incelendiğinde, okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin, eğitim programları öncesinde programların konularıyla ilgili bilgi düzeylerinin ölçülmesi, programların uygulanması sırasında bilgi düzeylerinin ölçülmesi ve programlardaki başarılarının nasıl artırılacağına yönelik görüşlerinin alınması ile ilgili önermelerde ‘az katılıyorum’, ‘çok az katılıyorum’ ve ‘hiç katılmıyorum’ seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Programların sonunda katılımcıların başarı durumlarının ölçülmesi ile ilgili önermede ise yığılmaların ‘tamamen katılıyorum’ ve ‘katılıyorum’ seçeneklerinde olduğu görülmektedir.

3.10. Özet

Bu araştırmada okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının amaçlarına, yararlarına, içeriğine, programlarda kullanılan yöntem ve tekniklere, programlarda görev alan öğretim elemanlarına, eğitim ortamlarına, eğitim programlarının süresine ve zamanına ve programlarda başarının değerlendirilmesine ilişkin görüşleriyle ilgili bulgular ve bunların yorumlarına yer verilmiştir.

Araştırmada tarama yöntemi kullanılmış ve araştırmanın evrenini Eskişehir il merkezinde görev yapan ve 2002 yılında düzenlenmiş, süresi 30 saat ve üzerinde olan hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmış olan tüm okul yöneticileri ve öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde evrenden örneklem alınmamış, araştırmanın evreni çalışma evreni olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın amacına ilişkin sorularla ilgili görüş alabilmek için araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir. Anketin ilk bölümünde

araştırma grubundan katıldıkları hizmet içi eğitim programlarını belirtmeleri, ikinci bölümünde ise bu hizmet içi eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerini almak amacıyla hazırlanmış olan önermelere katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Bu bölümde 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır.

Veri toplama aracının geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulmuş, güvenilirlik için ise aynı içerik ve biçimde hazırlanmış iki kontrol sorusu kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; hizmet içi eğitim programları öncesinde okul yöneticileri ve öğretmenlerin hangi konularda eğitime ihtiyaç duydukları konusunda görüşlerinin alınmadığı ve programların amaçlarının kendilerine bildirilmediği, katıldıkları eğitim programlarının kendilerine işlerindeki verimliliği ya da işlerinde yükselme olasılığını artırmak gibi bir yarar sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Programların içeriklerinin okul yöneticileri ve öğretmenlerin iş yaşamlarındaki güncel uygulamalar ve karşılaştıkları sorunlarla istenilen ölçüde örtüşmediği, programlarda kullanılan yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi gerektiği, programlarının sürelerinin konuları yeterince anlamalarına olanak verecek şekilde ayarlanmasında istenilen başarının sağlanamadığı ve eğitim programlarında başarının sistematik olarak değerlendirilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın eğitim programlarında görev alan öğretim elemanlarının ve programların gerçekleştirildiği eğitim ortamlarının yeterli olduğu, eğitim programlarının zamanının ise katılımcıların görevlerini aksatmayacak şekilde ayarlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amaç bölümünde yer alan soruların çözülmesi amacıyla, bulgulardan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuçlar

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesinin amaçlandığı bu araştırmada, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, katıldıkları eğitim programlarının amaçlarına, yararlarına, içeriğine, programlarda kullanılan yöntem ve tekniklere, programlarda görev alan öğretim elemanlarına, eğitim ortamlarına, eğitim programlarının süresine, zamanına ve programlarda başarının değerlendirilmesine ilişkin görüşlerine dayanarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Okul yöneticileri ve öğretmenler, hizmet içi eğitim programları öncesinde, programların amaçlarının kendilerine genellikle bildirilmediği ve hangi konularda eğitime ihtiyaçları olduğu konusunda fikirlerinin alınmadığı görüşündedirler. Buna karşın, verilen eğitim etkinliklerinin, konuların amaçları ile tutarlı olduğu ve programların amaçlarının genellikle okul yöneticileri ve öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik olduğu sonucuna varılmıştır.

- Hizmet içi eğitim etkinliklerinin yararlarına ilişkin, bildirilen görüşlere dayalı olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin, eğitim programlarında amaçlanan bilgileri kısmen kazanabildikleri, kazandıkları bilgileri ise iş yaşamlarında istenen düzeyde kullanamadıkları saptanmıştır. Hizmet içi eğitim etkinliklerinin yararlarına ilişkin bir diğer bulgu, düzenlenen eğitim programlarının, okul yöneticileri ve öğretmenlerin işlerindeki verimliliklerini istenen derecede artıramadığı yönündedir. Katıldıkları eğitim programlarının işlerinde yükselme olanağını artırması ile ilgili önermeye ise okul yöneticileri ve öğretmenlerin katılmadıkları görülmüştür.
- Düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinin içeriğine ilişkin, eğitim programlarının katılımcıların iş yaşamlarındaki güncel uygulamalara yönelik olması ile ilgili önermede, birbirlerine yakın oranlarla alınan olumlu ve olumsuz görüşlere dayanarak, program içeriklerinin okul yöneticileri ve öğretmenlerin iş yaşamlarında kullanabilecekleri güncel uygulamaları istenen derecede kapsayamadığı belirlenmiştir. Eğitim programlarının okul yöneticileri ve öğretmenlerin iş yaşamlarında karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak hazırlanmasında ve programların konularla ilgili ihtiyaç duydukları bilgileri karşılamasında da istenen başarının sağlanamadığı saptanmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenler, eğitim programlarının çoğunluğunda içeriğin kolayca anlaşılabilir nitelikte olduğu fakat anlaşılır içerikte olmayan eğitim programlarının da bulunduğu görüşündedirler.
- Okul yöneticileri ve öğretmenler, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında kullanılan yöntem ve tekniklerin konuları kısmen öğrenmelerini sağladığı ve bu yöntem ve tekniklerin kendilerinin de derslere etkin katılımını sağlayacak şekilde seçilmesine çalışıldığı fakat bunların gerçekleştirilmesinde tam başarının sağlanamadığı görüşündedirler. Programlarda kullanılan yöntem ve teknikler

kapsamında, okul yöneticileri ve öğretmenlere ihtiyaç duydukları yazılı ve görsel materyallerin sağlanmasında ise standart bir uygulamanın olmadığı, bazı eğitim programlarında bu gerçekleştirilirken bazılarında gerçekleştirilmediği belirlenmiştir.

- Okul yöneticileri ve öğretmenler, katıldıkları eğitim programlarında görev alan öğretim elemanlarının, konularında ve konuları katılımcılara aktarma konusunda genellikle başarılı oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, eğitim programları sürecinde öğretim elemanları ile olumlu bir iletişim kurabildikleri ve öğretim elemanlarının konularla ilgili karşılaştıkları sorunlarla büyük ölçüde ilgilendikleri saptanmıştır.
- Hizmet içi eğitim programlarının eğitim ortamları ile ilgili olarak okul yöneticileri ve öğretmenler, eğitim programlarının gerçekleştiği yerlerin genellikle katılımcı sayısına göre uygun olduğu ve eğitim ortamlarının kolayca ulaşımlarına olanak verecek şekilde seçilmiş olduğu belirtmişlerdir. Eğitim ortamlarının ısı ve ışık durumlarının ise çoğunlukla iyi ayarlandığı saptanmıştır.
- Okul yöneticileri ve öğretmenler, katıldıkları bazı hizmet içi eğitim programlarının sürelerinin, konuları yeterince anlamalarına olanak verecek şekilde ayarlanmasında istenen başarının sağlanamadığı görüşündedirler. Bununla birlikte, programların günlük ders saatlerinin sürelerini oldukça yeterli buldukları belirlenmiştir. Okul yöneticileri ve öğretmenler, katıldıkları eğitim programlarında sürenin çoğunlukla verimli kullanıldığını, fakat bazı eğitim programlarında buna özen gösterilmediğini belirtmişlerdir. Eğitim programlarının sürelerine ilişkin bilgilerin programlar öncesinde katılımcılara ulaştırılmasının gerçekleştirilmesi konusunda ise standart bir uygulama saptanamamıştır.

- Okul yöneticileri ve öğretmenler, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının zamanlarının genellikle görevlerini aksatmayacakları şekilde ayarlandığı görüşündedirler. Fakat bu eğitim programlarının konularla ilgili eğitim ihtiyacını hissettikleri zamanda gerçekleştirilmesinde ise çoğunlukla geç kalındığını belirtmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenler, katıldıkları eğitim programlarının zamanlarını kendilerine göre ayarlayabilmeleri için farklı seçeneklerin sunulmadığı ve programların zamanını gösteren ders programlarının yeterli süre öncesinde ellerine ulaştırılmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.
- Okul yöneticileri ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında başarının değerlendirilmesi ile ilgili görüşlerine dayanarak, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, programlar öncesinde programların konularıyla ilgili bilgi düzeylerinin ölçülmediği ve programların uygulanması sırasında ise başarı düzeylerinin ölçülmediği eğitim programlarının çoğunlukta olduğu saptanmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenler, düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinde, programlardaki başarılarının nasıl artırılacağına yönelik olarak görüşlerine başvurulmadığını belirtmişlerdir. Eğitim programları sonunda ise genellikle okul yöneticileri ve öğretmenlerin başarı durumlarının ölçüldüğü fakat bunun tüm eğitim programlarında gerçekleştirilmediği belirlenmiştir.

4.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak, okul yöneticileri ve öğretmenler için düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerini geliştirmeye yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Hizmet içi eğitim programlarının planlanması aşamasında ihtiyaç analizi süreci özenle gerçekleştirilmelidir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin hangi konularda eğitime ihtiyaçları olduğu konusunda görüşleri alınmalı ve böylece programlara katılacak olan kişiler bizzat bu sürecin içine katılmalıdır.
- Hizmet içi eğitim programlarından önce, programlara katılacak olan okul yöneticileri ve öğretmenlere programların amaçları bildirilmelidir. Böylece, program sonrasında kazanmaları gereken davranışlardan haberdar olan katılımcıların, programları daha bilinçli izlemeleri ve amaca odaklanarak bireysel gelişimlerini değerlendirip sonuca daha etkili ulaşmaları sağlanmalıdır.
- Hizmet içi eğitim programlarına katılmış olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin programlar sonrasında konularla ilgili performansları izlenerek değerlendirilip, programlara katılmış olmalarının verimliliklerine olan etkisi somut olarak ortaya konmalı ve bu sonuçlardan hareketle okul yöneticileri ve öğretmenlere işlerinde yükselme fırsatı tanıyacak düzenlemelere gidilmelidir. Böylece hizmet içi eğitim etkinliklerinin kendilerine sağladığı yararları inanan okul yöneticileri ve öğretmenlerin, programlara daha istekli katılmaları sağlanarak programlardan da daha yüksek bir verim alınmalıdır.
- Hizmet içi eğitim programlarının içerikleri hazırlanması aşamasında, programların hedef aldığı kitlenin konularla ilgili iş yaşamlarındaki güncel uygulamalar ve karşılaştıkları sorunlar konusunda gerekli bilgiler toplanıp, programların içeriği bu bilgilere dayanarak anlaşılır bir şekilde düzenlenmelidir. Böylece, okul yöneticileri ve öğretmenlerin iş yaşamlarındaki uygulamaları geliştirmede ve karşılaştıkları sorunların çözümünde kullanabilecekleri bilgileri

içeren hizmet içi eğitim programlarından, okullardaki eğitim öğretim etkinliklerinin kalitesini yükseltmede daha fazla yararlanılmalıdır.

- Düzenlenen tüm hizmet içi eğitim programlarında, okul yöneticileri ve öğretmenlerin konuları öğrenmelerini ve aynı zamanda derslere etkin katılımını sağlayacak yöntem ve tekniklerin kullanılması ve bu yöntem ve teknikler çerçevesinde kendilerine ihtiyaç duydukları yazılı ve görsel materyallerin temin edilmesi ya da rahatlıkla temin edebilmelerinin sağlanması gerekmektedir.
- Hizmet içi eğitim programlarının süreleri, programların içerikleri göz önünde bulundurularak katılımcıların konuları yeterince anlamalarına olanak verecek şekilde ayarlanmalıdır.
- Hizmet içi eğitim programlarına katılacak olan kişilere, programların zamanlarını kendilerine göre ayarlayabilmeleri için farklı seçenekler sunulmalı ve katılımcıların görüşleri doğrultusunda hazırlanan ders programları programların başlamasından belirli bir süre önce kendilerine ulaştırılmalıdır.
- Hizmet içi eğitim programları öncesinde katılımcılara, konularla ilgili giriş yeterliliklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir öntest uygulaması yapılmalıdır. Öntest sonuçlarından elde edilen veriler doğrultusunda programların içeriğini düzenlemek ve katılımcıların gelişimlerini değerlendirmek mümkün olacaktır.
- Hizmet içi eğitim programlarının uygulanması sırasında, katılımcıların başarı durumlarını değerlendirmek amacıyla ara sınavlar yapılmalı ve programlardaki başarılarının nasıl artırılacağına yönelik görüşlerine başvurulmalıdır. Böylece, programdaki başarının artırılmasına yönelik önlemler zamanında alınabilir.

- Hizmet içi eğitim programları sonunda katılımcıların başarı durumları ölçülmeli ve katılımcıların görüşlerine başvurularak programların genel bir değerlendirilmesi yapılmalıdır. Yapılan bu değerlendirmelerin sonuçlarından programların geliştirilmesi ve güncelleştirilmesi amacıyla yararlanılmalıdır.

EKLER

<u>EK</u>	<u>Sayfa</u>
1. Araştırmanın Evreni.....	75
2. 2002 Yılında Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Düzenlenen 30 Saat ve Üzerindeki Hizmet İçi Eğitim Programları.....	80
3. Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerini Değerlendirme Anketi.....	82
4. Anket Uygulama İzin Belgesi.....	87
5. Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından, Anketin Uygulanmasına Yönelik Okullara Gönderilen Üst Yazı.....	89
6. Araştırmanın Amacına Yönelik Sorulara İlişkin Yüzde Tabloları.....	91

EK 1

ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Ek 1
Araştırmanın Evreni

Okulun Adı		Katılımcı Sayısı
1	Adalet İlköğretim Okulu	46
2	Adnan Menderes İlköğretim Okulu	3
3	Ahmet Olcay İlköğretim Okulu	2
4	Ahmet Sezer İlköğretim Okulu	24
5	Ali Fuat Cebesoy İlköğretim Okulu	21
6	Ali Fuat Güven İlköğretim Okulu	10
7	Ali Rıza Efendi İlköğretim Okulu	7
8	Anadolu İlköğretim Okulu	6
9	Ata İlköğretim Okulu	21
10	Atatürk İlköğretim Okulu	51
11	Av. Mail Büyükerman İlköğretim Okulu	8
12	Aziz Bolel İlköğretim Okulu	8
13	Barbaros İlköğretim Okulu	4
14	Battalgazi İlköğretim Okulu	3
15	Cahit Kural İlköğretim Okulu	11
16	Cengiz Topel İlköğretim Okulu	4
17	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	4
18	Çamlıca Ticaret Odası İlköğretim Okulu	33
19	Dr. Halil Akkurt İlköğretim Okulu	7
20	Dr. M. Çamkoru İlköğretim Okulu	18
21	Dumlupınar İlköğretim Okulu	7
22	Edebalı İlköğretim Okulu	11
23	I. H.İ.B.M. İlköğretim Okulu	18
24	Erdal Abacı İlköğretim Okulu	4
25	Erenköy İlköğretim Okulu	4
26	Ertuğrulgazi İlköğretim Okulu	4
27	Fahri Günay İlköğretim Okulu	15
28	Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu	18
29	Gazi İlköğretim Okulu	14
30	Ş. Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu	12
31	Halil Yasin İlköğretim Okulu	6
32	Havacılar İlköğretim Okulu	4

Ek 1 Devam

Okulun Adı	Katılımcı Sayısı	
33	Huzur İlköğretim Okulu	2
34	Hürriyet İlköğretim Okulu	10
35	İbrahim Karaoğlanoğlu İlköğretim Okulu	87
36	İlhan Ünügür İlköğretim Okulu	16
37	İki Eylül İlköğretim Okulu	19
38	İsmet Paşa İlköğretim Okulu	8
39	İsmet İnönü İlköğretim Okulu	11
40	İstiklal İlköğretim Okulu	3
41	Kardeşler İlköğretim Okulu	11
42	Kazım Karabekir İlköğretim Okulu	19
43	Kılıçarslan İlköğretim Okulu	7
44	Krg. Lütfi Akdemir İlköğretim Okulu	19
45	Kurtuluş İlköğretim Okulu	13
46	Kutipoğlu İlköğretim Okulu	2
47	Malhatun İlköğretim Okulu	3
48	M. Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu	12
49	Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	26
50	Mehmet Ali Yasin İlköğretim Okulu	17
51	Mehmetçik İlköğretim Okulu	6
52	Mehmet Gedik İlköğretim Okulu	6
53	Melahat Ünügür İlköğretim Okulu	24
54	Milli Zafer İlköğretim Okulu	44
55	Mimar Sinan İlköğretim Okulu	26
56	Mithat Paşa İlköğretim Okulu	4
57	Mualla Zeyrek İlköğretim Okulu	30
58	Murat Atılgan İlköğretim Okulu	4
59	Mustafa Kemal İlköğretim Okulu	5
60	Namık Kemal İlköğretim Okulu	4
61	Nasrettin Hoca İlköğretim Okulu	10
62	Necatibey İlköğretim Okulu	6
63	19 Mayıs İlköğretim Okulu	4
64	Org. Halil Sözer İlköğretim Okulu	51
65	Orhangazi İlköğretim Okulu	9
66	30 Ağustos İlköğretim Okulu	14
67	Osmangazi İlköğretim Okulu	9
68	Plevne Özel İdare İlköğretim Okulu	23
69	Plt. Bnb. Ali Tekin İlköğretim Okulu	22
70	Porsuk İlköğretim Okulu	45

Ek 1 Devam

	Okulun Adı	Katılımcı Sayısı
71	Reşat Benli İlköğretim Okulu	19
72	Sakarya İlköğretim Okulu	2
73	Sami Sipahi İlköğretim Okulu	36
74	Emine Cahide Karaali İlköğretim Okulu	2
75	Sinan Alağaç İlköğretim Okulu	22
76	Sultandere İlköğretim Okulu	2
77	S. Havva Kamışlı İlköğretim Okulu	2
78	Şht. Teğ. S. Alkan İlköğretim Okulu	7
79	Şeker İlköğretim Okulu	18
80	Av. Şahap Demirer İlköğretim Okulu	3
81	TEİ. Alparslan İlköğretim Okulu	3
82	Ticaret Borsası İlköğretim Okulu	6
83	Tunalı İlköğretim Okulu	19
84	Turan İlköğretim Okulu	2
85	Ülkü İlköğretim Okulu	22
86	Vali B. Güney İlköğretim Okulu	17
87	Vali Sami Sönmez İlköğretim Okulu	2
88	Vali M. Raif Güney İlköğretim Okulu	4
89	Yrb. M. Yaşar Güllü İlköğretim Okulu	4
90	Yavuz Selim İlköğretim Okulu	13
91	Yenikent İlköğretim Okulu	8
92	75. Yıl Özel İdare İlköğretim Okulu	13
93	24 Kasım İlköğretim Okulu	11
94	23 Nisan İlköğretim Okulu	9
95	Yunusemre İlköğretim Okulu	8
96	100. Yıl İlköğretim Okulu	21
97	Ziya Gökalp İlköğretim Okulu	23
98	Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu	4
99	Özel Çağdaş İlköğretim Okulu	4
100	Özel Atayurt İlköğretim Okulu	5
101	Özel Çağfen İlköğretim Okulu	3
102	Özel Ümit İlköğretim Okulu	5
103	Özel Mat-FKB Gelişim İlköğretim Okulu	2
104	Özel Binyıl İlköğretim Okulu	4
105	Atatürk Lisesi	23
106	Ahmet Kanatlı Lisesi	43
107	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	12
108	Anadolu Lisesi	20

Ek 1 Devam

Okulun Adı		Katılımcı Sayısı
109	Cevat Ünügür Lisesi	12
110	Cumhuriyet Lisesi	43
111	Fatih Anadolu Lisesi	15
112	Fatih Fen Lisesi	35
113	Gazi Lisesi	18
114	H. Ahmet Yesevi Lisesi	16
115	Kılıçoğlu Lisesi	15
116	Kılıçoğlu Anadolu Lisesi	15
117	Muzaffer Çil Anadolu Lisesi	14
118	Mustafa Kemal Lisesi	37
119	Prof. Dr. Orhan Oğuz Lisesi	22
120	Ticaret Borsası Lisesi	10
121	Süleyman Çakır Lisesi	12
122	Salih Zeki Lisesi	13
123	Yunusemre Lisesi	14
124	Anadolu Teknik Lisesi	18
125	Atatürk Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	22
126	Tepebaşı Endüstri Meslek Lisesi	13
127	Gazi Teknik Anadolu Kız Meslek Lisesi	20
128	H.E. Törehan Kız Meslek Lisesi	12
129	İmam Hatip Lisesi	14
130	Motor Anadolu Teknik Meslek Lisesi	70
131	Olgunlaşma Enstitüsü	3
132	Turgut Reis Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	32
133	Ticaret Meslek Lisesi	4
134	Türk Telekom Anadolu Teknik Lisesi	4
135	Plevne Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	2
136	Yunusemre Teknik Endüstri Meslek Lisesi	5
137	Özel Çağdaş Lisesi	2
138	Özel Atayurt Lisesi	2
139	Özel Ertuğrulgazi Lisesi	2
140	Özel Çağfen Lisesi	2
141	Özel Mat-FKB Gelişim Lisesi	2
142	Özel Yeni Binyıl Lisesi	2
143	Özel Yenibinyıl Fen Lisesi	2
144	Rehberlik ve Araştırma Merkezi	15
TOPLAM		2001

EK 2**2002 YILINDA ESKİŞEHİR MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
TARAFINDAN DÜZENLENEN 30 SAAT VE ÜZERİNDEKİ HİZMET
İÇİ EĞİTİM PROGRAMLARI**

Ek 2

**2002 Yılında Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Düzenlenen
30 Saat ve Üzerindeki Hizmet İçi Eğitim Programları**

Eğitimin Konusu	Süre (saat)
1. Adaylık Eğitimi Hazırlayıcı Eğitim Kursu	120
2. Adaylık Eğitimi Temel Eğitim Kursu	60
3. Yüksek Seviyeli Beden Eğitimi	82
4. Fen Bilimlerinde Çağdaş Yaklaşımlar	30
5. Temel İngilizce Kursu	459
6. Bilgisayar Kullanımı Kursu	90
7. Öğretme Öğrenme Sürecinde Öğrencinin Etkinleştirilmesi (Lise Müdürlerine)	36
8. Öğretme Öğrenme Sürecinde Öğrencinin Etkinleştirilmesi (Öğretmenlere)	35
9. Özel Eğitim	60
10. Pedagojik Formasyon	250
11. Rehberlik Hizmetleri	30
12. Temel Kabiliyetler Testi	90
13. Toplam Kalite Yönetimi Kursu (İl Formatörleri)	60
14. Toplam Kalite Yönetimi Kursu (Okul Yöneticileri)	30
15. Toplam Kalite Yönetimi Kursu (Okul Temsilcileri)	45
16. Eğitim Yönetimi Kursu	120
17. Eğitim Teknolojisi Kullanımı	90
18. Öğretim Materyali Hazırlama ve Kullanma	90

EK 3**HİZMET İÇİ EĞİTİM ETKİNLİKLERİNİ DEĞERLENDİRME
ANKETİ**

Ek 3**Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerini Değerlendirme Anketi****Değerli Meslektaşım;**

Bu çalışma Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerini değerlendirmek amacıyla yöneliktir. Bu amaçla, düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmış olan okul yöneticisi ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulacaktır. Araştırma sonuçlarının, gerçekleştirilen eğitim programlarının geliştirilip iyileştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, katıldığınız hizmet içi eğitim etkinliklerinin isimlerini belirlemeye yöneliktir. İkinci bölümde ise bu hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesine yönelik ifadelere yer verilmiştir.

Ankete vereceğiniz yanıtlar bilimsel amaçlar çerçevesinde değerlendirilecektir. Toplanan veriler grup içinde değerlendirileceği için, ankette **kimliğinizi belirtmenize gerek yoktur.**

Şimdiden ayıracağınız zaman ve katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Tuğba MADDEN

Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Ek 3 Devam

BÖLÜM I

Aşağıda, Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 2002 yılı içerisinde mahalli olarak gerçekleştirilen hizmetiçi eğitim etkinlikleri yer almaktadır. Lütfen katıldığınız bu etkinlikleri etkinliğin adının bulunduğu satıra (X) işareti koyarak belirtiniz.

1. Adaylık Eğitimi Hazırlayıcı Eğitim	()
2. Adaylık Eğitimi Temel Eğitim Kursu	()
3. Öğrenci Merkezli Öğretim Yöntemleri	()
4. Yüksek Seviyeli Beden Eğitimi	()
5. Fen Bilimlerinde Çağdaş Yaklaşımlar	()
6. Temel İngilizce	()
7. Bilgisayar Kullanımı	()
8. (Lise Müdürlerine) Öğretme Öğrenme Sürecinde Öğrencinin Etkinleştirilmesi	()
9. (Öğretmenlere) Öğretme Öğrenme Sürecinde Öğrencinin Etkinleştirilmesi	()
10. Özel Eğitim	()
11. Pedagojik Formasyon	()
12. Temel Kabiliyetler Testi	()
13. Toplam Kalite Yönetimi İl Formatörleri	()
14. Toplam Kalite Yönetimi Okul Yöneticileri	()
15. Toplam Kalite Eğitimi Okul Temsilcisi	()
16. Eğitim Yönetimi Kursu	()
17. Eğitim Tenolojisi Kullanımı	()
18. Öğretim Materyali Hazırlama ve Kullanma	()

BÖLÜM II

Lütfen katıldığınız hizmet içi eğitim etkinlikleri ile ilgili olarak yazılmış aşağıdaki önermelere katılma derecenizi size uygun gelen seçeneğin olduğu sütundaki bölüme (x) işareti koyarak belirtiniz.

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Az Katılıyorum	Çok Az Katılıyorum	Hiç Katılıyorum
1. Katıldığım hizmet içi eğitim programları öncesinde programların amaçları tarafıma bildirildi.	()	()	()	()	()
2. Verilen eğitim etkinliklerinden önce hangi konularda eğitime ihtiyacım olduğu konusunda görüşlerim alındı.	()	()	()	()	()
3. Verilen eğitim etkinlikleri programların amaçları ile tutarlıydı.	()	()	()	()	()
4. Programların amaçları eğitim ihtiyaçlarıma yönelikti.	()	()	()	()	()
5. Eğitim programlarında amaçlanan bilgileri kazandım.	()	()	()	()	()
6. Katıldığım eğitim etkinliklerinde kazandığım bilgileri iş yaşamımda kullanabiliyorum.	()	()	()	()	()
7. Eğitim programları sürecinde öğretim elemanları ile olumlu bir iletişim kuruldu.	()	()	()	()	()
8. Katıldığım eğitim programları işimde yükselme olanağımı artırdı.	()	()	()	()	()
9. Katıldığım eğitim programları işimdeki verimliliğimi artırdı.	()	()	()	()	()
10. Katıldığım hizmet içi eğitim programları iş yaşamımdaki güncel uygulamalara yönelik olarak hazırlanmıştı.	()	()	()	()	()
11. Katıldığım hizmet içi eğitim programları iş yaşamımda karşılaştığım sorunlara yönelik olarak hazırlanmıştı.	()	()	()	()	()
12. Katıldığım eğitim programları konularla ilgili ihtiyaç duyduğum bilgileri karşıladı.	()	()	()	()	()
13. Programların içeriği kolayca anlaşılabilir nitelikteydi.	()	()	()	()	()
14. Eğitim programlarının uygulanması sırasında kullanılan yöntem ve teknikler konuları öğrenmemi sağladı.	()	()	()	()	()
15. Kullanılan yöntem ve teknikler, katılımcıların da derse etkin katılımına olanak sağladı.	()	()	()	()	()
16. Programların uygulanması sürecinde konularla ilgili ihtiyaç duyduğum yazılı materyeller sağlandı.	()	()	()	()	()
17. Programların uygulanması sürecinde konularla ilgili ihtiyaç duyduğum görsel materyeller sağlandı.	()	()	()	()	()
18. Katıldığım programların öğretim elemanları konularında yeterliydim.	()	()	()	()	()
19. Katıldığım programların öğretim elemanları konuları katılımcılara aktarma konusunda yeterliydim.	()	()	()	()	()

Ek 3 Devam

	Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Az Katılıyor	Çok Az Katılıyor	Hiç Katılmıyorum
20. Öğretim elemanları, konularla ilgili karşılaştığımız sorunlarla ilgililendiler.	()	()	()	()	()
21. Eğitim programları sürecinde öğretim elemanları ile olumlu bir iletişim kuruldu.	()	()	()	()	()
22. Katıldığım eğitim etkinliklerinin gerçekleştiği yerler katılımcı sayısına göre yeterliydi.	()	()	()	()	()
23. Eğitim programlarının verildiği yerler kolayca ulaşabilmemize olanak verecek şekilde seçilmişti.	()	()	()	()	()
24. Eğitim ortamlarının ısı durumu iyi ayarlanmıştı.	()	()	()	()	()
25. Eğitim ortamlarında ışıklandırma yeterliydi.	()	()	()	()	()
26. Katıldığım eğitim programlarının süresi, programların içeriğini yeterince anlamamıza olanak verecek şekilde ayarlanmıştı.	()	()	()	()	()
27. Katıldığım eğitim programları işimde yükselme olanağımı artırdı.	()	()	()	()	()
28. Eğitim programlarının günlük ders saatleri yeterliydi.	()	()	()	()	()
29. Eğitim programlarında süre verimli olarak kullanıldı.	()	()	()	()	()
30. Eğitim programlarının sürelerine ilişkin bilgi program öncesinde elimize ulaştı.	()	()	()	()	()
31. Eğitim programlarının zamanı görevimizi aksatmayacağımız şekilde ayarlanmıştı.	()	()	()	()	()
32. Eğitim programları konularla ilgili eğitim ihtiyacını hissettiğimiz zamanda gerçekleşti.	()	()	()	()	()
33. Katıldığım hizmet içi eğitim programlarının zamanını kendimize göre ayarlayabilmemiz için farklı seçenekler sunuldu.	()	()	()	()	()
34. Eğitim etkinliklerinin ders programı önceden elimize ulaştı.	()	()	()	()	()
35. Eğitim programlarına katılmadan önce programların konusuyla ilgili bilgi düzeyimiz ölçüldü.	()	()	()	()	()
36. Programların uygulanması sırasında başarı durumumuz ölçüldü.	()	()	()	()	()
37. Programların uygulanması sırasında, programlardaki başarımızın nasıl artırılacağına yönelik görüşlerimiz alındı.	()	()	()	()	()
38. Eğitim programları sonunda başarı durumumuz ölçüldü.	()	()	()	()	()

EK 4

ANKET UYGULAMA İZİN BELGESİ

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI :B.08.4.MEM.4.26.00.02.000()
KONU: Anket Uygulama Çalışması

21.03.2003

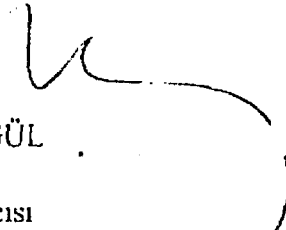
VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesinin 11.03.2003 gün 182-1056 sayılı yazılarında ; Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans programı öğrencisi Tuğba MADDEN'in "Okul Yöneticileri ve Öğretmenler için düzenlenen Hizmetçi Eğitim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi" konulu uygulaması ile ilgili olarak Müdürlüğümüz bünyesinde Hizmetçi Eğitim Kursuna katılmış olan yönetici ve öğretmenlere ekteki anketi uygulamak istemektedir.

Adı geçen öğrencinin söz konusu çalışmayı gerçekleştirmesi, sonucundan müdürlüğümüze bilgi verilmek kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Mithat ÖZDEMİR
Milli Eğitim Müdürü

OLUR.
21/03/2003
M. Yaşar ÖZGÜL
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 5

**ESKİŞEHİR MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN ANKETİN
UYGULANMASINA YÖNELİK OKULLARA GÖNDERİLEN ÜST YAZI**

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

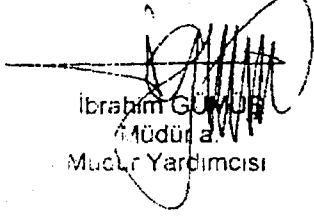
SAYI : B.08.4.MEM.4.26.00.02.320/()/
KONU : Anket uygulaması

2003.3.31.0732

.....OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Ertuğrulgazi İlköğretim Okulu Öğretmeni ve Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilimdalı Eğitim Yönetimi Teftiş Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Tuğba MADDEN'a 21.03.2003 tarih C06819 sayılı Valilik Olur'u ile Müdürlüğümüzce düzenlediğimiz "Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi" konulu araştırmayı yapması için izin verilmiştir.

Araştırma sonuçlarından, düzenlenecek hizmetiçi eğitim etkinliklerinin geliştirilmesi amacıyla Müdürlüğümüz de yararlanacaktır. 2002 yılında düzenlenmiş olduğumuz ve yazımız ekinde yer alan anketin birinci bölümündeki hizmetiçi eğitim etkinliklerine katılan okulunuz yönetici ve öğretmenleri tarafından anketin doldurulması 07.04.2003 tarihinin kadar Müdürlüğümüz Bilgisayar-Sınav Hizmetleri ve Hizmetiçi Eğitim Bölümüne elden teslim edilmesini rica ederim.

İbrahim GÜMÜŞ
Müdür a.
Müdürlük Yardımcısı

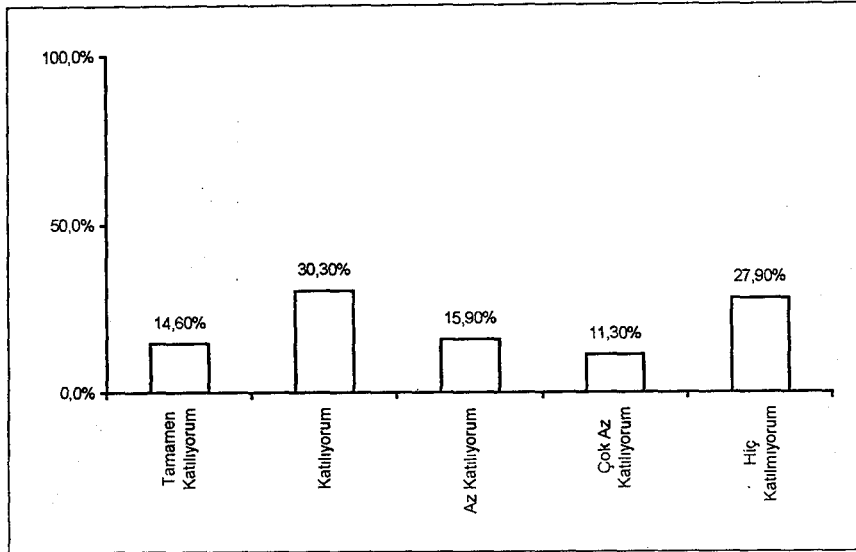
EKLER:
EK-1 Anket formu

DAĞITIM:
Gereği
Tüm Okul Müdürlükleri

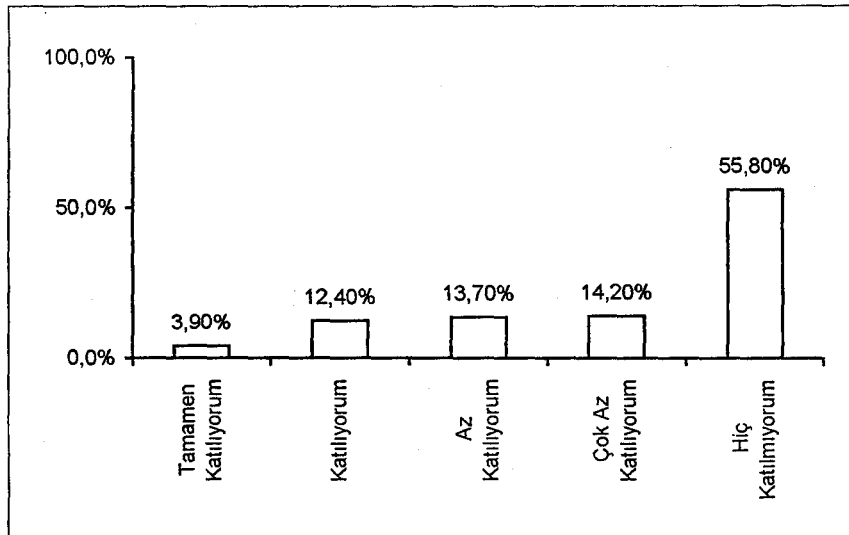
EK 6**ARAŞTIRMANIN AMACINA YÖNELİK SORULARA İLİŞKİN
YÜZDE TABLOLARI**

Ek 6

Araştırmanın Amacına Yönelik Sorulara İlişkin Yüzde Tabloları

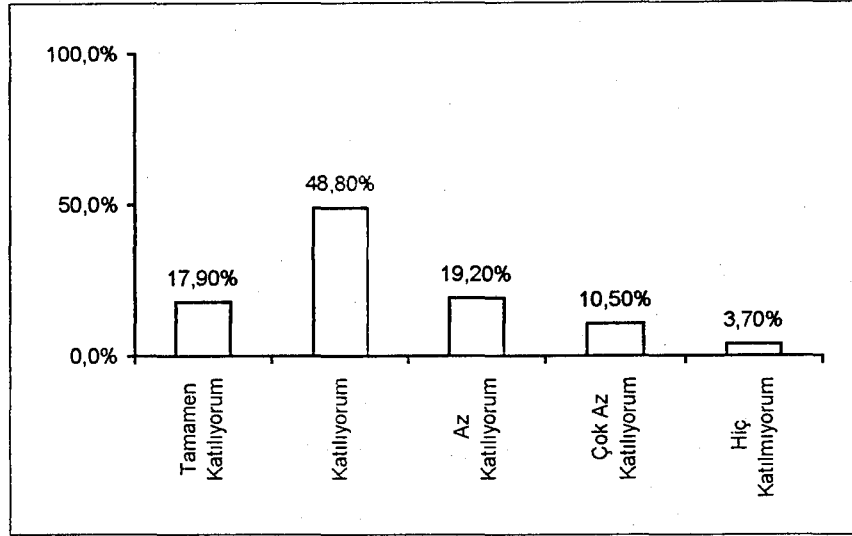

Şekil 1: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım hizmet içi eğitim programları öncesinde programların amaçları tarafıma bildirildi' önermesine ilişkin görüşleri

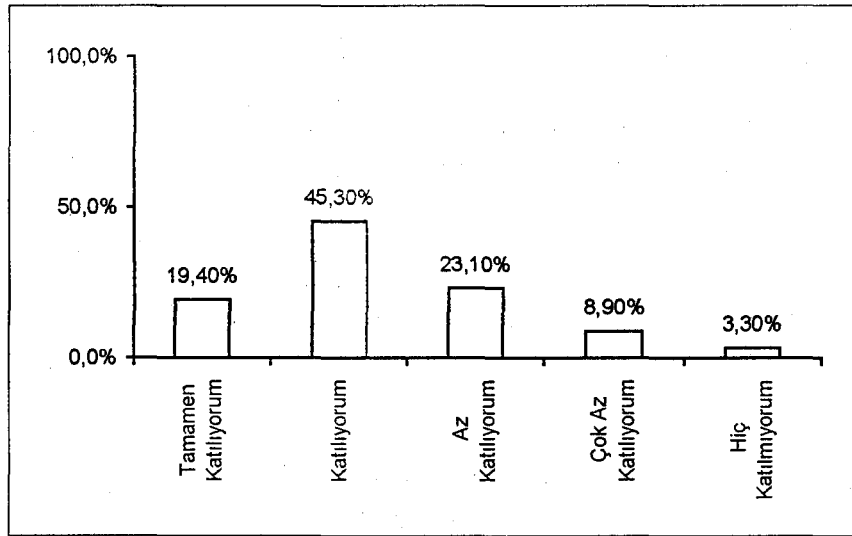

Şekil 2: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Verilen eğitim etkinliklerinden önce hangi konularda eğitime ihtiyacım olduğu konusunda görüşlerim alındı' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

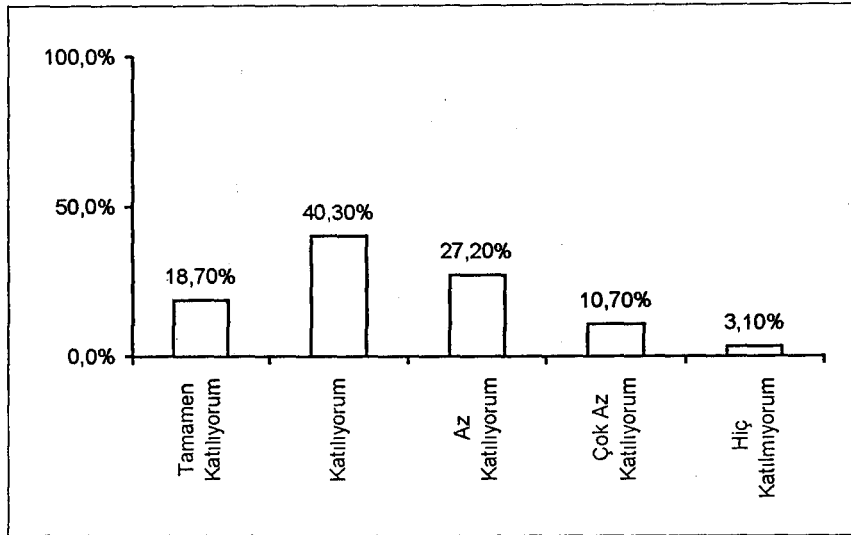

Şekil 3: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Verilen eğitim etkinlikleri programların amaçları ile tutarlıydı' önermesine ilişkin görüşleri.

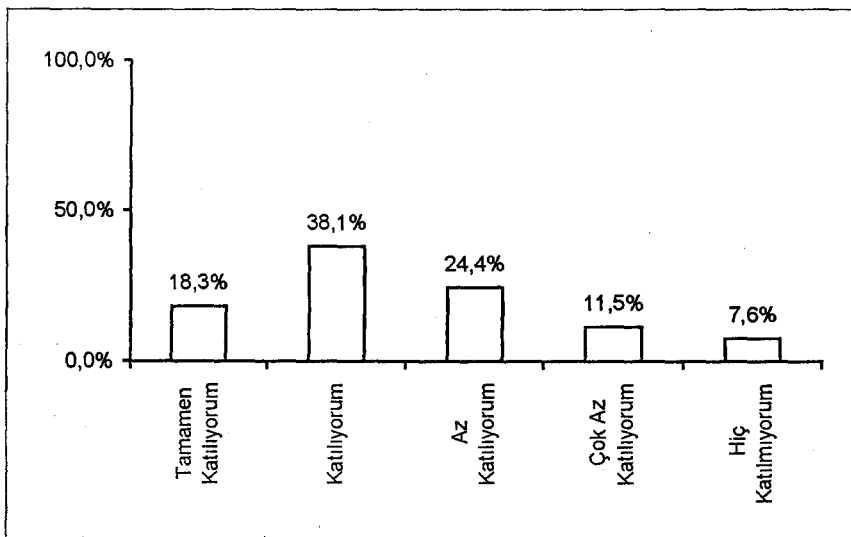

Şekil 4: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Programların amaçları eğitim ihtiyaçlarına yönelikti' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

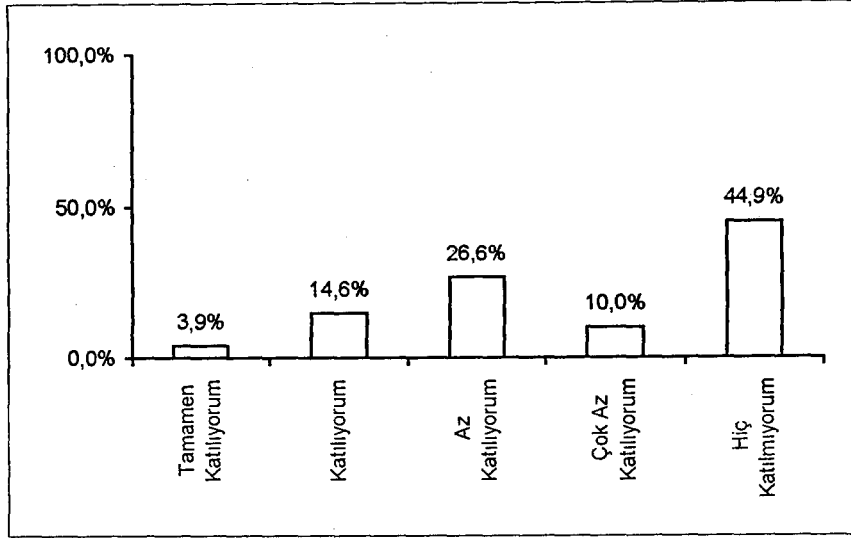

Şekil 5: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programlarında amaçlanan bilgileri kazandım' önermesine ilişkin görüşleri.

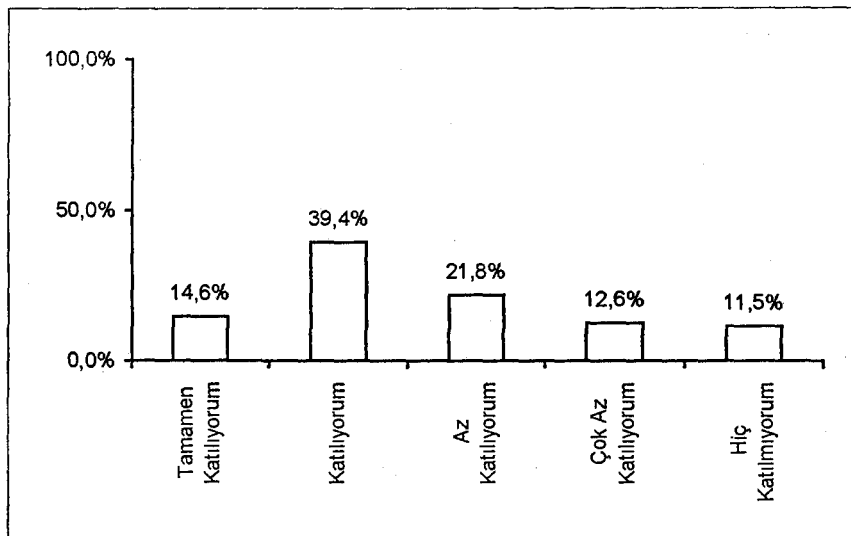

Şekil 6: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım eğitim etkinliklerinde kazandığım bilgileri iş yaşamımda kullanabiliyorum' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

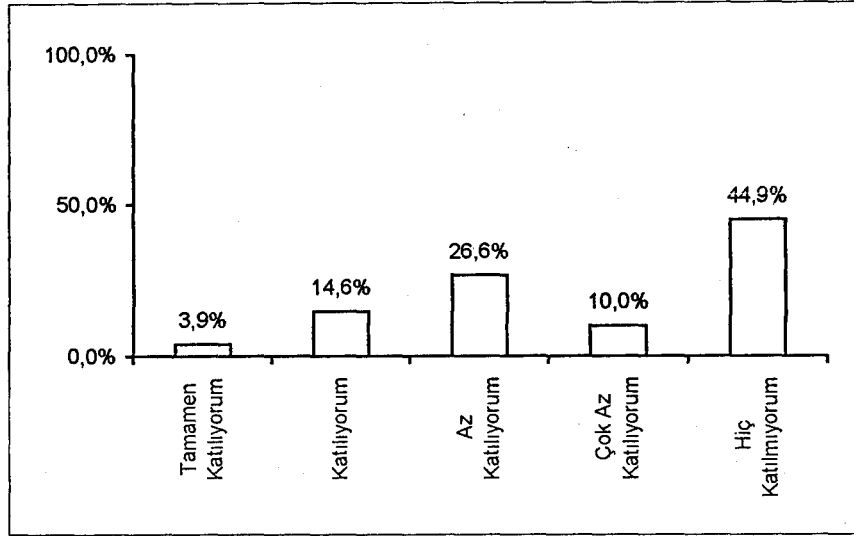

Şekil 7: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım eğitim programları işimde yükselme olanağımı artırdı' önermesine ilişkin görüşleri.

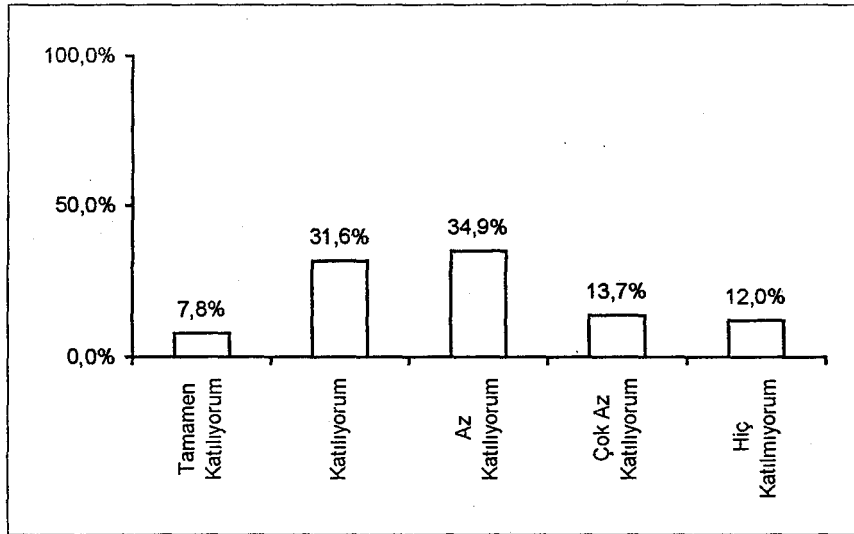

Şekil 8: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım eğitim programları işimdeki verimliliğimi artırdı' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

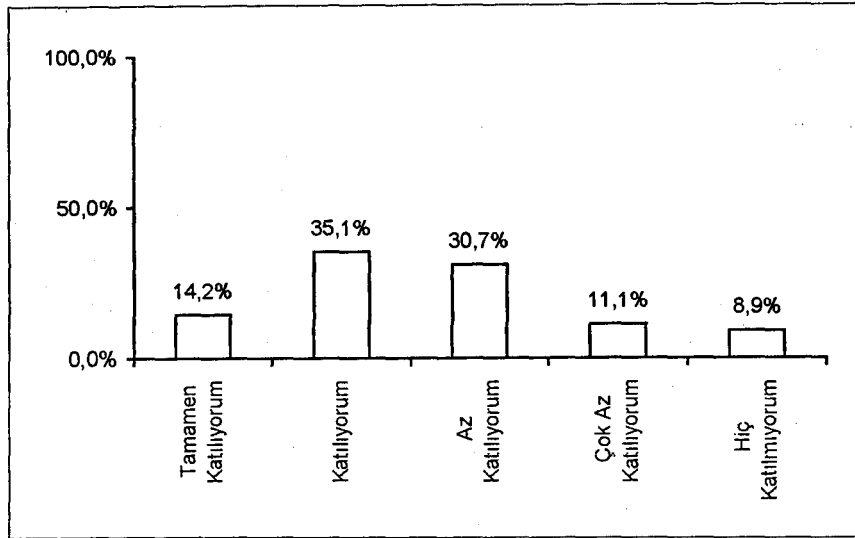

Şekil 9: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım hizmet içi eğitim programları iş yaşamımdaki güncel uygulamalara yönelik olarak hazırlanmıştı' önermesine ilişkin görüşleri.

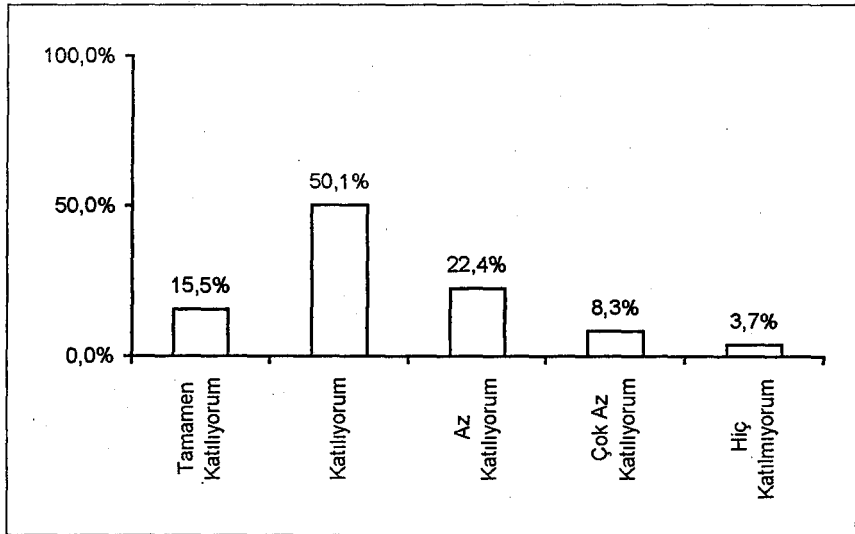

Şekil 10: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım hizmet içi eğitim programları iş yaşamımda karşılaştığım sorunlara yönelik olarak hazırlanmıştı' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

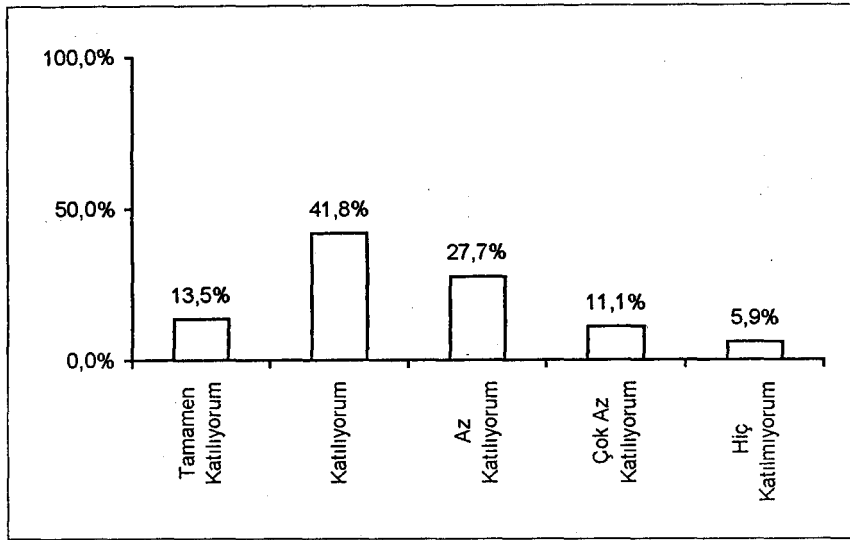

Şekil 11: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım eğitim programları konularla ilgili ihtiyaç duyduğum bilgileri karşıladı' önermesine ilişkin görüşleri.

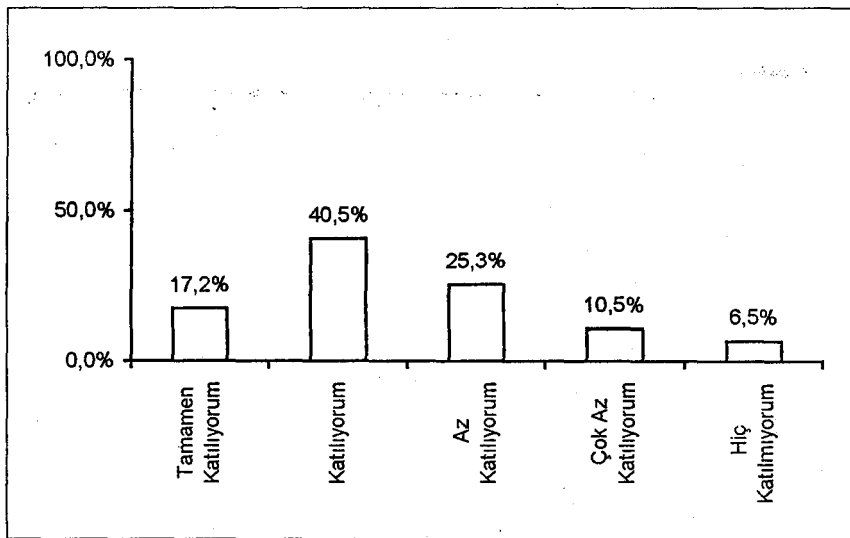

Şekil 12: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Programların içeriği kolayca anlaşılabilir nitelikteydi' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

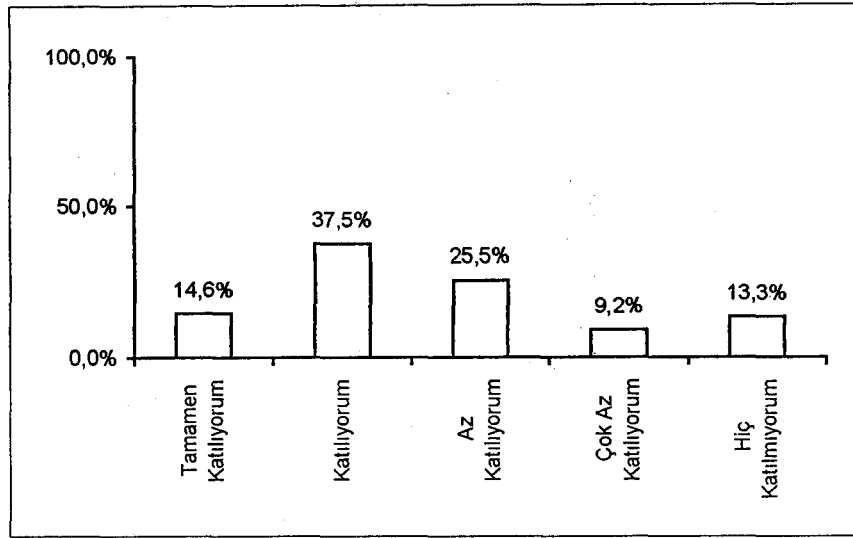

Şekil 13: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programlarının uygulanması sırasında kullanılan yöntem ve teknikler konuları öğrenmeyi sağladı' önermesine ilişkin görüşleri.

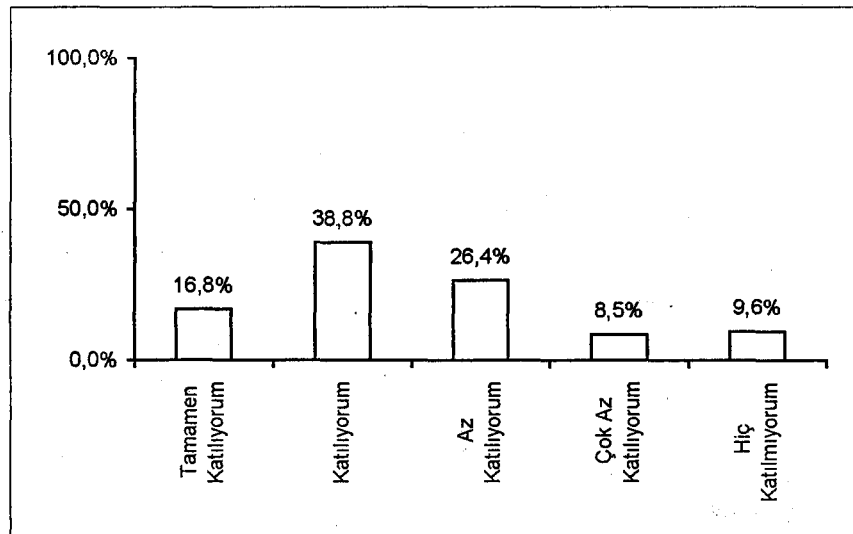

Şekil 14: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Kullanılan yöntem ve teknikler katılımcıların da derse etkin katılımına olanak sağladı' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

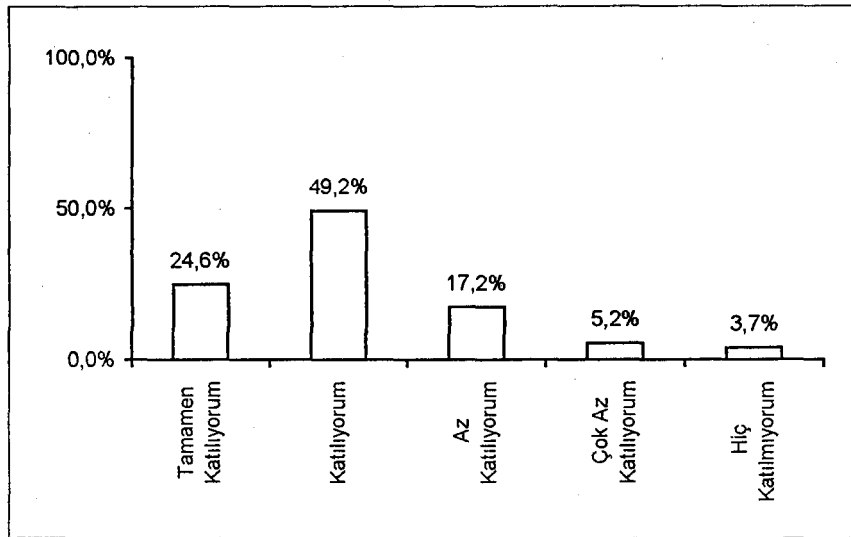

Şekil 15: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Programların uygulanması sürecinde konularla ilgili ihtiyaç duyduğum yazılı materyaller sağlandı' önermesine ilişkin görüşleri.

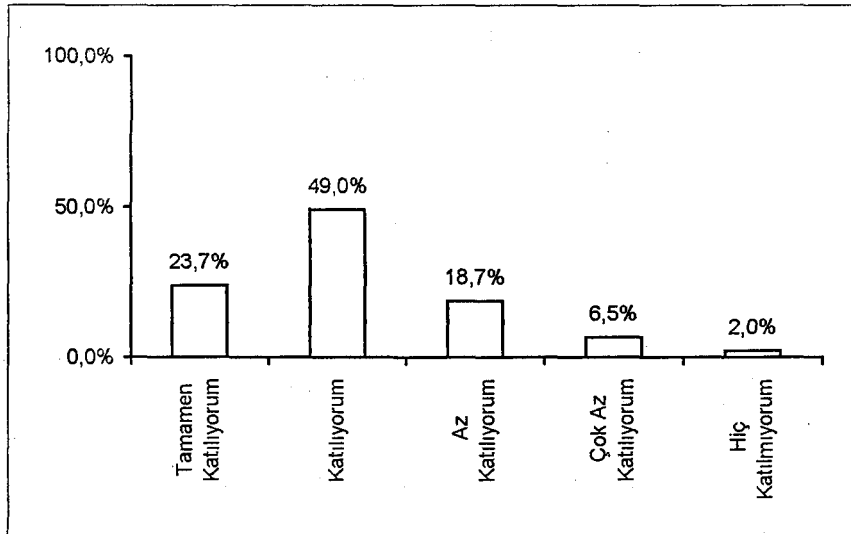

Şekil 16: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Programların uygulanması sürecinde konularla ilgili ihtiyaç duyduğum görsel materyaller sağlandı' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

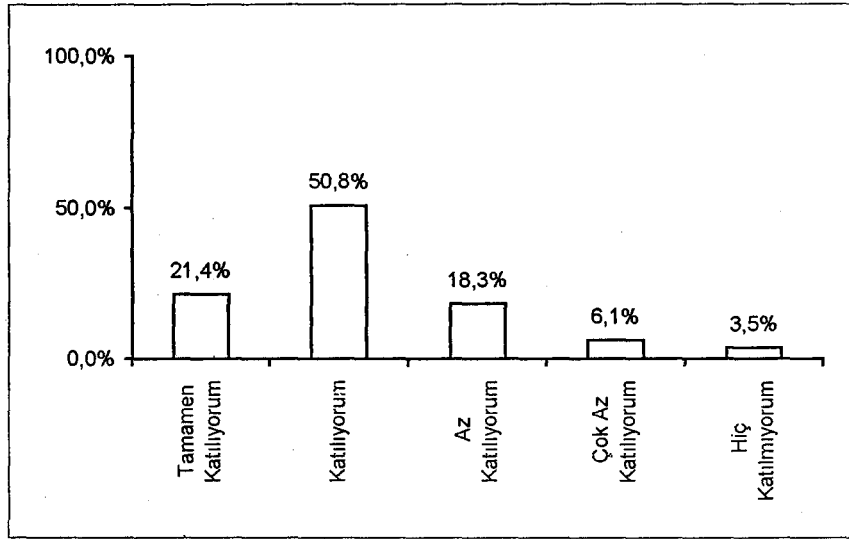

Şekil 17: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım programların öğretim elemanları konularında yeterliydimler' önermesine ilişkin görüşleri.

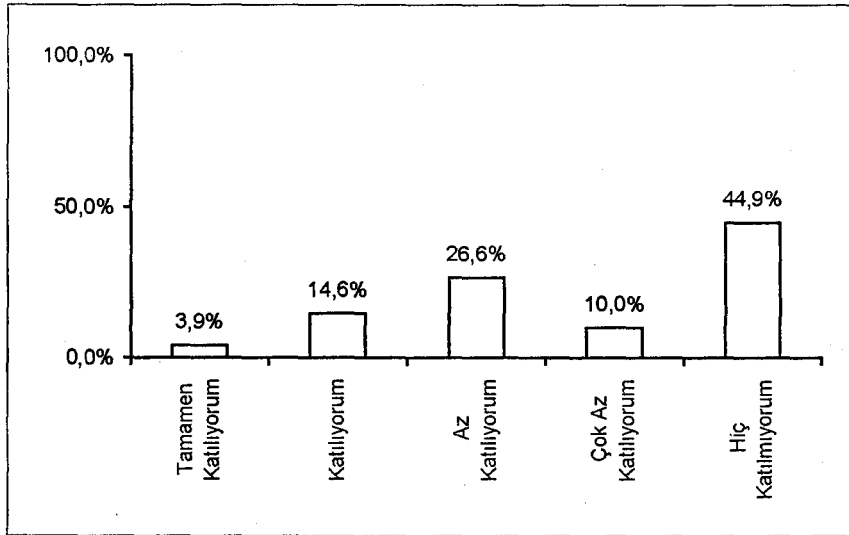

Şekil 18: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım programların öğretim elemanları konuları katılımcılara aktarma konusunda yeterliydimler' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

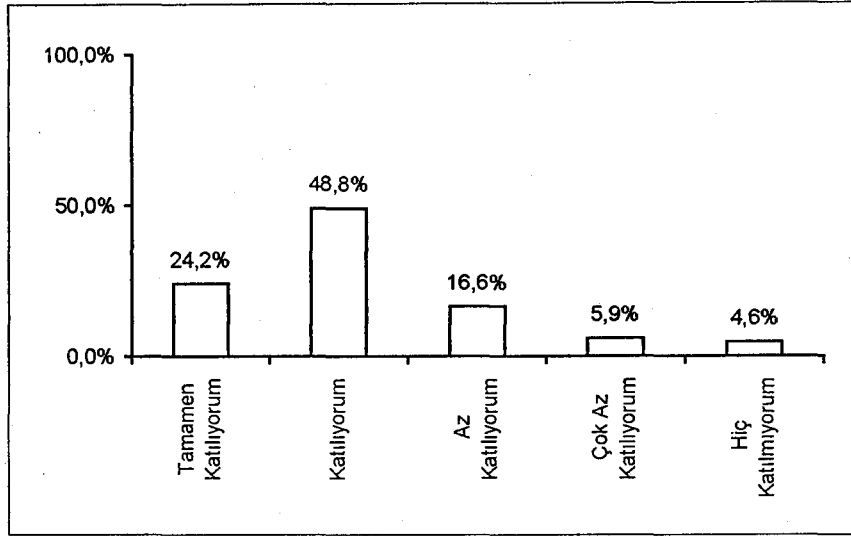

Şekil 19: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Öğretim elemanları konularla ilgili karşılaştığımız sorunlarla ilgilendiler' önermesine ilişkin görüşleri.

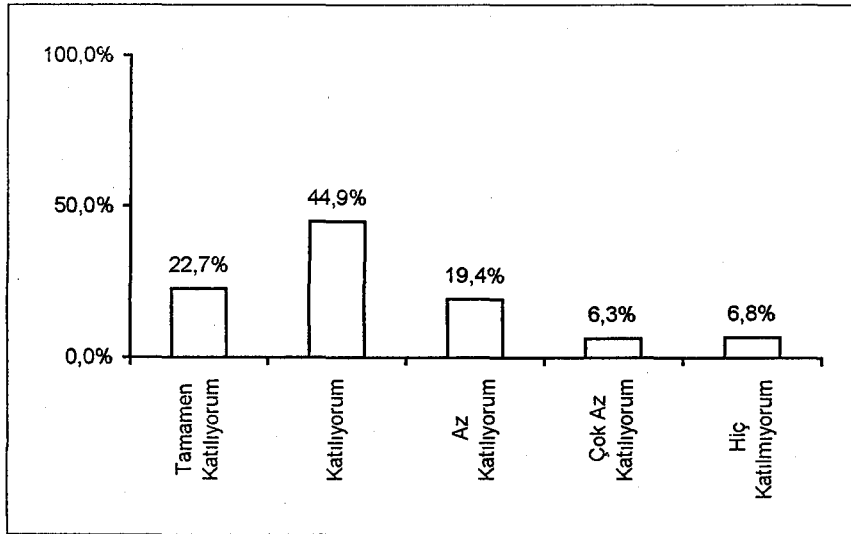

Şekil 20: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programları sürecinde öğretim elemanları ile olumlu bir iletişim kuruldu' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

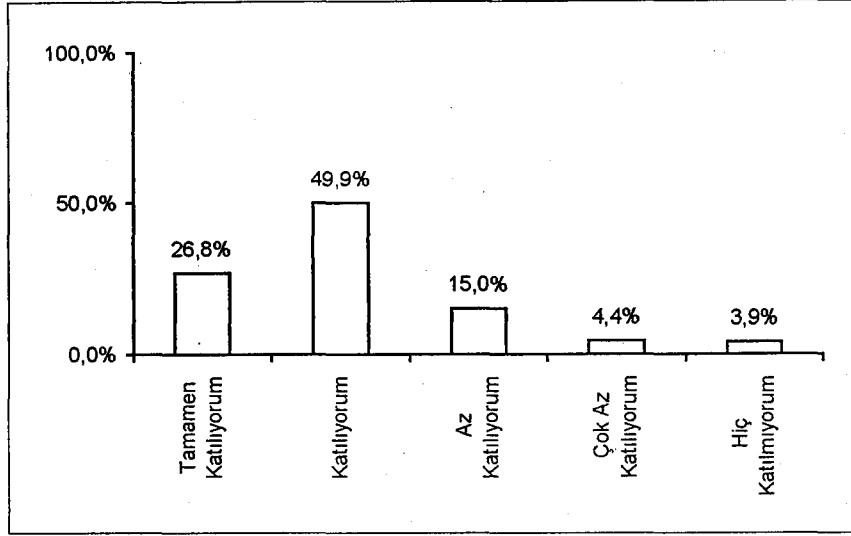

Şekil 21: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım eğitim etkinliklerinin gerçekleştiği yerler katılımcı sayısına göre yeterliydi' önermesine ilişkin görüşleri.

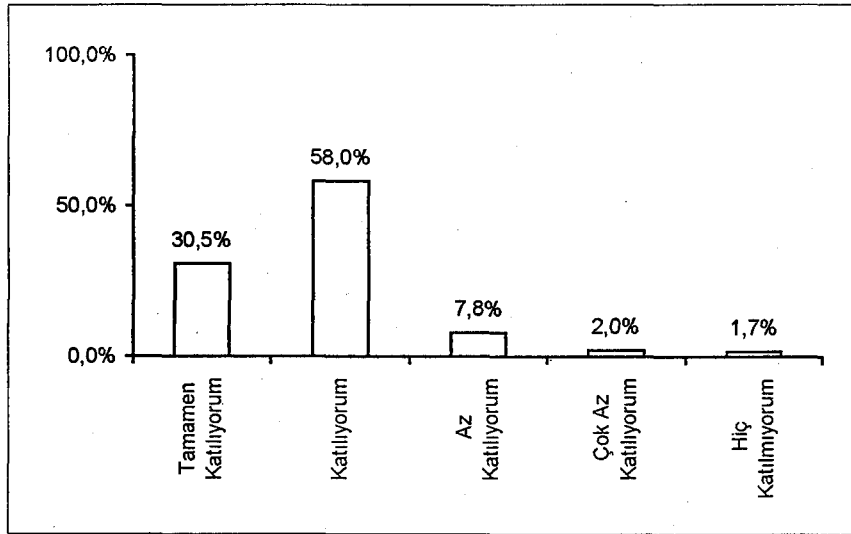

Şekil 22: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programlarının verildiği yerler kolayca ulaşabilmemize olanak verecek şekilde seçilmişti' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

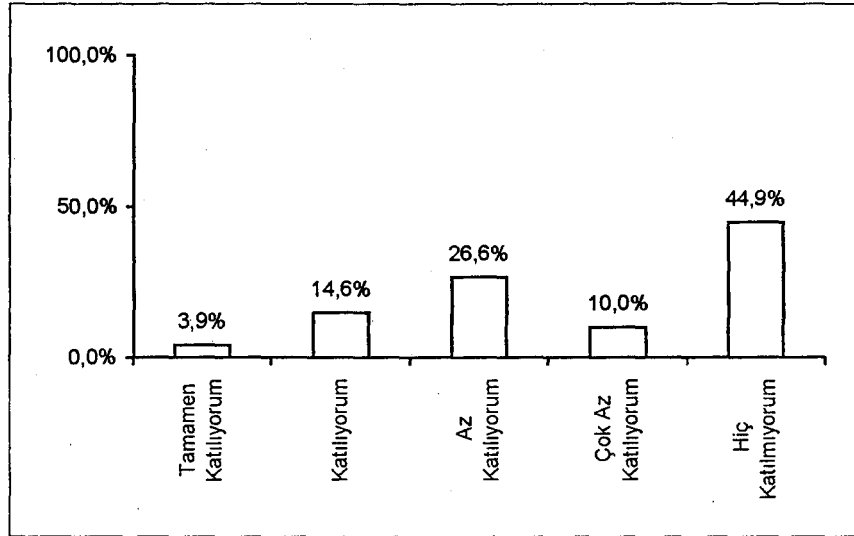

Şekil 23: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim ortamlarının ısı durumu iyi ayarlanmıştı' önermesine ilişkin görüşleri.

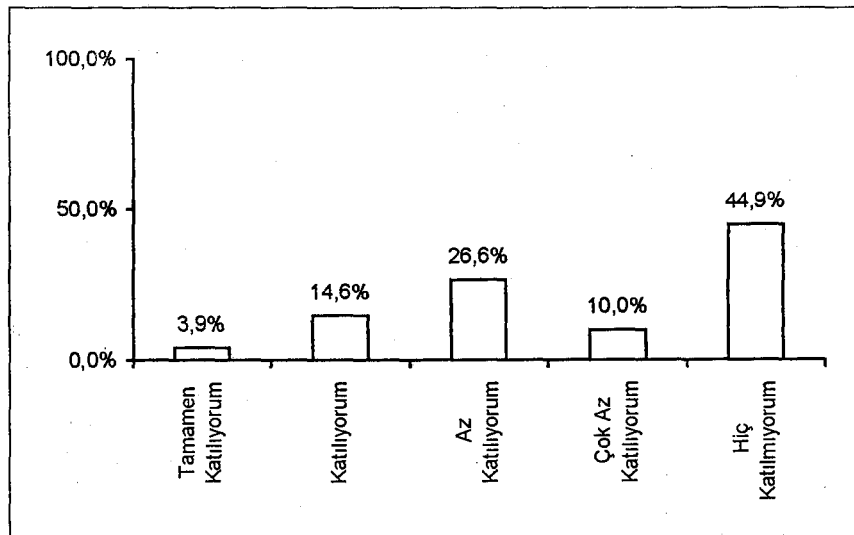

Şekil 24: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim ortamlarında ışıklandırma yeterliydi' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

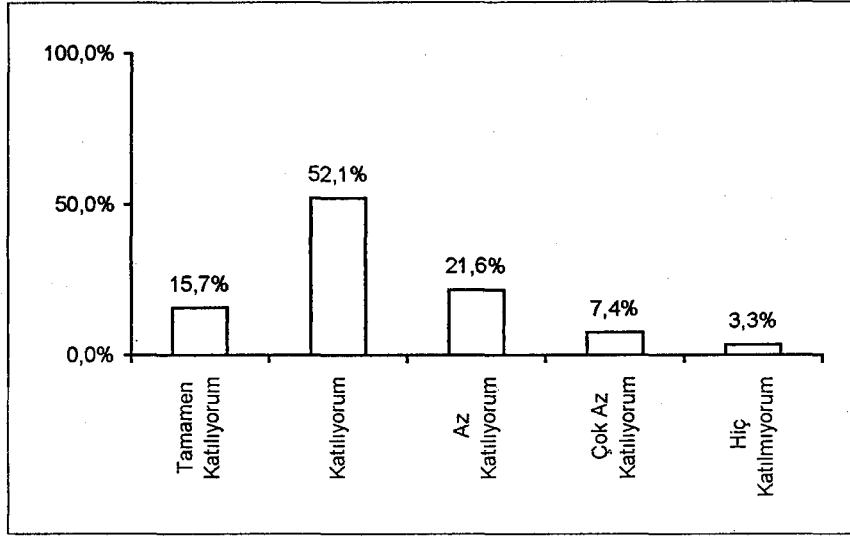

Şekil 25: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım eğitim programlarının süresi, programların içeriğini yeterince anlamamıza olanak verecek şekilde ayarlanmıştı' önermesine ilişkin görüşleri.

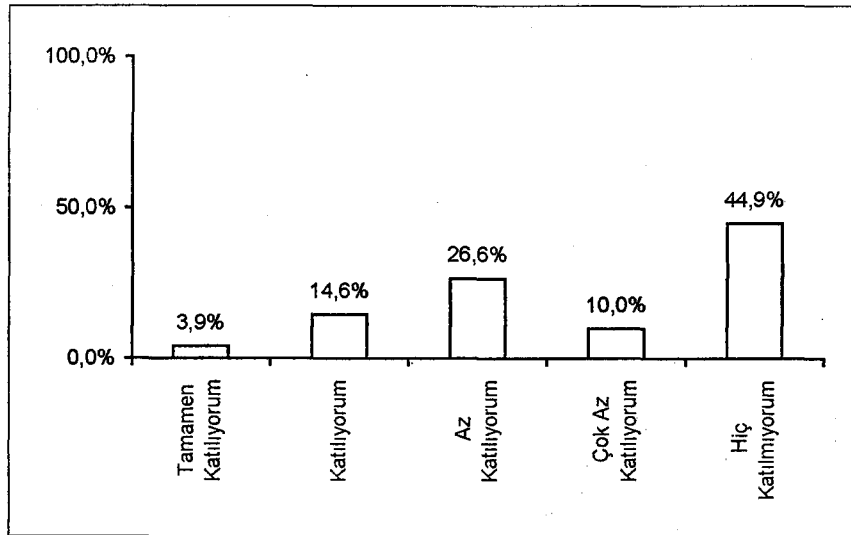

Şekil 26: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programlarının günlük ders saatleri yeterliydi' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

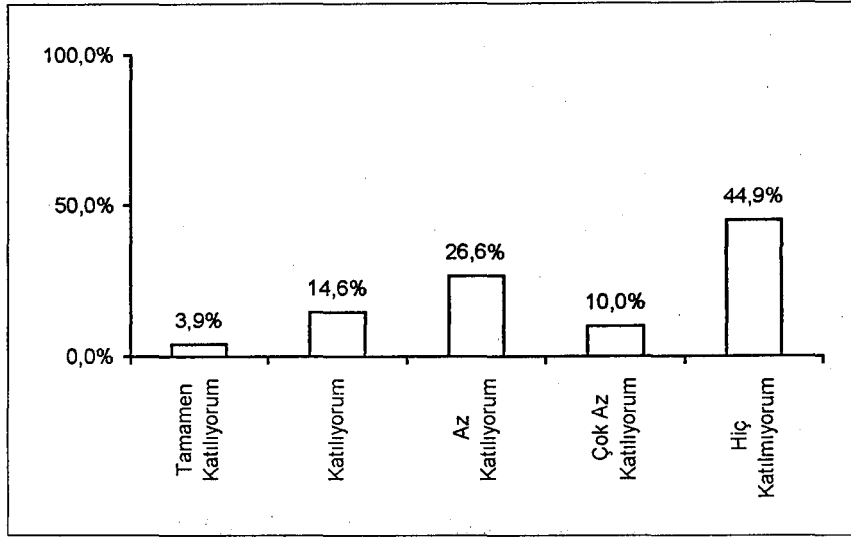

Şekil 27: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programlarında süre verimli olarak kullanıldı' önermesine ilişkin görüşleri.

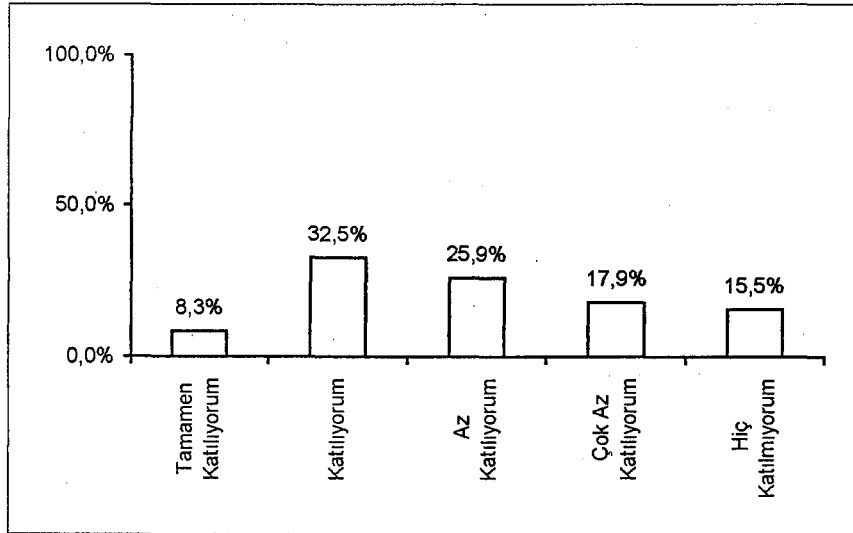

Şekil 28: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programlarının sürelerine ilişkin bilgi programlar öncesinde elimize ulaştı' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

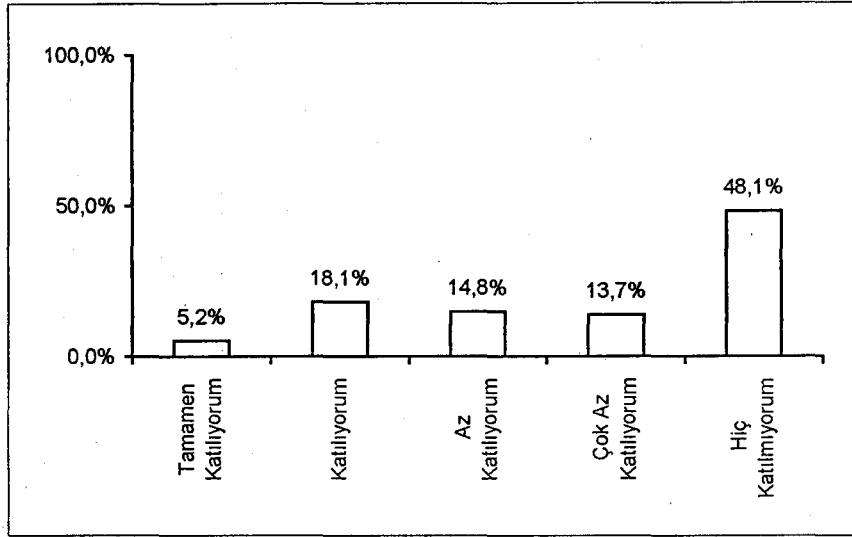

Şekil 29: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programlarının zamanı görevimizi aksatmayacağımız şekilde ayarlanmıştı' önermesine ilişkin görüşleri.

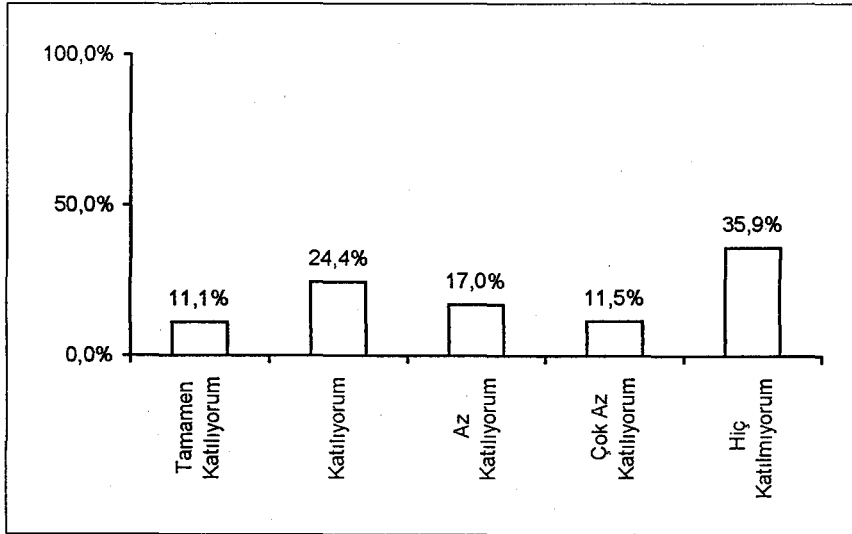

Şekil 30: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programları konularla ilgili eğitim ihtiyacını hissettiğimiz zamanda gerçekleşti' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

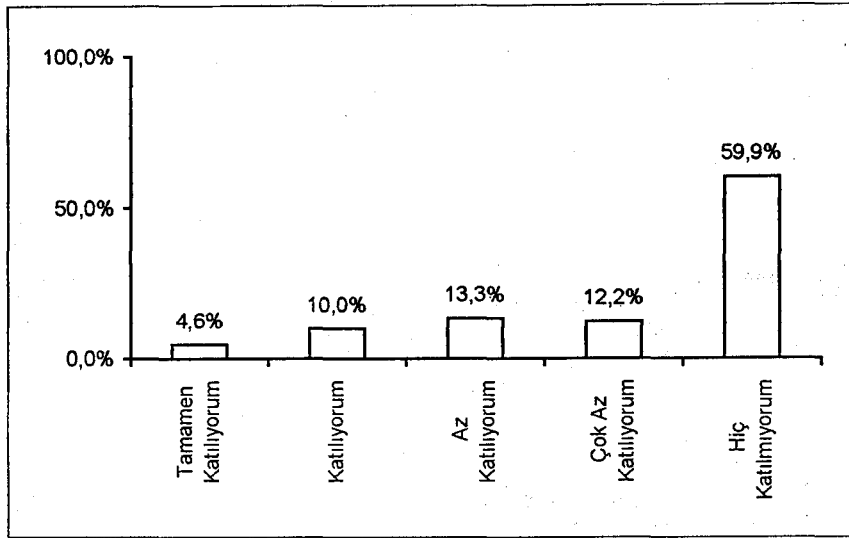

Şekil 31: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Katıldığım hizmet içi eğitim programlarının zamanını kendimize göre ayarlayabilmemiz için farklı seçenekler sunuldu' önermesine ilişkin görüşleri.

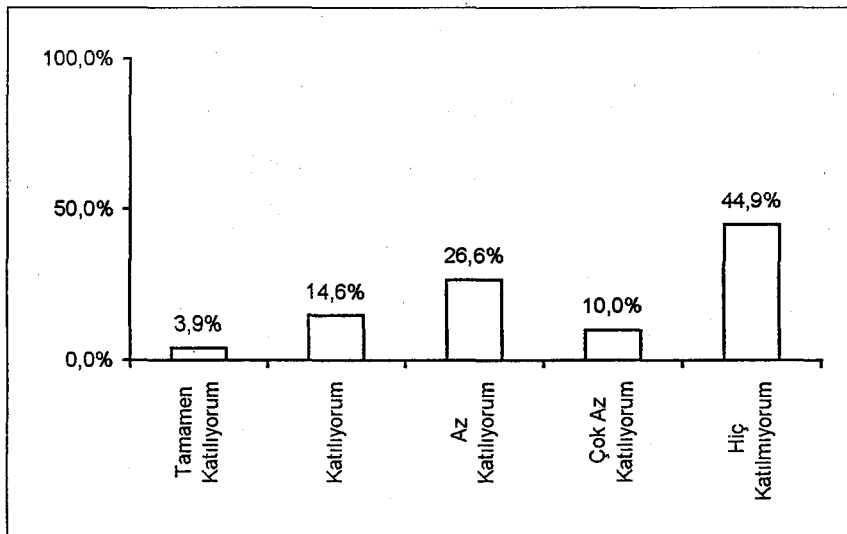

Şekil 32: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim etkinliklerinin ders programları önceden elimize ulaştı' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

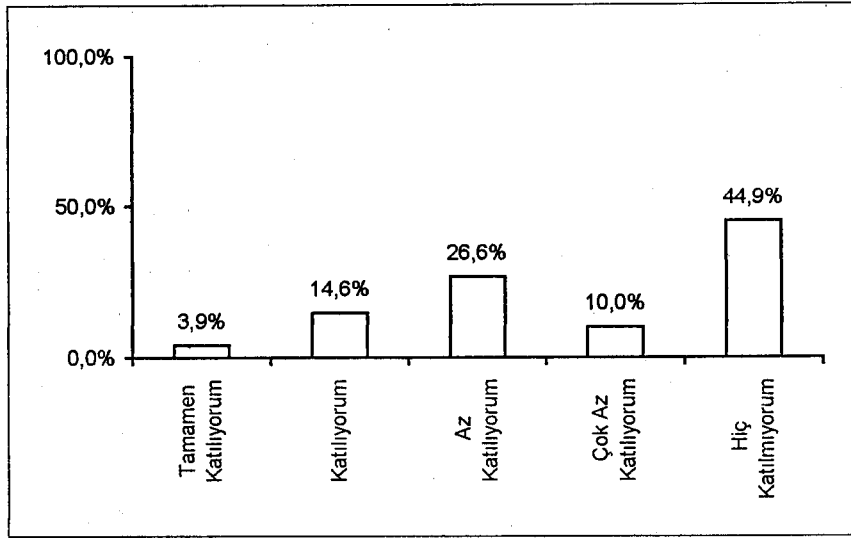

Şekil 33: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programlarına katılmadan önce programların konuları ile ilgili bilgi düzeyimiz ölçüldü' önermesine ilişkin görüşleri.

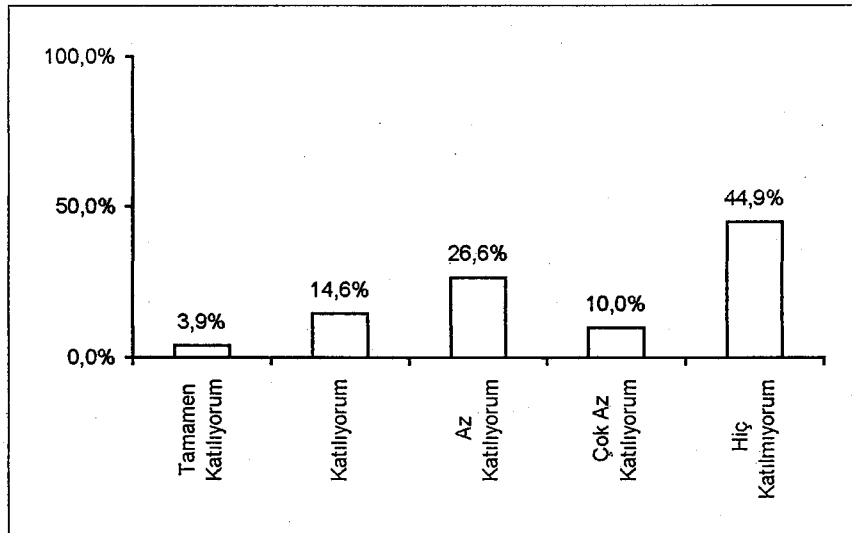

Şekil 34: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Programların uygulanması sırasında başarı durumumuz ölçüldü' önermesine ilişkin görüşleri.

Ek 6 Devam

Şekil 35: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Programların uygulanması sırasında, programdaki başarımızın nasıl artırılacağına ilişkin görüşlerimiz alındı' önermesine ilişkin görüşleri.

Şekil 36: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin 'Eğitim programları sonunda başarı durumumuz ölçüldü' önermesine ilişkin görüşleri.

KAYNAKÇA

- Abella, Kay Tytler. **Başarılı Eğitim Programları**. Çev.: Mahir Barış. Ankara: Öteki Yayınevi, 1993.
- Aydın, Mustafa. **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Dördüncü basım. Ankara: Hatipoğlu Yayıncılık, 2000.
- Aytaç, Tufan. **Hizmet İçi Eğitim Kavramı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar**. [http://yayim.meb.gov.tr/yayimler / 147/aytac.htm./](http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/147/aytac.htm/) 18.11.2002.
- Aşkun, İ. Cem. **İşgören**. Eskişehir: Bayteş Yayıncılık, 1982.
- Bayrak, Coşkun. "Ölçme Araçları ve Teknikleri", **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No 1317, 2001
- Can, Halil, Ahmet Akgün ve Şahin Kavuncubaşı. **Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi**. Üçüncü basım. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1998.
- Canman, Doğan. **İnsan Kaynakları Yönetimi**. Ankara: Yargı Yayınevi, 2000.
- Castetter, William B.. **The Personnel Function in Educational Administration**. Fifth edition. New York: Macmillan Publishing Company, 1992.
- Çetinkaya Tamer, Zuhâl. "Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütünde İlk Kademe Yöneticilerine Dönük Olarak Düzenlenen Hizmet İçi Eğitim Çalışmalarının İhtiyaç Saptama Açısından Değerlendirilmesi." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1999.

Demirel, Özcan. **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme.** İkinci basım. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 1999.

Doğan, Hıfzı. **Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı.** Ankara: 1997.

Fındıkçı, İlhami. **İnsan Kaynakları Yönetimi.** Üçüncü basım. İstanbul: Alfa Yayın, 2001.

Gözütok, Dilek. "Program Değerlendirme," **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No 1317, 2001.

Gül, Hüseyin. **Türkiye’de Kamu Yönetiminde Hizmet İçi Eğitim.** www./sbe.deu.edu.tr, 18.11.2002.

Gürkan, Tanju. "Programın Yapısal Boyutları ve Program Geliştirme Süreci," **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No 1317, 2001.

İşman, Aytekin ve Ahmet Eskicumalı. **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme.** Adapazarı: Değişim Yayınları, 1999.

Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi.** Dördüncü basım. Ankara:1991.

Kaya, Yahya Kemal. **Eğitim Yönetimi.** İkinci basım. Ankara: TODAİE Yayınları, 1984.

M.E.B.. **Eğitim Örgütünün Yönetimi ve Denetimi.** www.meb.gov.tr/ 18.11.2002.

M.E.B.. **Eğitim Sisteminde Nitel Değişmeler.** www.meb.gov.tr/ 18.11.2002.

M.E.B.. **Yönetimi Değerlendirme ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı’nın Görevleri.** http://personel.meb.gov.tr/yodged/ 29.04.2003.

M.E.B.. **T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Yönergesi.** <http://earged.meb.gov.tr/> 29.04.2003.

M.E.B.. **Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün Görev Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Yönerge.** <http://oyegm.meb.gov.tr/> 29.04.2003.

M.E.B. Eğitim Kurumları Öğretmen ve Yöneticilerine Yüksek Öğretim Kurumlarınca Yapılacak Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği (18840 S.K.), **Resmi Gazete.** 12.08.1985.

M.E.B. Hizmet İçi Eğitim Merkezleri Yönetmeliği (22161 S.K.), **Resmi Gazete.** 04.01.1995.

M.E.B. Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği (2252 S.K.), **Resmi Gazete.** 08.05.1995.

M.E.G.S.B.. **Hizmet İçi Eğitim: Kuruluş, Gelişme, Faaliyetler.** Ankara, 1988.

Noe, A. Raymond. **İnsan Kaynakları Eğitim ve Gelişimi.** Çev.: Canan Çetin. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 1999.

Özer, Bekir. "Türkiye' de İnsan Kaynağı Yetiştirme Uzmanlarının Nitelikleri", **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** 8: 1-14, Güz 1998.

Özyürek, Leyla. **Öğretmenlere Yönelik Hizmet İçi Eğitim Programlarının Etkinliği.** Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 102, 1981.

Palmer, Margeret ve Kenneth T. Winters. **İnsan Kaynakları.** İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic. Ltd. Şti., 1993.

Pehlivan, İnyet. **Yönetimde Stres Kaynakları.** Ankara: Pegem Yayıncılık, 1995.

Sabuncuoğlu, Zeyyat. **İnsan Kaynakları Yönetimi.** Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2000.

Şencan Hüner ve Nihat Erdoğan. **İşletmelerde Eğitim İhtiyacı Analizi**. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 2001.

Şimşek, Selma ve Necati Bağcı. **Milli Eğitim Personeline Yönelik Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Genel Bir Bakış**. <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/bagci.htm>, 18.11.2002.

Taymaz, Haydar. **Hizmet İçi Eğitim: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 94, 1981.

Tortop, Nuri. **Personel Yönetimi**. Altıncı basım. Ankara: Yargı yayınları, 1999.

Tutum, Cahit. **Personel Yönetimi**. Ankara: TODAİE Yayınları, 1979.

Ünusan, Çağatay. **Sanayi İşletmelerinde Personel Eğitimi ve Ülkemizdeki Sanayi İşletmelerinde Personel Eğitimi Uygulamaları**. Ankara : Şafak Ofset ve Matbaacılık, 1989.

Webb, L. Dean and M. Scott Norton. **Human Resources Administration: Personnel Issues and Needs in Education**. Third edition. New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1999.

Yalın, H. İbrahim. **Eğitim Teknolojisi Öğretim Tasarımı**. Ankara: Pegem Yayıncılık, 1997.

_____. "Hizmet İçi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi," **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 150, Bahar 2001. <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/150/yalin.htm>, 15.11.2002.

Yüksel, Öznur. **İnsan Kaynakları Yönetimi**. İkinci basım. Ankara: Gazi Kitabevi, 1998.